

ఆంధ్రపత్రిక

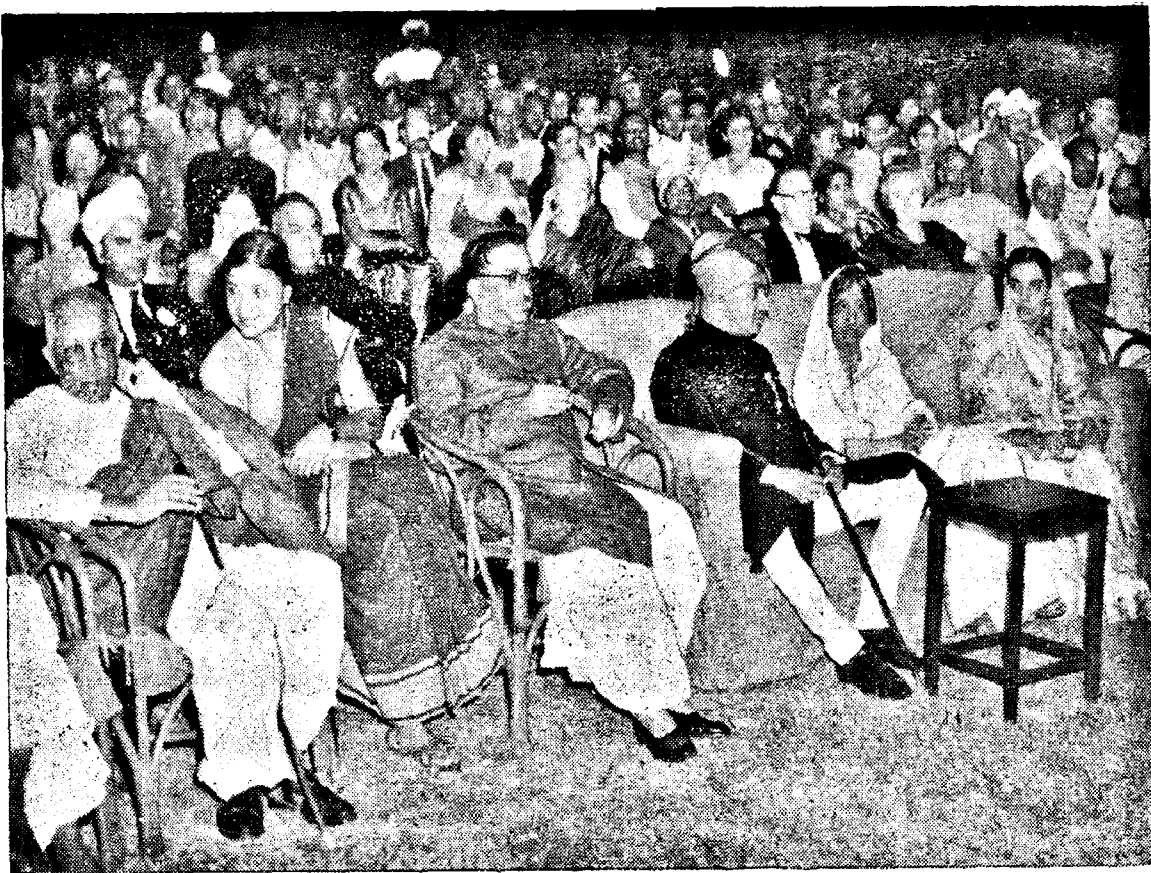
Subscribed at N. K. Mahalingam
CHENNAI

సచిత్రవారపత్రిక

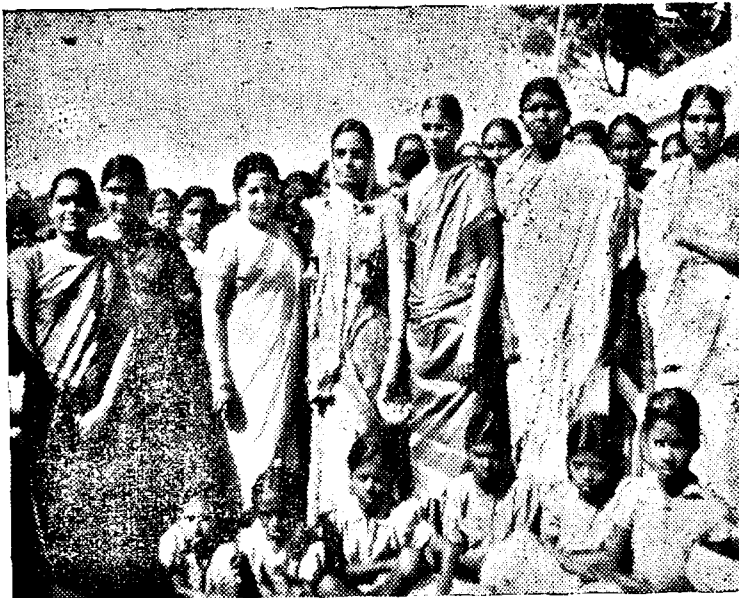
రాష్ట్రపతి డా॥ పట్టాభి

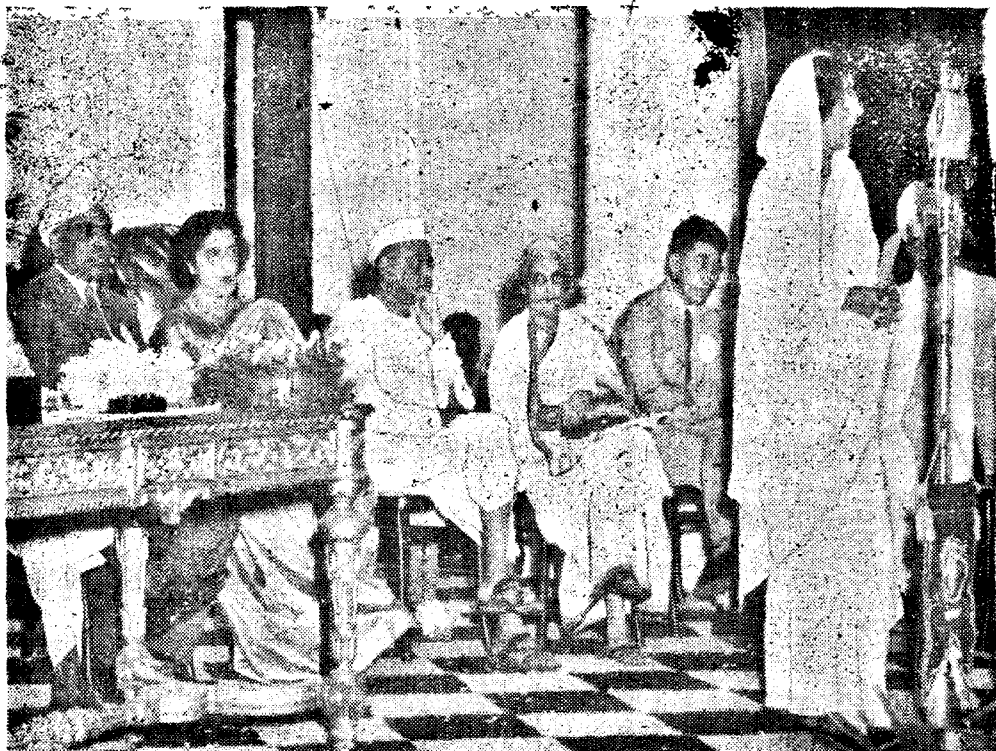

అఖిలభారత సంఘపేక్షకుల మహాసభ అధ్యక్షుల, ప్రతినిధుల గౌరవార్థం మదరాసు గవర్నరుగారు ప్రభుత్వభవనంలో ఒసంగిన విందులో మహారాజా, మహారాణి, రాజకుమారి అమృతకార్, సీతారామరెడ్డి, డా॥ టి. ఎన్. ఎన్. రాజకొగార్లు.

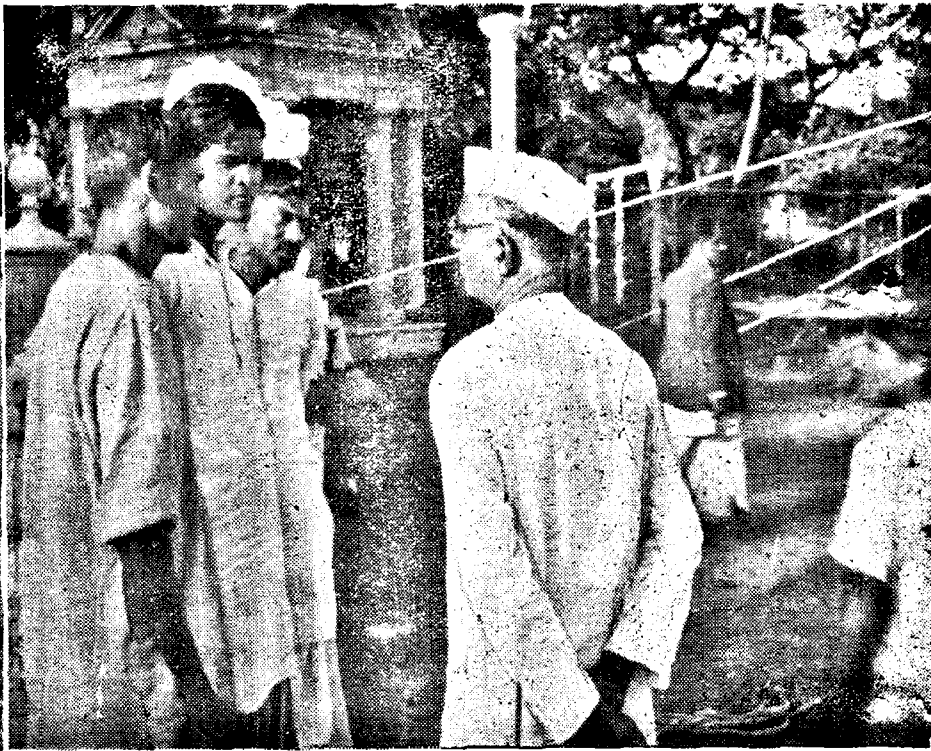
|| వార్తా చిత్రాలు ||

రాజమండ్రిలో మదరాసు గవర్నరు సతీమణి భావనగర్ మహారాణిగారు వారిజన బాలికా పాఠశాల ప్రారంభోత్సవం జరిపిరి.

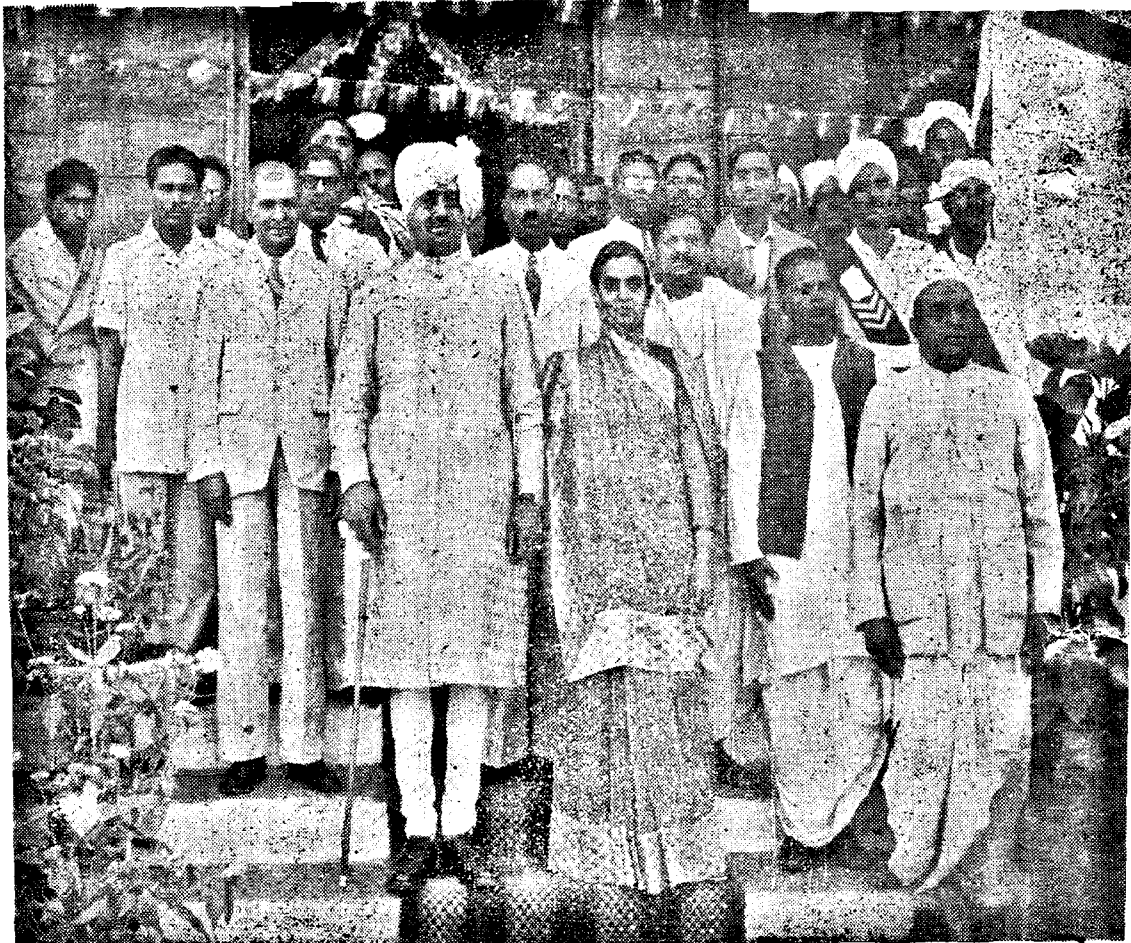
భారతప్రభుత్వ ఆరోగ్యశాఖామంత్రి రాజకుమారి అమృతకార్గారు చెన్నైలో రాజా హేయూజ్ జరిగిన అఖిలభారత సంఘపేక్షకుల మహాసభలో ఉపన్యసించుచున్నారు.

మైదరాబాద్ సంస్థానకాంగ్రెస్ కార్యకర్తలసభ్యుడు డి. జి. బిందూగారు రాజలింగం, కె. వి. నరసింగరావు, చంద్రమూలీశ్వరరావుగార్లతో సంభాషించుచున్నారు.

బ్రిటిష్ మంచుతో కప్పబడిన నేలను సాగుకై కుద్రపరుస్తున్నారు

గవర్నరు భావనగర్ మహారాజాకు రాజమహేంద్రవరంలో పౌరసన్మానం జరిగినప్పుడు తీసిన ఫోటో.

సంవత్సర చందా రూ. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్ 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన సరవర ! యస్త్రియము తన మనంబున కగు దా

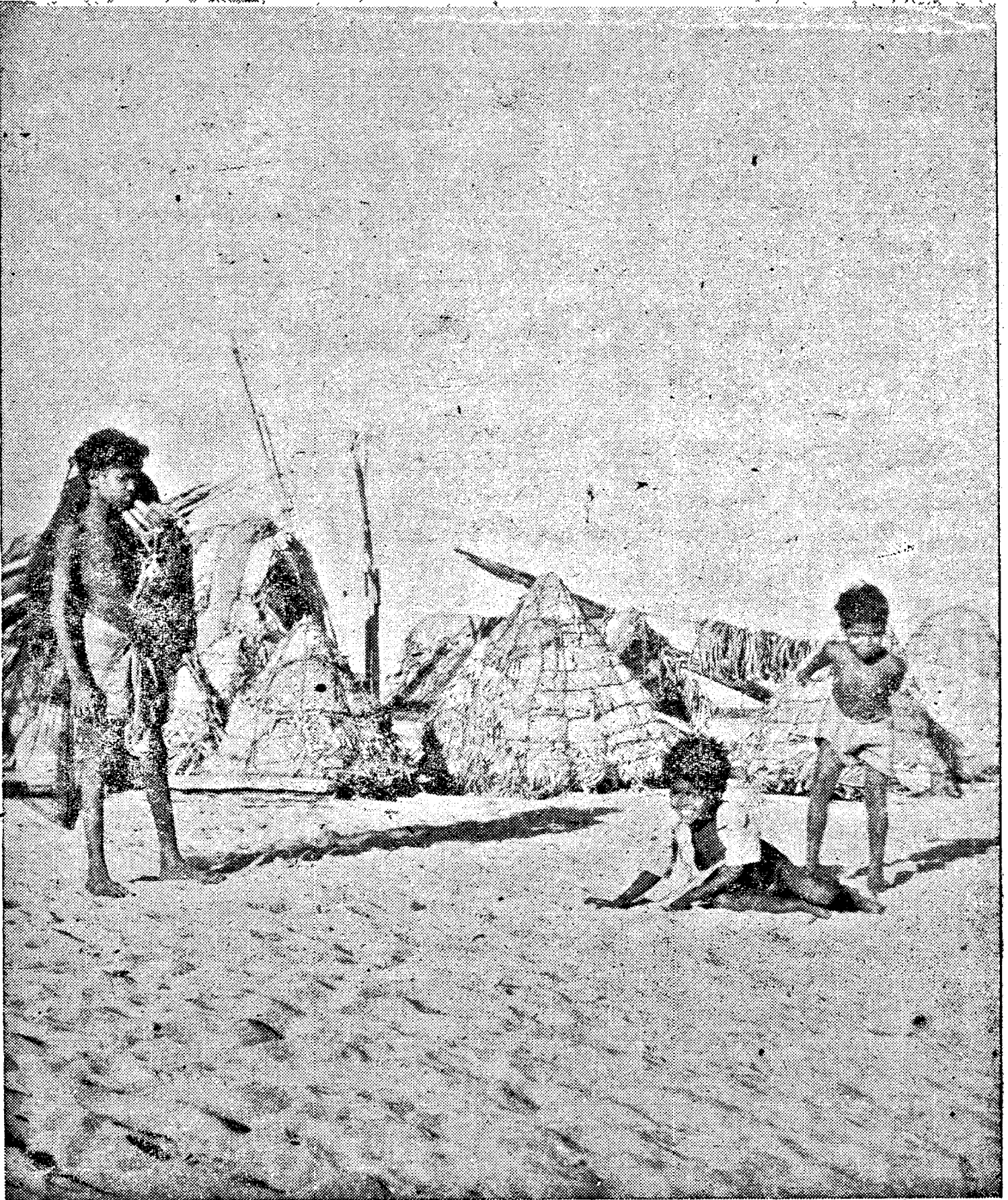
నొగులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగా. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 17

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వధారి సంవత్సర మార్గశీర్ష బహుళ చతుర్దశి బుధవారము

‘ఐ స్త గూ డెం’

ఆంధ్రవత్రిక

1948-వ సం॥ డిసెంబరు నెల 22-వ తేది బుధవారము

జయపుర సమావేశ సమాప్తి

భారతజాతీయ కాంగ్రెసు మహాసభ 55-వ సమావేశము, ఆదివాసమునాడు రాత్రి అతిజయప్రభముగ ముగిసినది. స్వాతంత్ర్య ప్రియ అనంతరము, జరిగిన ప్రథమ సమావేశమునకు అనుగుణముగనే దాదాపు ఆమోదించబడిన తీర్మానములన్నియును ఉన్నవి. కేంద్రప్రభుత్వ విధానమునందు, సంపూర్ణ విశ్వాసము ప్రకటించుట సమావేశ ప్రధాన ఉద్దేశముగ నున్నది. ప్రభుత్వవిధానము ప్రాధాన్యము వహించుట సహజము కాంగ్రెసు సాధించిన స్వాతంత్ర్యమును నిర్మాణాత్మకముగాయు బౌద్ధతముఖ్యముగ గాఢ కేంద్రప్రభుత్వములపైన ఉండటే అందుకు మూలము. అందువల్లనే చర్చలందు ప్రధాని పండిత నెహ్రూ, ఉపప్రధాని సర్దార్ వల్లభాయి పటేల్ గార్లు అత్యంత ప్రముఖ పాత్ర వహించిరి. వారు వివరించిన దానిని బట్టి కేంద్రప్రభుత్వము 18 మాసములందు అమోఘమైన కార్యములను సాధించెననుచు విస్పష్టముగ తేటతెల్లమైనది. స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించినప్పటికీ దేశము ఇంకనూ, పరివర్తన స్థితియందే యున్నది. అవాంతర స్థితి యందున్నదని కూడ చెప్పవలసి యున్నది. దేశవిభజనవల్ల ఏర్పడిన గాయము లింకను మానలేదు. కాశ్మీర్ యుద్ధము సాగుచున్నది. ఇది ఇటులుండగా, రాజ్యాంగ పరిషత్తులో రాజ్యాంగ నిర్మాణ కార్యక్రమము సాగుచున్నది. కాబట్టి ప్రస్తుత పరిస్థితి తొలగి, శాంతి పరిస్థితి ఏర్పడువరకు ప్రస్తుత నాయకత్వమే యుడుట అవసరము. జయపుర సమావేశము అదే నిర్ణయమును చేసినది.

కేంద్ర ఉపాధ్యక్షులు లోనైన్స్ పటికి, చివరికి కార్యవర్గ తీర్మానములన్నియు యధాతథముగనే అంగీకరింపబడి వి. కాంగ్రెసువాదుల "వైతిక వర్తము" గురించి కార్యవర్గము ప్రతిపాదించిన తీర్మానము కొంత తుపాను లేవదీసినది. వాగు ప్రతిపాదించిన రీతిగ గాక పండిత మహేశ్వర సవరణతో విషయ నిర్ణయసభ మొదట ఆమోదించినది.

వాస్తవమునకు "శాసనసభ్య" లనిగాని, "మంత్రి"నిగాని, ప్రత్యేకముగ ఉదాహరింపక ప్రత్యేకసభ్యుల పండిత నెహ్రూ ప్రతిపాదించిన సవరణ తెలిపినట్లు, కాంగ్రెసువాదులందరికి, హెచ్చరిక చేసి టీర్మానమును ప్రతిపాదించిన బె. గుండెడిది పండిత నెహ్రూ సవరణ, శాసనసభ్యులు, మంత్రులు కాని వారికి కూడ హెచ్చరిక చేయుచున్నది. ఏదాపములో నున్నప్పటికీ, కాంగ్రెసువారినడపడి లోపములతో కూడుకొని యున్నదని తీర్మాన మంగీకరించినది. అది వారికి హెచ్చరికగ నుండవలెను. మిశ్రాగారి సవరణతో కూడిన తీర్మానముకూడ వైతికముగ ప్రవర్తించవలెననుమాత్రము సూచించినది. దానిని కేంద్రప్రభుత్వములో అవిశ్వాస తీర్మానముగ పండిత నెహ్రూ గాని, తదితరులుగాని పరిగణించి యుండవలసినది కాదు.

భాషారాష్ట్ర నిర్మాణమును గురించి ఆమోదించబడిన తీర్మానము ఏమాత్రము సంతుష్టికరముగ లేదని చెప్పవలసియున్నది. పరిషత్తు అధ్యక్షుడు నియమించిన పరిశీలనా సంఘనివేదిక తీవ్రగర్హణకు గురి అయినది. ఆ నివేదికను గురించి కార్యవర్గము ఏ విధమైన తీర్మానరూపముగను తన అభిప్రాయమును తెలుపలేదు. ప్రస్తుతము కమిటీని నియమించుచు చేసిన తీర్మానము విచిత్రముగ నున్నది. "పూర్వము కాంగ్రెసుచేసిన నిర్ణయములను, స్వాతంత్ర్యము వచ్చినతరువాత ప్రస్తుత శేషశక్తి అవసరములను గమనించి పరిశీలన చేసి నివేదికను సమర్పించవలె"నని తీర్మానము కోరుచున్నది. ప్రస్తుత స్థితి అనుకూలము కాదని, కమిటీలో సభ్యులుగనున్న, సర్దార్ పటేల్, పండిత నెహ్రూ అనేక పర్యాయములు ప్రకటించి యుండిరి. అట్టి పరిస్థితిలో కమిటీ సాధించగలవా? గురించి శ్రేష్ట పశ్చాత్తాప ముండకపోయిన ఆశ్చర్యపడనవసరము లేదు. కనుక ధార్ కమిటీ నివేదికను గురించి విస్పష్టమైన ఆభిప్రాయమును తెలియబరచి, కార్యవ

మొక కమిటీని నియమించిన సక్రమముగ నుండెడిది. భాషారాష్ట్ర నిర్మాణ సూత్రమును అంగీకరించుచు కాంగ్రెసు ఇదివరకే నిర్ణయములు చేసినది కాంగ్రెసు సభ్యులు పనిచేయుచు సరిహద్దులను ఏర్పరచుచున్నది అట్టి పరిస్థితిలో, ఇప్పుడు తొగి విచారణ సంఘమును ఏర్పరచ నిర్ణయించి ధార్ కమిటీ సూచనలు కాంగ్రెస్ పూర్వ నిర్ణయము కు పూర్తిగ వ్యతిరేకముగ నున్నవి కాబట్టి అగ్రనాయకులతో కూడిన కమిటీని నిర్మించుచు జయపుర కాంగ్రెసు చేసిన తీర్మానము, భాషారాష్ట్ర నిర్మాణ సమస్యను వాయిదా వేయటకు చాతుర్యముతో చేసిన ఎత్తైన ఆనాకర్ష మేమిదో. భాషారాష్ట్ర నిర్మాణము జరుగవలెనను అవసరమును అంగీకరించి, ధార్ కమిటీ సూచనలవల్ల ఏర్పడిన తీర్మానాభిప్రాయమును తొలగించుటకు ప్రయత్నించవచ్చును. అయితే ఇప్పుడు అదను కాదనవచ్చును. సర్దార్ పటేల్, పండిత నెహ్రూల మాట కు వ్యతిరేక ముండదను భావన తోనే ఆ అగ్రనాయకులను, కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని కలిపి కమిటీని వేయులో ఆంధ్రము.

అధ్యక్షోపన్యాసం

కాకినాడ కాంగ్రెసుకు మూలానా మహమ్మదాలీగారి అధ్యక్ష ఉపన్యాసము తప్ప మరొక కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము డా॥ పట్టాభిగారి అధ్యక్షోపన్యాసమంత దీర్ఘముగ నుండి యుండదు. కాంగ్రెసు మహాసభ సమావేశమై రెండుసంవత్సరము లవుట చేతను, స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించిన మీదట జరిగిన ప్రథమ సమావేశ మవుటచేతను కంటి దీర్ఘోపన్యాసము అవసరమైనది. విదేశవిధానము, కామను క్షెత్తులో సంబంధము, పరిశ్రమలు, ఆసియా దేశముల సహకారము, జాతీయభావ, కాండీశీకులు, చివరికి, డాల్టా (దుంపనెయ్యి) పేరుకొనునట్లుగా ఉత్పత్తిచేయు విధానమును నిష్పేధించు విషయము వరకు తమ ఉపన్యాసములో చర్చించిరి. గాంధీ విధానమునందు సంపూర్ణ విశ్వాసము గలవారవుటచే ఆ సిద్ధాంతముల ననుసరించి గ్రామ పునర్నిర్మాణము జరుగవలెననిరి. దానికి తగినట్లు స్థానిక పరిపాలనా విధానము సంస్కరింపబడవలెనని సూచించిరి. వారి ఉపన్యాసమును కేవలము ఉపన్యాస మనుట కంటె జాతీయ పునర్నిర్మాణమునకు అనుసరించ నాసిన పథక ము వచ్చును. కాంగ్రెసు నూతన నిబంధనావళిలో సహకార వ్యవస్థా స్థాపన తన లక్ష్యముగా ప్రకటించిరి. నిబంధనావళిని తయారు చేయుటలో పట్టాభిగారు ప్రధాన పాత్ర వహించియుండిరి. దానిని సుగుణముగ పట్టాభిగారు తమ ఉపన్యాసములో, సహకార సిద్ధాంతముల ననుసరించి సాఫీగా వ్యవస్థను నిర్మించవలసిన ఆవశ్యకతను గురించి నొక్కచెప్పిరి.

కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు, తనకు ఏకీభావము కనుగొన పోవుట వల్ల శ్రీ కృష్ణానిగారు అధ్యక్ష పదవికి రాజీనామా విచ్చిరి. భారత ప్రధానికన్న కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని పదవి ఉన్నతమైనదని బి. వి. వి. డా॥ పట్టాభిగారు, ప్రధానామాత్యుని బౌద్ధత్యమును ఆమోదించిన తన కథ్యంతము లేననిరి. దేశసేవయే ప్రధాన మైనపుడు, వాస్తవమునకు ఎవరిది ఆధిక్యముతో కూడిన పదవి అను సమన్వయ రాసక్కర లేదు. పట్టాభిగారు కేంద్రప్రభుత్వ విధానములను దాదాపు ఆమోదించిరి. వారు ఆమోదించిన సంవత్సరములందు, ఆమోదించలేదని చెప్పక, సమన్వయ వివరాలి, ఏమిచేయవలసినదీ స్ఫురించునట్లు తెలియ చెప్పిరి. కాంగ్రెసుకు, ప్రభుత్వమునకు ఉండిన సిన సంబంధములను కూడ అదేవిధముగ, స్పష్టికరింపక, కాంగ్రెసును అనేక విధముల వర్ణించిరి. ఆదర్శప్రాయమైన ప్రజల కోరికలను, పరిమితము ఆచరణ సాధ్యమైన ప్రభుత్వ విధానమును సమన్వయించుటే తమ కర్తవ్యమని అధ్యక్ష స్థానపు తెన్నికకు నిలచినపుడు, ఎక్కువ అసంతోషము, పట్టాభిగారు తెలిపిరి. అదే విషయమును అధ్యక్ష ఉపన్యాసమునందును తెలిపిరి. "ప్రజలు చందమామను ఆకించిన, అధికారములో నున్నవారు, వట్టి దీపమును మాత్రమే ఇచ్చుట సాధ్యము" అనిరి. అనున్నప్పటికీ అవసరము వచ్చినపుడు ప్రభుత్వమునకు తగిన హెచ్చరిక చేసి, సక్రమ మార్గమున పెట్టుటకు తమకు అధికార మున్నదని ఉద్ఘాటించిరి.

హైదరాబాద్ లో నిరంకుశప్రభుత్వ మంతరించుటతో ఆయన ఆకించిన భారత స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించినది. ఆయనకు మరొక ఆశయ మున్నది, అది భాషారాష్ట్రముల నిర్మాణము. వాటి నిర్మాణ ఆవశ్యకతను గురించి తమ సహజ ప్రతిభతో, పట్టుముతో వాదించిరి. వారి ఉపన్యాసము ధార్ కమిటీ నివేదిక ప్రకటితము కామునుపు రచింపబడినది. ఆయనను, ధార్ కమిటీ నిష్పేదికపై వచ్చిన తీవ్రవిమర్శను తృప్తి పరచుటకే, కాంగ్రెసు, సర్దార్ పటేల్ పండిత నెహ్రూలతో కూడిన సంఘములో నియమించి యుండవచ్చును.

జాతీయభావకు, ప్రభుత్వభావకు భేదము లేదని వారు అనిన మాట నిజము. కాని ప్రస్తుత పరిస్థితిలో కొంత కాలమువరకు ప్రభుత్వభావ ఇగ్నీషు ఉండవలెనని, రాజ్యాంగమును ఇగ్నీషులో ఆమోదించవలెనని, తొందరపడిన వ్యవహారములు స్పష్టమగుననీ లినిరి. జాతీయభావకు, ప్రభుత్వభావకు భేదము లేనపుడు తాత్కాలికముగా ప్రభుత్వ భావగా ఆమోదించినదానిని శాశ్వతముగా కూడ ఆమోదించుటకు అభ్యంతర ముండకూడదు. ప్రస్తుత ఉద్దేశము తగ్గినతరువాత అందు కండ్లి కరింపవచ్చును.

'జయ! పట్టాభి!'

బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని చెల్లపిల్ల వెంకటశాస్త్రిగారు

నీకు బట్టాభి షేకంబు నెఱపువార
మనియు బట్టాభి వగుదు నీ వనియు నెఱిగి
నిన్ను బట్టాభి యెనారె! నీపితరలు
నీకు బట్టాభి విజయము నెగడుగాక!

కవిసామ్రాట్ శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు

జారన్ వానల యొడుపిండలి శరత్స్వచ్ఛాంబువౌ దక్షిణా
త్మారాజన్నదీవోలె, రావణ వధామర్షంబు జారణ, యశ
స్సారాకారము శాంతహాసధురమా, పట్టాభి గాయంబు నీ
తారామాఖ్యము, తేజ మోముత, సపత్నీ ప్రాధనామూర్తి నినుక!

కాకతికేవలత్మో, తెల్లునేల, ప్రెగడ శివదేవయ్యగారి కంటె
లర్ధికర్ణాటకుండైన శ్రీకృష్ణ గాణాపిత మంత్ర తీర్థురుసు కంటె
పరమతిథుల ధరాధర మంత్ర లైన యక్కన్నయ మూర్తిన్న గార్లకంటె
పట్టి కథా సృష్టి, భావజన్యంబు, యాగంధరంబగు నూహాఘటన కంటె

లలిత మానేతుశీతాచలంబు భార
తీయమైన దఖండ మంత్రీ పదభావ
మునకు బట్టాభి షేకంబు పొందు నీవు
రాష్ట్రపతి వౌట యెంత యాంధ్రప్రశస్తి?

శ్రీ భండారము లాత్త గాంధీ సుమహచ్చీ మాక్తి భాష్యార్థముల్
శోభామంజుల పూర్వభారత మహాత్మాజీ సద్దామల
క్షీరద్రంకరణంబు లూర్జిత భవచ్చీయోవచాశలి, ప
ట్టాభి! దేవజగద్గుహాక్తి ధరలుటాకంబు లూర్జస్వముక.

తెలుగుల కూరా! పేరా!
తెలుగుం బిడ్డకు సమస్త దేశ ప్రజలు
గొలిచిన రాష్ట్ర పతి, నము
జ్వలన్ పొల్చెడు గనుండు జయము పురచుగా!

తెలుగు మాటాడ జాతీయముల్ నును తీరు తీయముల్ కుప్పలు తెప్పలునగు,
ఇంగ్లీషు మొదలిడితేని గద్దానవాంభోద వద్దా శ్రీమ ముమ్మగమగు,
ఉర్దూ ప్రహీనిన నుల్లొల లనపరి లబ్బులు నంసి నీలాబ్జములగు,
కొని సంస్కృతము దొరంకొంటివా సుప్తదేవతకోటికిని సుఖస్వప్నములగు,

మరియు నా కేమి వచ్చున న్నాట యనెద
వీద్యశ మమోషు విజ్ఞానమెల్ల, జగద
నంత పరిణాహ కాల మహంబురాశి
లవము కాదన్న విజ్ఞాన లలిత మతియె!

ద్రావిడు లెంతయో నయమురా! మన యాంధ్రులు కొంద అక్కటా!
లేవిడికొట్టుకొన్నయటలే చరియితురు చిశ్రవృత్తులై
హావడి తెచ్చికొందరొ మహాంధ్రమహైక్యము నడ్డుపెట్టుచుక
కావడికుండలై సమముగా నడువంగనులేని తెల్విమై.

నాకు బదవి వలగు నాకును బాగడిక
కూడ వల దటంచు గూరుచుంటి
పదవికాని పదవి ప్రాప్తిచె బాగడిక
కాని పాగడికయును గలిపివచ్చె.

ఇది దొడ్డి గుమ్మమున, ను
తృదవి గమనంబు గాదు బాహాబాహి
గదిసి మరి క్రిందబడి యె
ప్పిదముగ బైదేలి గెలుపు పేర్చుట సుమ్మి!

ప్రాశ్నకుఁగు శాతవాహనుల్ తొలినాడు
తెలుగు ముదల మగధము నెఱపిరి
పండితుండు నేడు పట్టాభి హిమగిరి
దాక నాంధ్రయశము తార్చినాడు.

బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

ఆచందంబున బాంబుచుంటిమి మహాత్మా! భోగ రాజాస్వయా!
తా నత్యంతము నాంతరంగికునిగా, దత్తజ్ఞుగా గాంధీ స
న్యాసింపెద నిను, నేటి ప్రాభవము సంధానింప యత్నించె, నే
డానందించుచునుండ మాహృదయనీమావాసి యై తే నమః!

అంతా గాంధీ మయంబనంబాసగె, నీయాకార మీనాడు, నీ
యాంతర్యామన గాంధీ దీపమె కదయ్యా వెల్లుచుండె, పయి
వింజి గొల్చెడు గాజుకుప్పగద నే నీరూపు! గా ధీ సుసి
ద్ధాంతస్థాపక! స్వాగతంబు గొను, నీతారామ యాంధ్రోత్తమా.

హద్దల్ దాటెను, బొర్లువాటె, నిట మా కాంధాభిమానంబు, మీ
యొద్ద, మీ రిక, నాంధ్ర-హైందవ-నమస్తోర్వీ-నమావాసులే
దిద్దల్ తీర్పులు నేర్పు లంద నిక బృహ్మజాతులెల్ల సము
ద్యదీవ్యదృశనదీయధీవిభవసంధానంబు నర్ధింపవే!

అట్టే కాంము చెల్లె కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షత్వముం జెంద, నీ
ఘట్టాబే నిను వేచియున్నదనుకోగా జెల్లు, స్వామ్యంబు చే
పల్లె దేశము, గాంధీ నోర్చుకొనియె, పట్టాభిరామార్య! నీ
పట్టా బీషము రామ రాజ్యమును సంప్రాప్తిపజేయకవలెక.

నెహ్రూ, మహాత్ముడై, నిలిచి, విశ్వంబెల్ల ప్రేమ శాంతులు పంచి పెట్టుచుండె;
ఎల్ల వేళల గాంధీయేయైన రాజేంద్రుడొ సుధర్మాధ్యక్షుడయె రహించె;
క్రంగి కరగి యచ్చుకొనె రాజగోపాలు డదన గాంధీ మూర్తి పదయుగంబు;
గండరగండడై గాంధీసిద్ధాంతముల్ నిర్వాహపఱచుచుండెను బటెలు;

తక్కువారెల్ల ఢిల్లీ ప్రధాన రాజ్య
తంత్ర నిర్మాత గాంధీ పద్ధతులవారె
ఈపువారును, పాండవుల్ కృష్ణునట్లు,
కలసి గాంధీలై లోకరక్షకులు గండు!

ఆరోగ్య విద్యాస్వయం సహాయ జ్ఞాన రహితుల హితముకై బహు పరాకు!
కుండకంబులు పందికొక్కులై త్రవ్వెడు పక్షపాతుల యెడ బహు పరాకు!
బహు రాష్ట్ర భాషా విభాగ పాసన భాగ్యభంజకావళి చెంత బహు పరాకు!
అన్నవస్త్రాస్పర్శ హైద్యదుర్భరభారధగ్నులౌ ప్రజపల్ల బహు పరాకు!

వయసునునేమి? శీలంబు పండ బాటె
పక్ష జాత్యమానమై పరగుచుండె
టూకు లే, దెబ్బ, వచుధాకులుంబి వగుచు
త్యాగరాజునై, వెలయుమా భోగరాజ!

(రాష్ట్రపతి పట్టాభిగాకి ఢిల్లీ ఆంగ్లము చేసిన సన్మాన సందర్భములో ప్రముఖులైన
ఆంధ్రకవులు, పండితులు పంపిన అభినందన పద్యాలు.)

జావావీరుడు - 'సోకర్నో' (స.కర్ణా)

శ్రీ చె. శ్రీ. వెంకటరామయ్య

నేను తెలంగాణ - నీవు నల్లవాడివి, నేను హిందువు-నీవు ముస్లిము, నేను ఆర్యుడను-నీవు ద్రావిడివి, నేను ఆపారి - నీవు యాపారి. అనే సవతులొట్టాలతో తలలు బ్రష్టులు కావించుకొనుచున్నది ప్రస్తుత ప్రపంచం. ఫలితం—మానవజాతి గొండుకాళ్ళుగా విడిపోయింది. అవి, పాలించేజాతి, పాలింపబడే జాతి అని రాజకీయభాషలో వాడుకున్నవి. వానినే ఆధికభాషలో గోచుకొనేజాతి, గోచుకోబడేజాతి అనవచ్చును. ఆ విభజనను మతము పేరిట దైవము, దాసుడు అంటారు. భగవద్దేవునిగ, దైవమునకు దాసుడుగ, దాసాసుదాసుడుగ, ఆత్మసమర్పణ చేసుకోవడం దాసులకు ముక్తి మార్గము. కాని, యీ యిరువదవ శతాబ్దంలో భగవంతుడే మూలనో దాసుకొని, “నవరెట్టు పోయిన నాకేమి” అను కొన్నట్లున్నది. ఆయన స్పష్టించిన యాధునాలోకంలో “నేను, నాది” అనే అహంభావ పితావం తొండవడానికోంది. రాజకీయరంగంలో కూడా, “నాచే ప్రపంచం” అని పోటీచేసే ఆధునాటకమే అడబడుచున్నది. రివాజుగమొదలుకొని, ఆటం బాంబురకూ గల మారణసాక్షులన్నీ ఆనాటకంలో పాల్గొని, అన్యాయాలు చేస్తున్నవి.

1914 మొదలు 1919 వరకు ఒక ముందు గుండ్ల మహానాటకం జరిగి ఆగింది. మరల 1939 నండి 1945 వరకు మరియొక మారణ మోము జరిగి ప్రపంచాన్ని దుబ్బువారాళంలో ముంచింది.

ఈనాటకంలో నాయకురాలు నవనాగరకత. నాయకుడు సామ్రాజ్యకాంక్ష—ఆనగా ఆక్రమణకాంక్ష. మంత్రి విజ్ఞానం. “వోచేకో, ఇంకా వోచుకో, వోచుకోనే హక్కు నాకేకర్దు” అనడమే పట్టివి. ఇప్పుడిప్పుడే జరిగి నిలిచిన యాదోపిడినాటకంలో, రక్తపాతేఘట్టాలను సన్నివేశ పరచి, తనూలంగా యూరొపుటాన్ని గడిగడలాడించినవాడు హిట్లరు. వాని పరిపాలనలో నలిగి నానాబాధలు పడినవారు చాలామంది. వారిలో ప్రెంచివారు, డచ్చివారు నరకబాధలు అనుభవించినారు. అందులోనూ డచ్చివారు తమస్వదేశంలోపాటు కాలనీలను కూడా కోల్పోయినారు. డచ్చికాలనీలలో ఇంహో సీషియా దీవులు చాలా ముఖ్యమైనవి. వానిని జపానువాడు పట్టుకొన్నాడు. వారికి కాలనీలను మరల సంపాదించి పెట్టినవి బ్రిటిష్, అమెరికను పేనులు, నాగనాకి, హిరోషిమామీద అమెరికన్లు ఆటంబాంబులు ప్రయోగించినవంటనే “యాక్ ఆర్థర్” చరణములే శిరణములని జపాను “జిటోస్మి” అన్నది. ఇంతటితో ఇంహో సీషియానువట్టిన గ్రహణంకూడా వదిలింది. వంటనే అచ్చట స్వాతంత్ర్యోద్యమం కాలాగ్నివలె లేచింది. డచ్చివారు మాకాల నీలు మాకేరావాలి అని తిరిగి వచ్చినారు. ఇంహోచైనాలో ప్రెంచి ఫీరంగులు పాదిన పాటనే ఇంహో సీషియాలో డచ్చితళ్ళున్నవి వల్లవిలాగ పాడెం ప్రారంభించినవి. ఆంగ్లఫీరంగులన్నూ అమెరికాగా అందుకొన్నవి. “శ్వేత బౌద్ధులాలా! ఈయాట లింక సాగవు. మీదే శింలామీరు, మా దేశంలో మేము, స్వతంత్రంగా ఉంటాము” అంటూ ఒక మీరుడు తన దేశపు ప్రజలను వెంటవేసుకొని బయలుదేరినాడు. అతడే జావావీరుడు “సోకర్నో”.

ప్రస్తుతం - అనగా యుధానంతరం ప్రపంచంలో స్థూలదృష్టితోమాస్తే గొండ్ల కాళ్ళు కనబడుచున్నవి. ఒకటి వోషిడికాఫి - మరొకటి స్వాతంత్ర్యకాఫి. ఈ వోషిడికరులు “దోచుకు తినే హక్కు మాది - ప్రపంచం మాది. మారు మట్లాడితే ఆటంబాంబు తెస్తాము. హిరోషిమా ప్రదర్శనం మర్చి జరిపిస్తాము” అని దబాయస్తారు. ఈ ఆటంకంబాంబు గాడిదగ తరంతా అందరికీ తెలిసిన విషయమే. అదియే నాశనకృత్యానికి వోహదం కాబోతున్న దేమా పరమాత్మునికే తెలుసు.

ఈ విధంగా వెదికించే వాడిది సామ్రాజ్యాల ఆధునీనలకు జంకక స్వాతంత్ర్యపతాకం పట్టి నిలిచి పోరాడుచున్న వీరుడే “సోకర్నో”. అతడే యింహో సీషియాకు నాయకత్వం.

ఒకప్పుడు యింహో సీషియాలో భారతీయుల - ఆనగా తమిళరాజుల పతాకం యోగిరింది. ఆ దీవులకేళ్ల యందు తమిళభాషనుకొంటావల “నేటికేని కావనగును. నాటి “కాంకం” నేటి జావా; “సుమిత్రదీపం” నేటి సమత్రా అయింది. “సుదందర స్త్రీవు” (స్వాతంత్ర్యోద్యమం) నేడు “సుందా” దీప్యమునైనది. నాటి బలీదీపం యింకా ఆలానే వుంది. “పోర్చుగల్” (యుద్ధ భూమి) “బోర్నియో”గా మారింది.

తమిళరాజులను చోళ, పాండ్యులనాడి ద్వీపాలలో తమిళుల ప్రాముఖ్యము హెచ్చి యుండినది. కాని వారు తెల్లవారివలె వోషిడి కృత్యాలు చేయలేదు. వ్యాపారం (నూర్చి) చేసి, ఆ ద్వీపాలలో విద్య, మతము ప్రచారము గావించి. రామాయణం, భారతం, స్కాంద పురాణాలకు నాగు యొక్క ప్రచారము గావించి. శిల్పసమన్వితములగు నట్లు, గొత్తులను నిర్మించినారు. భౌతికదేశంలో, పదునేవ శతాబ్దంలో విహమృద్ధియుల పాలన ప్రారంభము కాగానే, యింహో సీషియాలో కూడా “యిస్లాం” మతము ప్రబలి వ్యాపారంతో ప్రారంభించి, రాజ్యాల నేలే శిథిలమయినారు. అప్పుడు డచ్చివారికి నాకా బలం చాలా బాగుండేది. ఆంగ్లేయులనేవారు పట్టిచూచిన గోసు లవి. నాకాబల సహాయంతో వీరు యిండియాతో పోటీచేస్తూ, అటు యింహో సీషియా ద్వీపాలను వశపరుచుకొన్నారు. వారి చేతానికన్న 60 శాతం పెద్దదైన కాలనీలువారికి చిక్కినవి. డచ్చి అనాభాకన్న యేడుశాతం యింహో సీషియా జనాభా అధికము.

జావానుండి న్యూగినియాకు హిందూమహా సముద్రములోని దీప్యములు శ్రేణి నుండినవి. భూకంపములవల్ల నవి చాల పక పక సముద్ర గర్భంలో కలిసిపోయినవి. ఫిజీ, ఫీలిప్పైన్స్ ద్వీపములగూడ నీ శ్రేణికి చెందినవి. అవి ప్రస్తుతము అమెరికనుల నోపిడికింద నున్నవి.

జావామీద భూమధ్యరేఖ పోవడంమూలంగా అచ్చటి కీతోష్ణస్థితి సంబల కమకాలమై యున్నది. ఏలకులు, లఙంగాలు, జాజికాయ, చెరుకు, రబ్బరు, బియ్యం, కాఫీ, పొగాకు యిచ్చట భారతంగా పైరగును. క్రీ. శ. 1602 మొదలు తెలనర్తకులు యా ద్వీపాలలో ప్రవేశించినారు. వారిలో డచ్చివారు క్రమంగా ఆక్రమించుకొని యా ద్వీపాలను పాలించుచున్నారు - కాదు గోచుకొనుచున్నారు. “వాండె - బోష” అను నతడు గావించిన అక్రమాలకు, దోచుకొన్న దానికి అంతులేదు. కాని యింహో సీషియనులు గోకు గిట్లకొంటూ కూర్చుంటే. చేతికి చిక్కిన దానితో శక్తికొద్దీ చెబుకొట్టినారు. అప్పులలో కొండలలో దాగియుండి యుద్ధం చేసినారు. క్రీ. శ. 1875 లో గొప్ప విప్లవం జరిగింది. ఆ చెబుతో వాండెకెబోష తనదృష్టి కాఫీ తోటల వంకకు మరల్చుకొన్నాడు.

ఇంహో సీషియనుల స్వాతంత్ర్యోద్యమ చూచి డచ్చివారు కాస్తవయంతో, కాస్తభయంతో, రోషిడినాటకం జరిగినారు. ఒకవంక సంప్రదింపులు, మరొకవంక తేళ్ళు ప్రయోగాలు చేస్తూ కపటనాటకం ఆడినారు. “సరబాయా” కేవునండి ఒడలకొద్దీ కిరిసిను, రబ్బరు, పంచదార, కొబ్బరికాయలు, పొగాకు, కట్ట, “ఆమ్స్టర్ డామ్” కేవుకుపోడేవి. ఇంహో సీషియనుల సస్యసంపద డచ్చివారు లాభాలు సంపాదించి బొజ్జలు పెంచుకోవడానికి ఆధారభూతమైనది. ఇచ్చటి ముడిపదానాలు తీసుకొనిపోయి వారి తాలూకు కృత్రిమ ముప్పులకు యింహో సీషియాను సంతగా మార్చినారు. “దేశము సంత, జనులు మంద” అని పాలకుల అభీప్రాయం. కట్ట

కట్టకు పోవడానికై నా ఆనాటి పొందడంని పనినీకులు వచ్చింది.

“అయ్యా! ఇది సాగదు; మీరు సాగిపోండి. మేము మాదేశం కాపాడుకొంటాము.” అని క్రీ. శ. 1905 లో యింహో సీషియనులు తిరగబడి స్వాతంత్ర్య సంఘమును స్థాపించి పని చేయడం ప్రారంభించినారు. అధికారులు తుపాకులు చూపినారు. కాని, ప్రయత్నం ఆగలేదు. ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని రగులడం ప్రారంభించిందంటే అరణెలరదు. బానిసతనాన్ని భస్మం చేసేవేగాని అది కాంతించదు. దానిని అణచి వేయటం చేసే ప్రయత్నం దాన్ని ప్రజ్వరిల్ల చేస్తది. అకాశం వెక్కుక కాసుకాసు దీనికి బలము హెచ్చును.

సరబాయా వీధులలో విరాళంతో దేశ భక్తులు గుంపులుగుంపులుగా పతాకం పట్టుకొని నడువసాగినారు—స్వరాజ్య కాంక్ష, విప్లవ భావం రెంట్లాగే శీతాలు పాడు—నిధి ప్రాగుచేయడానికి. ఇంట్లోనుండి ఒక బడి పంచులు తన కుమారుని చేతికి బిట్టు లిచ్చి స్వతంత్ర నిధి కెచ్చి రమ్మని పంపినాడు. అబ్బడక ఆ సమూహాన్ని చూచి తిన్నయ్యడై, తిండి యిచ్చిన దిద్దేగాక, తన చేతి మిరాయి కూడా యిచ్చి ఒక పతాకం యిమ్మని అడిగినాడు. అవిధంగా పతాకం సంపాదించి తోడిదిలను చేర్చుకొని తమ జాతీయగీతాలు నాడుతూ చిందులు గ్రొక్కినా దాయబ్బాయి ఆ రిడ్డే మన జావావీరుడు—“సోకర్నో”.

1905 సంవత్సరం సరబాయాలో జన్మించాడు. తండ్రి బడిపంచులు. ఇస్లాముమతముడు. తల్లి 2 లి ద్వీపంలో పెరిగిన భారతీయ స్త్రీ. మహాపుత్రి మురాలు. తండ్రి సరబాయతో బాటు, భారతరామాయణాది యితోసమయల కూడా చెవినవాడు. అతనికి భారతముమీద, అందులోనూ కన్యమీద అమిత ప్రీతి. భార్య, భర్తలు కన్యని దాతృత్వము, త్యాగముచూచి ఆనందపడేవారు. బిడ్డకు భారతం చెబుతూ “నీవు కర్ణాటకలె త్యాగముర్తి కావలె”నని హెచ్చరించేవారు. బిడ్డకు కూడా సగా కర్ణాటకే తలిచేవాడు. వాని కేరున్నూ “స.కర్ణా.” శ్వేతముఖులు దాని “వైకాగ్నో”గా మార్చిచేసినారు—వారి జిహ్వగోషంవల్ల.

“సోకర్నో” వైకర్ణాత్మక. ఈనవ సంఘానికి స్వాతంత్ర్యము త్యాగసముదానికి దనే సమ్యక్ముగలవాడు. త్యాగంలో కన్యనివంటివాడు. దేశానికి తంతూనే బలిదానంగా ఆర్పించుకొన్నవాడు. ప్రతి నిమిషాన్ని వ్యభాచేయక, విజ్ఞానమును, విద్యను అభివృద్ధిచేసుకొన్నాడు. విద్యార్థిదశలోనే స్వాతంత్ర్య సంఘంలో పాల్గొన్నాడు. ఇతడు గుండెలు దీసిని బంట. ఆకాలంలో అతనిహృదయన్ని ఆకర్షించినది మనదేశంలో బయలుదేరిన స్వాతంత్ర్యోద్యమమే. అతడు భారతనాయకులను తనకు ఆదర్శపురుషులను గుర్తుకొన్నాడు. బిక్టో చంద్రపాల్, దాదాబాయి నారోజీ, గోఖలే, తిలక్, అరవిందభూష, గాంధీ, నెహ్రూలను తన హృదయంలో నంచుకొన్నాడు. వీరిప్రసంగములు, అభీప్రాయములు గ్రంథ రూపంగా నలువడినవి. కాని యవి డచ్చిప్రభుత్వము చే నిషేధింపబడి, యింహో సీషియాలో ప్రవేశింపబిలుండేది గాదు. స్వరాజ్యము, స్వపరిపాలనమును గూర్చి ఛాయామాలింగానైనా నూచించే గ్రంథాలు నిషేధింపబడినవి. సోకర్నో యారా జ్యోగ నిర్బంధములను లెక్క చేయలేదు. ఇండియానుండి సరబాయకు వచ్చే ముసల్మాను కర్తకులను వశపరుచుకున్నాడు. సరుకులమూట లతోబాటు గ్రంథములు చేరుచుండినవి. వానిని నదివి, సంఘాని కెచ్చేవాడు. అతనిని ఆకర్షించిన వానిలో అరవిందుల కర్మయోగి కథలు ముఖ్యమైనవి.

అందులో అరవిందులు, “మనదేశం లోని స్వరాజ్యోద్యమమునకు సాటియైనది లేదు. అది దైవికమైనది. దానిని సాగించువాడు దేవుడే. అతని యెచ్చకు, పుద్గమములకు భంగము

నాటిల్లను. ఆయనను నమ్మి త్యాగముచేసిన వీరులకు పరాజయములేదు” అన్నాడు. ఆ వాక్కులే సోకర్నోకు కేదవాక్కులైనవి. తర్వాత, స్వాతంత్ర్యము జన్మహక్కు. దానిని పొంది తీరుతాము” బాలంగానూని వాక్యం బానచ్చింది. మహాత్ముని సత్యాగ్రహము, సత్యజీవ నము అతనికి నూతనోత్సాహాన్ని కలిగించింది. సింగపూరులోని తన భారతీయమిత్రుల మూలంగా మనదేశపు పరిస్థితులను తెలుసుకొనేవాడు. సవిధంగా ముందేంపట్టి, మనమహాత్ముని పట్ల భావా విశ్వాసం కుదిరిం దాటినికి.

అతనికి చేతదాస్యవిమోచనాగ్నం సేస తయారు చేయడంనన్న కోరిక కలిగింది. అయితే అతనికి ఆయుధం పట్టడానికి ఆస్కారంలేదు. కాననం, ఒప్పుకోదు. అందువల్ల కనాకాల విద్య పూర్తి కాగానే, యింజనీరింగు పరీక్షకు చదివి పట్ట భద్రుడైనాడు. ఆ జ్ఞానాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని సైనికకాస్త్రం పరిశోధించినాడు. తనకు లభించిన గొప్పయుద్ధోగ్యాన్ని తిరస్కరించి దేశసేవ కుసక్రమించినాడు. విద్యాపరిపూర్తి కావడంతోటే రాజయోగిలో ప్రవేశించినాడు. సరాసరి ఆసమయంలోనే గాంధీజీ ప్రథమ సత్యాగ్రహం జరిగింది. దాని ప్రతిస్పృహలు సోకర్నో గుండెలో మారు మ్రోగినవి. దాన్, మోతీలాల్, బోసు, నెహ్రూ మొదలగు నాయకుల ప్రసంగాలన్నీ అతనిలోని స్వేచ్ఛాగ్నిని చురీ రగుల్కొల్పినవి.

ఇంహో సీషియా స్వరాజ్యోద్యమం సోకర్నో నాయకత్వంక్రింద తీవ్రంగా నడిచింది. దేశంలోని పరితాపకరమైన పరిస్థితులను గూర్చి గుండెలు ద్రవించునట్లు పన్యసింపినాడు సోకర్నో. అతని మాటలు విరడానికి జనం లక్షలకొద్దీ వచ్చే వారు. యువకులను శిక్షణ మొసగి యేడుకోట్ల ప్రజాహృదయాల్లో స్వాతంత్ర్యజ్వాల రగుల్కొల్పినాడు. జాతికి వైతన్యం, పుర్రేకం, పుత్సానం కలిగించే గ్రంథాలు రచించినాడు. సత్కవులచే జాతీయగీతాలు రచింపజేసి సంగీత యుక్తంగా, వీధులలో విరామం లేకుండా పాడించినాడు. దేశీయభాషలో పత్రికలు నడిపినాడు. నాటకంద్వారా, దేశభక్తిప్రచారం చేసి పామరహృదయాలను పక్వపరచినాడు. జావానాట్యంలోపో జాతీయతను సృష్టించినాడు. నేతాజీ చేప్పినట్లు “దేశమే నాపాశము. స్వతంత్రమే నాప్రాణము” అన్నాడు. ఫలితం, యేడుకోట్లజనం యేకాభిప్రాయంతో దీక్ష వహించినారు. స్వతంత్ర గర్జన సర్వత్రా వ్యాపించింది.

జపాన్ వారితో స్నేహం పాటిస్తూనే వార్షికపండి స్వపరిపాలనం పొంద ప్రయత్నించి నాడు సోకర్నో. ప్రజాను అందుకు ప్రోత్సాహ పరచి, వారి తోడ్పాటుతో సంపూర్ణస్వపరిపాలనం సంపాదించినాడు దేశానికి. జపాన్ సైన్యంలో చాలమంది యింహో సీషియనులు చేరి సైనికశిక్షణ పొందినారు. సోకర్నో పన్ని నయాయుక్తపల్ల జపాను యుద్ధసామగ్రి చాలమటుకు యింహో సీషియనుల చేతి కబ్బినది. ఇందుకు తోడు స్వపరిపాలన మబ్బినది. ఇందువల్ల గుండు చెబ్బకు బదులు గుండుచెబ్బ నివ్వడం, పొరుగు

డాక్టర్ పట్టాభి సీతారామయ్య

శ్రీ యనాసప్ జె. మొహరల్లి

డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యు డాక్టరీ జాత్య జంఝామాత మని అనవచ్చున భారత జాతీయోద్యమము కైశవస్థితిలో నన్నప్పడే, ఆయన ఆ సంరంభములద్వారా నిలిచాడు.

1912 నాటికి - గాంధీజీ ఇంకా దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్నప్పుడే - ఆయన "జాతీయవిద్యపై" ఒక ప్రణాళికను ప్రకటించాడు ఇప్పటికి 32 ఏండ్లుగా ఎ ఐ సి సి సభ్యుడుగా ఉన్నాడు. చునుస్థల నూత్న యోజనానుగా 1898 లో ఒదిగి ఒదిగి కాంగ్రెస్ వలంటీరుగా చేరినప్పటికీ - ఈ నాయకునికి, 1948 లో "పోటీలో మీరు విజయం పొంది అభిలభారత కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులయ్యా" రని తెలిపేటప్పటికి - 4 రోజుల అర్ధతాబ్దము గడిచింది. ఆతడు "అనేక యుద్ధముల నారీయు తేరిన" వృద్ధుడు నిత్యకార్యకలాప సంక్రియమయిన ఆ జీవితం, అనేకముఖాలుగా, అనేక పాత్రలు వహించింది.

ప్రథమ సమావేశంలో నూతనలకు, ఆయనలో ఆ విమర్శాత్మకమైన చేదు మాటలలో చెనుకకు ఒదిగిఉన్న, సోదరస్నేహము, అద్భుతమయిన గోచరిస్తాయి. మహావాగ్ధి. ఆ వాక్కు చెనుకుల తలుకుల ప్రభ లీనుతూ ఉంటుంది. స్వచ్ఛందాటి రమ్యతకు ఒక్కొక్కప్పుడు తానే ముగ్ధుడైపోయి అందులో లీనమైపోయే స్థితిలో ఉంటాఉంటాడు. అల్లాంటప్పుడు పాపము నిరుపాయము, ఆరక్షితదూ అయిపోతూ ఉంటాడు. నూత్నగ్రామములైన విల్లెఖరులు రాజకీయ సాయకులను "వాగించి" వాళ్లు ఏ ఆ జాగ్రత్తలోనో భారవిడిచిన ఏదెక్క చిన్నమాటనో, ముఖవిలాసానో, ఆధారంచేసుకొని, మహాభారతాలత్యే గలిగిన ప్రజాపంతులున్నారు. వాళ్లకల్లాంటి నిమిషాలలో పట్టాభి ఎరయిపోటం కద్దు.

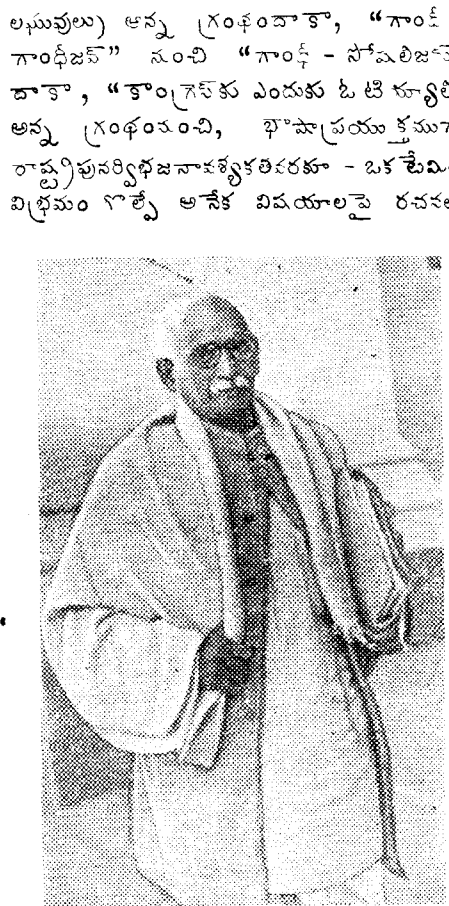
మొదట పదివేళ్లు, తన స్వగ్రామం మచిలీ పట్టణంలోనే, వైద్యవృత్తి నవలంబించాడు. ఆరోజుల్లోనే, ప్రజానాయకత్వనకు కావలసిన సరంజామాఅంతా సన్నాహం చేసుకొన్నాడు. నూరత్ కాంగ్రెసులో మితవాదులకు ఆతివాదులకు చీలిక ఏర్పడి - ముగ్ధులలో 1916 లో లక్నోలో సామరస్యం ఏర్పడిన ముగ్ధకాలమది 1917 భారతచరిత్రలోనే ముఖ్యమైన ఘట్టము లిలక, తదితర జాతీయ వాగులూ, జాతీయదర్శనతో పునరుజ్జీవితమై ఉజ్వలమైన కాంగ్రెసులో అప్పుడు స్థానమేర్పరుచుకొన్నారు ఆ సంవత్సరంలోనే హిందూ-ముస్లిం సంభ్రతకై ఒడంబడిక గూడా జరిగింది ఆ సంవత్సరం పట్టాభి జీవితంలో కూడా ప్రాముఖ్యం వహించింది వైద్యవృత్తిని వదిలివేసి రాజకీయరంగంలో ప్రవేశించటానికి పట్టాభి నిశ్చయించుకొన్నాడు.

నిర్వాణాత్మకమైన కృషి విషయాలవంకే ఆతని దృష్టి మొదటిసారి మళ్లింది. ఆ విషయంలో అందరి ప్రశంసలూ అందుకొంటూ మిన్నగా నిలిచాడు జాతీయవిద్యాభావనకు ప్రత్యేకరూప మొసగిన "ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల స్థాపన"లో తాను కూడా సన్నిహిత పాత్ర వహించాడు. "సహకారోద్యమ" ప్రచారంలోనూ, పోషణలేక చితికిపోయిన "కుటీర పరిశ్రమల" పునరుద్ధరణకున్నూ పరిశ్రమించాడు.

తన భావాల ప్రచారంచేయటానికై "జన్మభూమి" అన్న ఆంగ్లపత్రికను స్థాపించాడు వారం వారం, ఆ పత్రిక ద్వారా "సహాయనిరాకరణ" సందేశాన్ని ప్రచారం చేశాడు. డాక్టరీ జాత్య, వార్తాపత్రికాచరిత్రలో ఆ పత్రిక ఒక ముఖ్యస్థాన మాక్రమించుకొంది. ఆ పత్రికా సంపాదకునికి స్వరాష్ట్రంలోనే కాక రాష్ట్రాంతరంగా కూడా పత్రికా సంపాదక ప్రతిష్ఠ మెచ్చింది 1930 లో, పదకొండేళ్ళ ఉజ్వల జీవితం గడుపుకొని ఆ పత్రిక ఆగిపోయింది ఆ సంపాదకుడు జైలుగోడల మధ్య చేరాడు.

డాక్టరు పట్టాభి, అనేకవిషయాలపై విస్తృతంగా రచనలు సాగించిన రచయిత ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామానికి పూర్వం రచించిన 'భారతజాతీయత' అన్న గ్రంథంనంచి, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామకాలంలో జైలులో ఉండి వ్రాసిన "పెదర్పు అండ్ ప్లోన్" (గురువులు-

[కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడవదికి, ఆ నుపూర్వకంగా వస్తున్న కీలకస్థాన ప్రాముఖ్యము సన్నగిల్లుతూన్న, సమయాన్న "అనేక యుద్ధముల ఆరి తేరిన యట్టివీరుడు" డాక్టరు పట్టాభి కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా అయ్యాడు. ఈ వ్యాసంలో రచయిత నూత్న అధ్యక్షుని గుణగణాలను వ్యాసప్రోక్త మొనరుస్తూ, ఈయన, కాంగ్రెస్ ఓశిష్ట సంప్రదాయానుసారంగా, సర్వతోభద్రత్వము వహించి రక్షకుడుగా నిలుస్తాడు, లేక ప్రభుత్వము న్ననల కీర్తితో, కొంచెం పెద్ద ఫాయికలో పల్లికొరిలేషన్ ఆఫీసరుగా నిలుస్తాడా?" అని ప్రశ్నిస్తున్నాడు]

లభువులు) అన్న గ్రంథండాకా, "గాంధీ - గాంధీజీ" నంచి "గాంధీ - సోషలిజం" డాకా, "కాంగ్రెసుకు ఎందుకు ఓటి కులి" అన్న గ్రంథంనంచి, భాషాప్రయుక్తముగా రాష్ట్రపునర్విభజనావశ్యకతవరకూ - ఒకటేవిటి విధ్రమం గొల్పే అనేక విషయాలపై రచనలు సాగించాడు ఆయన రచించిన ఉద్బంధము "భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ చరిత్ర", రెండు సంపుటాలుగా ఒక్కొక్క సంపుటము వెయ్యి పేజీలు ఉంటూ, దేశంలోని పెద్ద చిన్న నాయకులందరికీ కావలసిన విషయాలన్నీ ఆమూలగ్రంథం తెలిపే కాంగ్రెస్ నిఘంటువు లాంటి ఉద్బంధమిది అయితే ఈ పండితుని ఉద్బంధాన్ని విమర్శించాల్సే వస్తే, ఈయన రచించిన పెద్ద గ్రంథాలు అన్నీ, తీర్చిన ఉద్యానవనాల్లాగా కాక దట్టంగా పెరిగిన ఆగణ్యాలలాగా ఉంటాయని అనాల్సి వస్తుంది ఆయన అపారపాండిత్యము, అవభవజ్ఞానము, విషయవిభులీకరణము, అనన్యలబచారిత్వక విశేషాలూ, అన్నీ కూడా చదువరిని ప్రత్యక్షిచేసి ముగ్ధుడై చేస్తాయి. కానీ, ఏ క్రమ మేదీ కనబడదేమో అని విచార మేస్తుంది. ఎవరయినా ఆయనకు స్నేహితులైనవారు పూనుకొని, ఆయన ఉద్బంధాలను సరిగ్గా సంస్కరించి సంక్షిప్త మొనరించి, ప్రకటించబూనుకొంటే, ఆయన రచనలు ఇంతకన్న చాలా ఎక్కువగా భాసిస్తాయి.

1930 ఉప్పుసత్యాగ్రహంతో ప్రారంభించి, భారత రాజకీయగతుల నిమోన్నతా లన్నిటిలోనూ నడిచి, జైలు గోడలలోనికి, జైటికి అనేకమార్లు ఆయన జీవయాత్ర సాగింది. 1932 లో గాంధీ - ఇర్విన్ ఒడంబడికను లాగు విల్లింగ్ థర్గుంచేసి కాంగ్రెస్ పై దాడి నడపటంతో మళ్ళీ రెండేళ్లు జైలుకు వెళ్లాడు.

1939 లో మళ్ళీ డాక్టరు పట్టాభి కేరు పత్రికల్లో ప్రప్రథమస్థానం ఆక్రమించింది. సుభాష్ బోస్ తో డాక్టరు పట్టాభి అధ్యక్షు పదవికి పోటీచేశాడు. అంతవరకూ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడవదికి అంత తీవ్రమైన పోటీ ఏనాడూ జరుగలేదు. మోక్షమాండువారి ఊతం ఉన్నా కూడా డాక్టరు పట్టాభి ఓడిపోయాడు. భారత రాజకీయాల ఒక ఉజ్వలఘట్టంలో ఉడికి పోతున్న సమయ వది. అది కేవలం ప్రజల అభిమాన నాయకుని కృత్తిగతవిజయం అనుకొనే

దుకు మీలేదు యుక్తవ్యయ, దేశంలో నిర్విద్యమై నిశ్చలమై పోయిన ట్టనిపించే రాజకీయ వాతావరణానికి నూతన ప్రజాతాత్పర్యాన్ని, నూతన జీవితాన్ని, నూతన పరిస్థితివాతావరణాన్ని సమకూర్చాలని, సంరంభపడుతున్న రోజుల వి ఆ అదను తప్పేటప్పటికి, ఆ అభీప్రాయము అలంకరించేదుకు, పట్టాభి పది ఏళ్లు ఆగి, మళ్ళీ ఘట్టి పోటీకి పాల్పడి, విజయమై రావలసి వచ్చింది.

ఆయన ప్రముఖపాత్ర వహించిన మరొక రంగము "భారతీయ సంస్థానాల" రంగం. సంస్థానప్రజల యోగక్షేమాల విషయం ఆయన అంతగా పట్టించుకొన్న కాంగ్రెస్ నాయకులు బహుకొద్దిమంది ఉన్నారు. దేశం ఈమూల నంచి ఆమూల డాకా పర్యటన చేసి, అభిలభారత సంస్థాన ప్రజామండలి ఉద్యమ కార్యకలాపానికి, సంపూర్ణంగా తన్ను అంకితం చేసేసుకొన్నాడు. సర్వసామాన్యముగా, "జాగ్రత్తతో నెమ్మదిగా పురోగమించటానికి, అవసరమైతే ఓపికపట్టి నిదానంచటానికి" అనుకూలంగా ఆయన సలహా లిస్తూ వచ్చినా, అభిలభారత సంస్థాన ప్రజామండలికి ఒక ఏకత్వమును స్థాయిని దాద్యమును సమకూర్చేపని ఆయన చేయగలిగాడు.

పట్టాభి నిర్వాణ కార్యదక్షుడు. కేవలం రాజకీయవేత్తయే కాదు మంచి వ్యాపార పాండిత్యం కలవాడు కొన్ని వ్యాపారాలలో పరిశ్రమలలో, కొంతకొంత య్యి చేసుకొన్నాడు. లాభసాటి వేరాలతోనే తిరిగి వచ్చాడు స్వరాష్ట్రంలో, బ్యాంకింగ్, ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీల అభివృద్ధికి చాలా తోడ్పడ్డాడు స్వజనంలో, మంచి "స్వనపార్"గా పేరు పడ్డాడు.

ఆయన అధ్యక్షుడయ్యాటికి, ఇన్నాళ్లు కాంగ్రెసు అధ్యక్షస్థానానికి అనుపూర్వికగా వస్తున్న కీలకప్రాముఖ్యము పరిస్థితుల ప్రాబల్యం వల్ల, ఊజించిన స్థితిలోఉన్నది కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులు భారత కేంద్రప్రభుత్వములో ఉన్నారు. రాష్ట్రాలలోనూ అదే స్థితి అదేకాక

మంత్రి లండనూ, విమర్శల కేరు చెప్పేటప్పటికి, ఎంత న్యాయవంతంగా ఎంత బాధ్యతాయుతంగా చేసిన విమర్శలైనప్పటికీ ఏమాత్రం సహించలేని అద్భుతస్థితికి వచ్చేవారు ఈస్టికి ఆశ్చర్యమూ విచారమూ కూడా కలుగుతున్నాయి. ఈ తత్వం ఏర్పటం ఫలితంగా, కాంగ్రెస్ సంఘాలు, ప్రజాభివృద్ధికి జాగరూకత వహించిన రక్షకులు, బాధ్యులుగా ఉండటంపోయి, కేవలం కాంగ్రెసు మంత్రిత్వ లకు 'తోకలు' గానే తయారవుతూ వచ్చారు. ఈ విషయాన్నే ఆచార్య కృపలానీ అధ్యక్షు పదవికి రాజీనామా యియ్యటం నెలకొనెసింది. అంటే - అధ్యక్షుడుగా ఉండటం కాకుండా, కేవలం ప్రభుత్వానికి ప్రతిస్పని మాత్రంగా ఉండాలన్నట్లుండనే విషయాన్ని

కాంగ్రెస్ ప్రజల హృదయాల్లో చాలా ఉన్నతస్థానమే ఆక్రమించుకొంటోంది కాని ప్రజాస్వామ్యవాళ్లలో, అద్వితీయంగా నిండి ఉంది అనకోటం పారపాటు ఒకనాటి విశ్వసనీయ కాంగ్రెస్ వాదులంతా, ఈ నాడు - కరడు కట్టిన కాంగ్రెస్ పురాణపంథాను, విమర్శించి ఎదుర్కొంటున్నారు గత సంవత్సరాలలో పౌరసత్వపు హక్కులను అంతకంతకుకూ సంకుచితం చెయ్యడమే కనబడుతూ వచ్చింది. జీవితావసరవస్తువులమీద కంట్రాక్టు తొలగించటంతో ధరలు మరి పెడిగిపోయి నానాభీభత్సాలకూ దోచటాకూ మధ్యతరగతి జీవనాలు, కేద జీవనాలు అంతకంతకు అధోగతిపాలవుతూన్న విషయాలు జటిలమయ్యాయి ఎదురునిలిచి ప్రశ్నిస్తున్నాయి. అవినీతి, పక్షపాతము, బ్లాక్ మార్కెటులను రూపుమాపలేక పోటంటంకూ, జాతీయవిధానంలో పొరనివసనాలు ఏర్పరచటం పౌరార్థించకపోవటం వల్ల, ప్రభుత్వ ఇవి ప్రతిష్ఠకు చాలా చెబ్బులుగా అయ్యాయి.

'కాంగ్రెస్ చరిత్ర' వ్రాసిన కవికి, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడై చరిత్రను నిర్మించగల సదవకాశ విషయం లభించింది. పరిస్థితులు తగినంత విస్తృత విధానాలను ఈయన అవలంబించేందుకు అవకాశ మిస్తాయా? కాంగ్రెస్ అద్వితీయ సంప్రదాయానుగుణంగా, ప్రజారక్షకుడై, సర్వతోభద్రుడై తన్ను తను నిరూపించుకుంటాడా? లేక మంత్రికాల మన్ననతో, వారిని కీర్తించేందుకు కాస్త పెద్దపాయిదా, పబ్లిక రిలేషన్స్ ఆఫీసరు మాత్రంగా అవుతాడా? అనేది ప్రశ్న.

డాక్టరు పట్టాభిలో కవిత్వపు వైశ్యంలేదు. ఆరమరలుకేరండా నూటిగా ధారాళంగా, సాఫీ వచనం నడిచినట్లునడిచే తత్వమిది ప్రత్యక్షవాది గాతొలో కుస్తీపట్టే స్వభావం లేదు కాని రాజకీయాలలో, ముఖ్యంగా ఇల్లాంటి క్లిష్ట స్థితిలో అతిసాహసంవలనకన్నా, అతిభీరుత్వంవల్లనే చేటు ఎక్కువ ఈ ఆంగ్రహత అభిమానపురుషు కష్టసాధ్యమయిన పనులకు పూనుకోవలసివుంది. ఈ కష్టానికి మెప్పు రొరకడు కాని దేశమేమో భిలాఫులంతా, ఈ పూనికలో ఆయనకు తమ శుభాశంసలను అందిస్తున్నారు.

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము

ప్రథమ ద్వితీయ సంపుటములు

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమ్మీ 4-వ ఆకృతియందు 4000 పుటలుగలవు ఇందు 'అ' నుండి 'అదర్శ' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౮, ఇతర పటములు ౧౨౫, వివిధ విషయములు 400 కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిమ్మీ 4-వ ఆకృతియందు 4000 లకు మించిన పుటలు కలవు "అ" మొదలకొని "అశ్వినీ" వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౧౦, వానిలో ౨ అమరావతి మ్రాపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు, ౬ దేశ చిత్రపటములు గలవు ఇదిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములు కలవు ప్రాచీనాంధ్రం కళానందవసు వ్యక్తముచేయి అమరావతి మ్రాపముగరించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతి శిల్పమువకు సంబంధించిన హావీర్ బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషణుల వెల్లడించుబొమ్మల ౫౦ వరకును గలవు మరియు అభినయమునువ్యాసమున భరతశాస్త్రమునందరి వేరువేరు హస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౦ ను, 'అనాహతము'నందు పట్టుకొడుం చిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయా వ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦ కి పైగా నున్నవి వివిధ విషయముల సంఖ్య 4000 వరకు నుండును సంపుటము చక్కని స్వదేశీ ధర్మముతోడను బంగారు రేఖలతోడను సంపుటికృతము ప్రతి సంపుటమున 4000 పుటలుండును.

ప్రతి సంపుటము వెల రూ. 10

ఖర్చులు పోస్తుద్వారా రూ. 1-8-0, రైలుద్వారా దగ్గర చొట్టకు అ. 12.

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయం, నెం. 7. శంబుచెట్టిపేది, మద్రాసు

పరమానందాయ

మూలం 'గుడ్ సోల్డ్ స్పీచ్'

రచన :

జి.రోస్టావ్ హాసక్ ఆటోకాట్టా అధీనంలో పరమాయి

అనుకరణ :

'ఆప్టవాన్'

పరమాయిని కాట్టాదగ్గరకు తీసుకెళ్లటానికి పంపిన సిపాయి లిద్దరూ వైన్యంలో సిపాయిలు కారు వైన్యానికి పనికిరాని మామూలు పోలీసు సిపాయిలుగానే ఎప్పుడో నియమింపబడారు.

వాళ్లలో ఒకడు సన్నగా పొడుగు ఉన్నాడు రెండవవాడు లావుగా పొట్టిగా ఉన్నాడు సన్నగా ఉన్నవాడికి ఎడమకాలు కంటి. లావుగా ఉన్నవానికి కుడికాలు కంటి. అల్లా ఒకళ్లకొకళ్లు తోడుగా ఉన్నారు.

పరమాయి, బారక్కులోకి వచ్చినప్పుడు తొడుక్కొచ్చిన అతని దుస్తులు పొరక్కు ఆఫీసులలో ఎక్కడో పోయాయి అంతకుమునుపు బారక్కులో ఉండి ఉన్న దుస్తులకుడి మిలిటరీ దుస్తులు, బోనీ, పరమాయికి తోడిగాని ఆ మనిషి ఒడ్డున, పొడుగుగానూ పరమాయికి ఎన్నింతలో అయినట్లున్నాయి ఆ గుర్తులు మిలిటరీ బోనీలో పరమాయి తేలా, చెవులూ, నడుమూ సర్వమూ మురిగి పోయాయి కోటు, బొంతకన్నా వదులుగా ఉంది. ఆలాగూలో ముగ్గురు పరమాయిలు దూరజాగా ఉంది లాగు రొమ్ముదాకా ఆక్రమించుకొని మాటిమాటికి జారిపోతూంటే పరమాయి పైకి బిగించి కట్టుకుంటూ నడిచాడు.

ఈ ముగ్గురి ఊరేగింపు పురజనానికి బలే వేడుకగానే ఉంది జనం మొగంలో తోమాన్న నవ్వుకు ప్రతిబింబంగా పరమాయి ప్రతివాళ్లపై నా సుప్రసన్న మందహాసాలు విసురుతూ, ప్రతివాళ్లకీ పరిగయంగా సలాములు చెస్తూ, పరమాయి, ఆ యిద్దరు సిపాయిలను చూసేటప్పటికి జనానికి వచ్చే నవ్వుకు మరింత తోడుపడుతూ నడుస్తున్నాడు.

సిపాయిలకు పరమాయిని ప్రీస్తు దగ్గరకు ఎందుకు తీసుకెళ్లన్నారో తెలియదు చాలా దూరం ముగ్గురు నిశ్శబ్దంగానే నడిచారు చివరికి పొట్టిఅతను నయంగా పరమాయివంక తిరిగి-

"నిన్ను ప్రీస్తుదగ్గరకు ఎందుకు తీసుకెళ్లన్నామో తెలుసునా?" అని అడిగాడు.

"ప్రాయశ్చిత్తంకోసం" అని కరుణ జవాబు చెప్పాడు పరమాయి "తేపు నన్ను ఉరితీస్తారుగా-అందుకని ఇవాళ ప్రాయశ్చిత్తం చేయిస్తారు-అల్లా ముందు ప్రాయశ్చిత్తం జరపటం పరిపాటి-అత్యంతాతిక అల్లా చేస్తారంటారు" అన్నాడు పరమాయి శాంతంగా.

పొడుగుసిపాయి పరమాయివంక తిరిగి, "మరి నిన్ను ఎందుకు-?" అని 'ఉరితీస్తున్నారు' అని ఉచ్చరించలేక మనస్సు నొప్పించలేనట్లుగా, ప్రశ్నార్థకం సూచించి ప్రశ్నసగంలో ఆపాడు. పరమాయి ప్రసన్నవదనంతో చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "ఏమో నాకూ తెలియదు-నాకు అంతా మాయగానే ఉంది - అంతా మన ఖరీదే అనుకొంటాను" అన్నాడు.

లావుపాటి పొట్టి అతను జాగ్రత్తగా ఇటూ అటూచూసి "నువ్వు నేడనలో సోపలిస్తువా?" అని అడిగాడు. "అసలదంతా మారుఅక్కర్లేదు అనుకో, అయినా ఈ జనం ఊర్లో మనవంకే విరగబడిచూస్తున్నారు ఈ తుపాకులూ విచ్చుకత్తులూ చూసి, వింతగా చూస్తున్నారు విచ్చుకత్తులు ముడిచి ఒరలో పెట్టేస్తాంగాని, మరి నావ్వేం పారిపోవుగదా? పారిపోయావంటే - మా కొంప కూలుతుంది - ఏమంటావు ఊర్లో?" అని రెండవవాడినికూడా సంప్రదించాడు.

"ఔను కత్తులు ఒరలో పెట్టేదామ - ఎంత చెడా పీడు మనలో వాడే గారు ఊర్లో" అన్నాడు రెండవసిపాయి.

ఒకమారుమూల చేరి కత్తులు ముడిచేశారు.

ఇద్దరికీ పరమాయి అంటే అతిజాలి పుట్టుకొస్తోంది.

"ఒక దమ్ము ఎల్లాలనుందా భాయీ! అంటే వాళ్లు నిన్ను ఈలావుగా దమ్ము పీల్చి నిస్తే" అన్నాడు సనుగుతూ పొట్టిసిపాయి - అంటే "ఉరితీసేలోపల"నిన్ను వాళ్లు కాల్చినిస్తే అన్న ఆరంలో ఆమాట అనలేక!

ముగ్గురూ చుట్టలు స్పృహగల సిపాయి లిద్దరూ పరమాయితో తమ గృహవిషయాలు చెప్పుకోటం మొదలుపెట్టారు.

"నాకు దాహమే" అన్నాడు పరమాయి

సిపాయిలిద్దరూ ఒకళ్లమొహం ఒకళ్లు చూసుకున్నారు కాస్తా ఏ "పానశాల"కైనా వెళ్లి ముగ్గురూ ఒక మక్కదాహం తీర్చుకుంటే ఇంతలో మునిగిపోయిందేమో లేదనే వాళ్లకు అనిపించింది.

మరి రద్దీలేని "శాల" ఎక్కడుందో వాళ్లకు తెలియదు.

"నే చూపిస్తాను పదండి - బలే చౌక కూడాను - ఇంకా అక్కడ ఎప్పుడూ ఫిడీలు హోర్లోనియలతో పాట కచ్చెరీ కూడా ఉంటుంది లోపల కంటిక్లూ మీ తుపాకుల సరంజాం అంతా పెట్టుకోవచ్చు ఎవళ్లకీ గుర్తుగా తెలియదుకూడాను" అని పరమాయి సలహాయచ్చాడు.

పరమాయికి పాతదైనా వాళ్ల కా పానశాల క్రొత్త ఊళ్లో గట్టుగా ఓమూల ఉందన్న సగుతాన్ని చూసే ముందు వాళ్లు అక్కడికి వచ్చారు కాని అక్కడి సంగీతకచ్చెరీ చూసి ముగ్గురూ పోయారు అక్కడి గాయకులు "అపనా తనామనా" పాట జంత్రిగాత్ర విశేషాలతో నృత్యానందంగా పాడుతున్నారు సిపాయి లిద్దరు గ్లాసు తర్వాత గ్లాసు కాళీచేస్తూ ఆనృత్యం లో లీనమైపోయారు.

కానీపటికి పరమాయికి విసుగైంది "బయలు దేరుదామని" వాళ్లిద్దరినీ తొందరపెట్ట సాగాడు "అప్పుడే ఏం ముంచుకుపోయింది లేదూ, ఇంకో చుక్కవేళకొని బయలుదేరుదాం" అంటూ వాళ్లు తేమానం చేస్తున్నారు చివరికి పరమాయి కావలిస్తే దొవలో మళ్లి ఇంకో పానశాల దగ్గర ఆగుదామని ఆశపెట్టి ఎల్లాగో వాళ్ల నిద్దరినీ బలవంతంగా బైటికి లాగుకు వచ్చాడు తుపాకులూ అవీ వాళ్ల చేతుల్లో గట్టిగా నిలబెట్టి, వాళ్లను పడిపోకుండా రెండు చేతులా ఇద్దరినీ పట్టుకుంటూ నడిపించుకు పోసాగాడు. ఇద్దరినీ తూలిపోకుండా పట్టుకోటానికి పరమాయికి మహాకష్టమైపోయింది. పరమాయిని పంపిస్తూ "ఆటోకాట్టా"కు అధికారి వ్రాసి యిచ్చిన ఉత్తరంకూడా పొడుగుగాట సిపాయి పాలేసుకుంటే, పరమాయి అదికూడా మళ్లి వెడికి వాడిజేబులో కుక్కపలసినచ్చింది ఎల్లాగో మానవాతీతశక్తులన్నీ ఉపయోగించి పరమాయి వాళ్లను కాట్టా ఇంటిదగ్గరకు చేర్చాడు కాట్టా ఇంటిలో గాసులమోత వినబడుతూనే ఉంది.

కాట్టా ఇంటిముందర కాపలా పైనికుని ముందు నిలచెటప్పటికి, పొడుగుగాట సిపాయి, నిరారుగా నిలబడి, ఊగుతూ, నెల్యాట్ చేసి - "చి - చి - చి - చి" త్రమండయా - మేము - మేము - ఒక కవరు - ఒక - ఒక-మనిషిని - తె - తెచ్చామండయా" అన్నాడు.

పైనికుడు "అరే - ఇంత లాటుగా మీకు ఎక్కడ దొరికిందిరా - మా అయ్యోరు దాదాపు అల్లాగే ఉన్నాడేలే" అని ఊసుకొని ఆ కవరు లోపలికి తీసుకుపోయాడు.

కానీపటిలో తలుపు తోసుకుంటూ ఆటో కాట్టా బైటికి వచ్చాడు. బేడెన్లో ఒక ఆఫీ

రం తొడుగుకొని పొడుగుగాట మట్ట వేళ్లమధ్య ఇరికించికొని కాట్టా వచ్చాడు.

"వచ్చావురా! ఆ! ఇక్కడి కొచ్చావు! ప్రిద్దరేనా నిన్ను తీసుకొచ్చింది! సరేగాని, నిప్పుపెట్టే ఉందిరా?"

"చి త్రమండయా, లేదండీ" అన్నాడు పరమాయి

"ఎందుకు లేదూ? నిప్పుపెట్టే లేకపోవటం నేమి - ప్రతి పైనికుడి దగ్గర నిప్పుపెట్టే ఉండదు? నిప్పుపెట్టి తని పైనికుడు-ఎవడన్న మాట?"

"చి త్రమండయా-నిప్పుపెట్టే తని పైనికు న్న మాట అండి"

"శాబాష్! ఏదేమట-నిప్పుపెట్టే శబంజే-వాడు ఇంక ఇతరులకు ఏం నెలగియ్యగలుగుతాడూ? ఉ! సరే - ఇకపోకే మన పోగా ములో రెంకో విషయం - ఒరయ్ ప్రిచ్ - నీకు కాళ్ళు కంపెస్తుంటాయరా?"

"చి త్రమండయా నాకాళ్ళ కంపెస్తుండీ!" "అచ్చా! తర్వాత మరి నవ్వు బ్రాందీ తాగుతావురా?"

"చి త్రమండయా బ్రాందీ తాగనండి - రమ్మ, సారాయి తాగుతానండి"

"రైట్ అల్లా ఉండాలి ఆ చివకు చూడు-ఇవాళ ఒక్కరోజుకే కెకరుగా తెచ్చాను-వాడు-వాడికి మద్య-మద్య-మద్యపాన నిషేధం-అందుకే వైన్యంలో చేర్చారట- అల్లాంటి వాడ నా కెందుకూ?"

అప్పటిదాకా కాట్టా సిపాయి లిద్దరివంక సరిగా చూడలేదు అప్పుడే చూశాడు

"-మీ-మీ మీరు, తా-తాగేరు-కారురా-దూ-దూటిమీరు-తా-తా-తాగేరు కను- ఇప్పు-డే-రిపోగుచేసి-మీ రోగం కుదురుస్తా! ఒరయ్ ప్రిచ్-నీళ్ల-నిద్దరినీ-మూల కొట్టులో-పడేసి-రాత్రంతా-పీళ్లు పారిపోకుండా-నవ్వు-కాపలా-కాయ్" అని ఆర్ష ఇచ్చి లోపలికి పోయాడు.

నెపోలియో అన్నట్లు- "యుద్ధంలో తులా తులానికి పరిసితులు తారుమా కాతాయి" పొద్దున్న పరమాయిని ఖైదీగా-కాపలా కాస్తూ వచ్చిన వాళ్లు రాత్రికి ఖైదీలయి పరమాయి కాపలా క్రింది కొచ్చారు.

పొడుగు సిపాయి కాస్త తెలివినబడి పరమాయితో రహస్యంగా "తెమ్మదూ - మమ్మల్నింటికి పోనియ - ఎందుకు వృథాగా ఆల్లరి పడతావ్" అని సలహా యిచ్చాడు.

"ఇంటి కెల్లారూ! మమ్మల్నిక్కడుంచి కాపలా కాయమని నాకప్పచేస్తే, ఇంటి కెల్లా వెళ్తారయ్యా - అదంతా కుదరదు - ఈ తులా-నంపి - మీకూ నాకూ మాటలు లేవు - పచ్చి! తెలిసిందా?" అన్నాడు పరమాయి.

ఇంతలో కాట్టా మళ్లి బైటికి వచ్చి, "ఒరయ్ ప్రిచ్! పాడే క్యాట్టర్లకు ఫోను చేస్తే వాళ్లెవ్వూ పలకలేదు-పోనీలే, ఆ వెధవల్నిద్దరి పోనియ్యి"-అన్నాడు.

అసలు పాపం, నిజానికి కాట్టా ఫోనులో మాట్లాడలేలేదు అసలు అతనికి తెలిపోనేలేదు. ఆ మత్తులో దీపం నెమ్మదిగ్గర మాట్లాడి జవాబు రాకపోతే - ఫోనులో ఎవరూ పలకలేదనుకొన్నాడు.

కాట్టాదగ్గర పరమాయి ఆరగి (మిలిటరీ కాకరు)గా చేసిన మొదటి మూన్నాళ్లలో, కాట్టా పరమాయికి ఒక్కసారిమాత్రమే కనబడ్డాడు పరమాయికి ఇతరత్రంగా బాదరాబందీ ఏమీ లేకుండా మొదటి రెండురోజులా గడిచాయి మాడవనాడు రాత్రిపెద్దాక, తెల్లినెండు పాల్మోన్ వద్ద ఆరగి గా ఉన్న నాకరు పరమాయి

దగ్గరకు వచ్చి ప్రీసుగారిని ఇంటికి తోడుకొని వెళ్లింది దని పునామించాడు ప్రీస్తులై నెంట్లు మోర్టి - ఇంట్లో మరుమత్తుడై, పరమాణో పరులకొట్టి, ఇంటికి పోనని మొరాయించేటప్పటికి, దాని పు ఆదేశితిలోఉన్న ప్రీస్తు నెంట్లు మోర్టి కాట్టాను తన్నీ వరండా లోకి తీశాడనీ, కాట్టా అక్కడే ఒళ్లు తెలియని సితిలో ఉన్నాడనీ, ఆ ఆరగి పరమాయితో కలిసి వెళ్తుంటాగా పరమాయికి విపులీ కరించి చెప్పాడు.

పరమాయి అక్కడకు వెళ్లగానే వరండాలో ఒళ్లు తెలియని సితిలో నేలమీద పడి పొగ్గుతూన్న కాట్టాను చూశాడు.

"చి త్రమండయా! వచ్చానండయా" అని కాట్టాకు నివేదించుకొన్నాడు పరమాయి.

"ఎందు కొచ్చావ్! ఏంకావాలి నీకు."

"చి త్రమండయా తమ్మీ తీసుకెళ్లటానికి వచ్చానండయా"

"నన్ను తీసుకెళ్లటానికి వచ్చావా? నవ్వు? మో మన ఎక్కడికి వెళ్తాం?"

"ఇంటికిండి అయ్యా"

"నేను ఇంటి కెందు కెల్లాలి? ఇక్కడ ఇది ఇల్లు గాదా?"

"చి త్రమం గూర్చి! ఏమింకోరి ఇంట్లోన - వరండాలో నేలమీద ఉన్నారండి"

"మో నే నిక్కడి కెల్లా వచ్చావ్"

"చి త్రమండి, వారిని చూడటానికివచ్చారండి."

"చూడటాని-రావట నెమిటి? నే నెవరినీ చూడటానికి రాలేకు-ఆడే, అక్కడే పోవటాట పడుతున్నావు"

పరమాయి ఇంక భోరణి పెంచకుండా, కాట్టాను కావితోవేసుకొని గోడకు నిలబెట్టాడు. కాని కాట్టా నిలబడటంలేదు పరమాయిని పట్టుకొని నెట్టివచ్చునవ్వుతూ "నన్ను పడేస్తున్నావ్-నన్ను పడేస్తున్నావ్" అంటూ మగత వచ్చి మళ్లి గోసుంచి జారిపోతున్నాడు.

పరమాయి మళ్లి కుడిసి మెళ్లకున తెప్పించాడు

"ఎవడూ గవ్వు! ఎవరంట?"

1. "చి త్రమండి నేను తను ఆరగి నండీ"

"నాకు అసలు ఆరగి యే లేండే, ఫో!"

అంటున్నాడు కాట్టా

పరమాయి ఇది పవతి కాదని కాట్టాలిల చింక - అంద ఇరికించుకొని, కాట్టా వనకభాగం నేల మీద కూర్చుకుంటూ, బండికోసమని కదిలాడు కాట్టా నడుంవిరిగిన కుక్కలాగా కాట్టా నేలను శ్రద్ధలాగుకొంటూ పరమాయి చంకలో పడిపోతున్నాడు.

చివరికి పరమాయి ఓ బండి మాట్లాడి కాట్టాను అతికష్టమీద బండిలోకి కుక్కాడు.

కాట్టా బండిలో నానాఅల్లరి మొదలు పెట్టాడు ఒక నిమిషం మంత్రాలు చదివేవాడు మరొకనిమిషం, బండి సీటుమీదనుంచి బండ కిటికీలోకి దూరి బైటి కుక్కపోయేవాడు. పరమాయి మెడ చుట్టేసి, పై కెగ్రాకటం మొదలు పెట్టేవాడు రోడ్డుమీదవాళ్లను బండి పొడ గూతా బండబూతులు తీట్టటం మొదలుపెట్టాడు ఈ ప్రకోపాలన్నిటికీ పరమాయి ఒక్కోకే ఔషధం కనిపెట్టాడు పక్కలో గుప్పిటిపోట్ల పొడుస్తూ లెంపలు వాయించి ప్రతిమాటా కాట్టాను కూర్చోపెట్టడం.

చివరి కింటికి జేరారు. కాట్టా బండి దిగ నన్నాడు నన్ను చంపేస్తున్నారని కేకల వేశాడు ఎల్లాగో బండివాడు, పరమాయి కాట్టా కావితోవేసుకొని ఇంటిలోపలికి చేర్చారు.

బండివాడు డబ్బడిగాడు. కాట్టా పరమాయి వంక కన్నుగిటి, "మేము నడిచి వడే డేమిటని" బండివాడితో తగాదా మొదలు పెట్టాడు బండివాడు గూబలు పగలగొట్టట విషయాలన్నీ ఏకరుపుపెట్టాడు.

"కావలిస్తే రెండు లెంపకాయలు కొట్టుకో కాదన్న దెవరు" అని కాట్టా, క్రైస్తవమార్గిలాగా లెంపలు అప్పచెప్పాడు.

బండివాడు కాట్టా జేబులు తడుముసాగాడు. కాట్టా పర్పు తీసి, "అంతా తీసుకో, ఓడబ్బు ఎక్కువైనా తక్కువైనా నాకు పోయిందేం లేదురా" అంటూ బండివాడిమీద పాతకాడు. నిజానికి ఆపర్పులో ఎక్కువైనా, తక్కువైనా మూడణాలు మించి లేదు.

భారతజాతీయ కాంగ్రెసు 55 వ మహాసభ

డా॥ పట్టాభిగారి అధ్యక్ష వన్యాసం

ప్రతి, కాంగ్రెసు సభ్యుల యనంతరము, భారతభూమి వివిధ ప్రాంతములనుండి వచ్చి, మనమందరము నేడిచుట నీ చరిత్రాత్మకమైన నగరమునందు సమావేశమగుచున్నాము కాని నాటి మీరట్లే కార్యక్రమమునకును, నేటి కార్యక్రమమునకును చాల వ్యత్యాసమున్నది నాడు మనపై పెత్తనముచేయుచున్న విదేశ ప్రభుత్వము ప్రతిఘటించుటకు మావేళ మైతిమి నేడు మన స్వాతంత్ర్యమును నడుపుకొనుట కాయత్నములు వచ్చితిమి ప్రాక్తన భారతమహర్షులదప్త బగుల కనూహ్యమయిన మహాత్తర విధానము ననుసరించి న మీ స్వాతంత్ర్యమును గాఢముగొంటిమి మనల నీ విజయపథమునకు నడిపించిన మన జాతిపిత నేడు ఘనముల లేకుండుట మన దురదృష్టము కాని వారి విఫలత్వము మా మహాసమావేశము నావరించియున్నది ఈ మావేళమునే గాదు యీ పుణ్యభూమిసంతయు ఆవరించియున్నది అన్యాయక్రమములను ఆయన యే అహింసా సత్యమార్గమున నిర్మించియున్నాడో, అదే మార్గము ననుసరించి నడుపుచేసి పునర్నిర్మాణ కార్యోన్మేషమునైన మనల సుద్ధీకరించుచున్నది

కడచిన సెప్టెంబర్ 17 వ తేదీనకు భారతదేశము స్వతంత్ర దేశమగుటకు నే సంగకరించియుండలేదు కారణ మేమనగా, నాటికింకనూ, నిరంకుశత్వముయొక్కయు సామ్రాజ్యవాదముయొక్కయు చివరిదగ్గ మింకనూ నిలచియుండెను ఆనాడు సంయుక్త జాతి ప్రభుత్వ మనుసరించిన మహాత్తర కాన్ఫరెన్సు మునకు పర్యవసానముగా సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సాధింపబడి భారతదేశమునందలి ప్రతి అంగుళమును విముక్తమైనది ఈ మహాత్మాజీ మును సాధించిన ప్రతిష్ఠ కాంగ్రెసుకూ, ప్రధానికి, ఉపప్రధానికీ చెందవలసియున్నది

విదేశాంగ వ్యవహారములు
భారతజాతీయ కాంగ్రెసు ఆదిమండియూ సామ్రాజ్యతత్వమునకును, పాసిఫిక్తత్వమునకును వ్యతిరేకముగా పోరాడుచూ వచ్చినది తన దేశమునందు ఇతరుల నోక్త్యము నెట్లు గర్హించుచున్నదో, అట్లే తానుగూడ ఇతర దేశముల ఆంతరంగిక వ్యవహారములలో నోక్త్యమును కల్పించుకొనదు ఏ రాజ్యముల కూటమిలోనూ కేంద్రక యేపక్షమూ వహింపక సర్వరాజ్యములతోనూ మైత్రిని పెంపొందించుకొనగలదు ఆత్మ స్వాతంత్ర్యగ్రాహకులకు వలయు బలపన్నాహముల సమకూర్చుకొనుట తప్పని కర్తవ్యమేయైనచో జాతీయపతి, మహాత్ముని ధర్మోపదేశముల నెన్నటికి విస్మరింపదు

భారతదేశము ఆసియా సితిగతుల పట్ల నెక్కుడు జైత్తు కృషి మును గల్గియున్నది. సామ్రాజ్యవాదంధములనుండి దేశమును విముక్తము చేసుకొనుటకు వీరసమరము సల్పుచున్న ఇండోసిసియా రిఫ్లెక్టు ప్రభుత్వమునకు మన సంపూర్ణ సానుభూతిని ప్రకటించుచున్నాను. ఆఫ్రికా జాతీయులకు నష్టదాయకముగ రితిని భారతీయుల ఆధిపత్యము ఆఫ్రికాయందు పెరుగుట మనము వాంఛించుట లేదని విస్పష్టము చేయుచున్నాను కాని అచ్చటి భారతీయుల అభివృద్ధి నరకట్టు దుర్విధానములను మనము తీవ్రముగ ఖండించుచున్నాము

ఇక కామన్వెల్త్ బాంధవ్యముల విషయము మన సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకు బండివాడు "ప్రాద్దున్నే ఎవల్ల మొగం చూశానా దేవుడా" అనుకొంటూ మూడు మైళ్లకూ మూడణాలూ బల్బుకొని తిట్టుకొంటూ పోయాడు.

పరమాయి కాట్టుని సోఫామీడికి చేర్చి, బూడ్డులు గీడ్డులూ విప్పి, రెండుమూడు మెట్టికాయలతో కాట్టుని నిద్రపుచ్చాడు.

"మనపై పెత్తనము చేయుచున్న పరాయి ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించుటకు మనం ఆనాడు మీరట్లే సమావేశమైతిమి. ఈ స్వాతంత్ర్యరథమును ముందుకు నడుపుకొనుట కాయత్నములే ఈనాడు ఇచ్చట సమావేశమైతిమి. ప్రాచీన భారతమహర్షులకు తప్ప అన్యులకు అనూహ్యమైన మహాత్తర విధానము ననుసరించి స్వాతంత్ర్యమును సాధించితిమి. మనజాతిని ఈ విజయ పథాన నడిపిన మహాత్ముడు నేడు లేకుండుట మన దురదృష్టము. సమర యుగం సమాప్తమై, నిర్మాణయుగం ప్రారంభమైనది. కవులు, జ్ఞానువులు, నేటి వీరులు. జాతీయ పునర్నిర్మాణము, జాతీయ విజ్ఞాన పునరుద్ధరణ ఈనాడు మన అవశ్యకర్తవ్యాలు... ప్రాచీన సంస్కృతిని ప్రాతిపదికగా పెట్టుకొని స్వతంత్ర భారత భాగ్యోన్మేషికి రూపురేఖలు దిద్దవలసివున్నది. మహాత్ముడు ప్రబోధించిన దివ్య ప్రబోధానుసారంగా సాంఘిక వ్యవస్థను పునర్నిర్మించుకొనుట మన కర్తవ్యము." అని డా. పట్టాభిగారు తమ కాంగ్రెసు అధ్యక్ష వన్యాసంలో ఉద్బోధించిరి. ఆ ఉపన్యాస సారాంశముల నిందు పొందు పరచుచున్నాము.

కళంకమురాని విభమున యే రాజ్యములతో నై ననూ సంబంధము లేనరచుకొనుటకు మనము సర్వసిద్ధముగానే యున్నాము. కాని మన సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రతిఘోషకమగు రితిని యే కూటమికినీ మన మంగీకరింపజాలము.

నిర్మాణసాధకులతో మనకు సానుభూతి యున్నది విప్లవకులతో మనకు పాత్రు లేదు **ఆంతరంగిక వ్యవహారములు**

మన ప్రాక్తన సంయుక్తయొక్క చివల్ల నందిచ్చుకొని వానికి మన నవీన భారతాభ్యుదయమును ముడిపెట్టుకొనవలసియున్నది మహాత్ముని ధర్మసూత్రములను పునాదులుగా నిడుకొని మన ంఘమును పుర్నిర్మించుకొనవలసి యున్నది.

కాన్ఫరెన్సునూ, పారిశ్రామిక రంగమునూ, కాండికీల రక్షణలోనూ, ఆరోగ్య విద్యారాజ్యములలోనూ సర్వసంపూర్ణ వాస్తవ శాఖలలోనూ, సంస్థానముల పునర్నిర్మాణములోనూ, సైనికుల పునర్నిర్మాణములోను ప్రభుత్వ మెన్నియో విషయములు సాధించి యున్నది వీని కన్నిటికీ ప్రభుత్వము నభినందింపవలసి యున్నది.

జాతియొక్క భావిభాగ్యోదయమంతయూ, చూతన రాజ్యాంగములోని, పరికలోనూ, ప్రాథమిక వాక్కుల అధ్యాయములోనూ విస్తృతముగా సూచింపబడినది మతోన్మాద విఘాతమై, వ్యజనసమృద్ధమైన నిజమైన జాతీయత మన మహదాశను మై యున్నది

భాషాప్రయత్న రాష్ట్రములు

ఈ సమస్యను పరిష్కరింపవలసియే యున్నదూ, అనేక చిక్కులతో కూడు కొని యున్న ఈ సమస్యల పరిష్కారము నిష్పాదు తలపెట్టుట మంచిది కాదని కొందరు వాదించుచున్నారు పునరుద్ధరణ కార్యక్రమమును చేపట్టినప్పుడు చిక్కులేని సమస్య యేదీ ఒక మ్యాజీలే లేదని శంకపదానిని వాయిదావేయుట యేమంత యుక్తమో ప్రశ్నించి, పోట్టుగీసు భాగములు ఇంకనూమనకు రాలేదని, తక్కిన సంస్థానముల ముగ్గులు వాయిదా వేయుదుమా? ఒక చెడు చక్క బడువరకూ మరెయొక మంచిపని ఆగి యుండివలెనా? ఆగినమాత్రమున చెడుపని చెడుగానే యుండునుగాని మంచిదిగా పరిణమించునా? నిజముగా మంచిపనియైనప్పుడు యే కారణములచేతనైనగాని దానిని వాయిదా వేయుట సబబు గాదు అందునూ ఇదిముందుగా పరిష్కారము కాలసిన ప్రధానసమస్యయై యున్నది.

కార్మికులకూ, పారిశ్రామికులకూ మధ్య సామరస్య మేర్పడుటకు జరుగుచున్న ప్రయత్నము కొంత ఫలవంతముగావున్నదూ అంతు లేకుండా పెరిగిపోవుచున్న ఈ ధరల మూలమున ఈ రంగమున యెట్టి శాశ్వతశాంతియూ లభించుటకు అవకాశము గలుగకున్నది. ధరలను కట్టు

దిట్టముచేయుటకు కేంద్రప్రభుత్వమునూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములునూ వెంటనే పూనుకొనవలసి యున్నది. పారిశ్రామిక రంగమునకంటె వ్యావసాయకరంగమున కార్మికునిస్థితి హరితి దుర్భరముగా నున్నది

కార్మిక ప్రజానీకముయొక్క రక్షణకు కాంగ్రెసు ఏనాడో పూచీపడియున్నది కార్మికుల జీవనభృతిని పెంపొందించుటకు ప్రభుత్వము ప్రకటమైన, శాశ్వతమైన పరిష్కారమార్గమున వెంటనే అన్వేషింపవలసియున్నది

గ్రామపునర్నిర్మాణము

కడచిన వంద సంవత్సరములుగా గ్రామ సౌభాగ్యభివృద్ధికి సంబంధించిన ప్రభుత్వ శాఖలు ఆరు (ప్రజారోగ్యము, పశువైద్యము, విద్య, వ్యవసాయము, పరిశ్రమల శాఖలు) ప్రయోజనకరమైన కృషి యేమాత్రము చేయలేదు ఇందుకు కారణం, అవి నిర్వహించే సంత విశాలగ్రామీణ ప్రాంతములను వాటికి ఒప్పు గించుట, యీ శాఖలనుధ్య పన్ను సూకాము లేకపోవుట కాబట్టి యీ ఆరు శాఖలను పునర్నిర్మించుట అవసరం. కెనెనూశాఖ కున్నట్లుగనే యీ ఆరు శాఖలకు కేంద్రములను నెలకొల్పవలెను ఈ కేంద్రములు, గ్రామీణ ఆరోగ్యభివృద్ధికి భోక్తా కమిటీ నివేదికలో సూచించిన సూత్రము ప్రకారము, 10 నుండి 20 వేల సాభాగల ప్రతి ఒక ప్రాంతము నకు ఒక కేంద్రముచూపవలసి ఉండవలెను. ఈ కేంద్రములు పట్టణ జీవితమునకు గ్రామీణజీవితమునకు అనుసంధానములుగా నుంటూ, గ్రామీణ ఋణభారమునకు హీనజీవనస్థాయికి మూలమైన దశాశీలను తొలగించగలవు పట్టణప్రాంతములను పారిశ్రామిక కేంద్రములుగా చేయవచ్చు కాని గ్రామీణప్రాంతము లెల్ల పుడూ ఆహారోత్పత్తి కేంద్రములుగా ఉంటూ, పరిశ్రమలకు వలయు ముడిపదార్థములను సప్లయి చేయుచుండుట మంచిది కనుక పునర్నిర్మాణ సంస్థలను, గ్రామముల కందుబాటులో నుండు సాయిలో ప్రారంభించి ఏడు లక్షల గ్రామములను కూటములుగా సంఘటితపరచి సహాయపడుతూ, స్వాతంత్ర్య ప్రయోజనములను అవి పొందునట్లు చేయవలసిన తీరుగా మిది గ్రామపంచాయితీల విషయమైగూడ శ్రద్ధ వహించుట ఆవశ్యకము. చేతిపరిశ్రమల పునరుద్ధరణ, వ్యవసాయము, తాత్కాలిక, దీర్ఘకాలికకృషికి పరితపించుచున్నది భూసారమును పరిశీలించుట, దశావారీ పంటలకు వీలు కల్పించుట, యంత్రములు విద్యుచ్ఛక్తి, సరఫరా ద్వారా సాగుకు మంచి సౌకర్యములు కల్పించుట అవసరమైయున్నది

చేతిపనులు
మన దృష్టి నంతా, ఖర్చుకు కట్టిర పరిశ్రమలపైనే కేంద్రీకరించుదుము. ఈ పరిశ్రమల ద్వారా నిర్వహించిన వస్త్రాన్ని, దాని క్షన వ్యయమును, వివిధరాష్ట్రములు సమష్టిగా

ప్రయోజనకరముగా, కలెంబోసుకొని, సమష్టిగానే, చేతులంతటా వస్త్రాత్పత్తిని విక్రయము చేసుకొనునట్లు మనం చేయవలెను. ఉత్పత్తి యైన వస్తువుల విక్రయం, ఇతర ఉత్పత్తికి ప్రోత్సాహకరముగ నుండును ఉత్పత్తి, దాని విక్రయము, పెండింగిగూడా, వివిధ రాష్ట్రములు పరస్పర సహకారముతో నిర్మించు పాకము అవసరము ఈ రెండిటికీ, చేమంతటా డిపోలు, ప్రదర్శనశాలలు ఉండవలెను. కేంద్ర, రాష్ట్రీయ సంఘములను యేర్పాటు చేయుట, దేశంలో చేతి పరిశ్రమల జాబితాలను రాయారు చేయుట, అర్హులైన పనివారి జనాభా లెక్కలు రాయారుచేయుట, జిల్లాలలో వృత్తి విద్యాలయముల నెలకొల్పుట, ముడిపదార్థములను సేకరించుట, వస్త్రాత్పత్తి వస్తుపంపిణీ అభివృద్ధి చేయుటకు ఋణముల నొసగే సహకార సంఘములను నెలకొల్పుట, పరిశోధనాసంస్థలను యేర్పాటు చేయుట, టూరింగ్ ప్రదర్శనలను జరుపుట, వృత్తి విద్యకు విద్యార్థులకు పంపుట, నిపుణులైన సాంకేతిక శాస్త్రజ్ఞులను యితర దేశములనుండి రప్పించుట, జిల్లాలలో, తాలూకాలలోనూ, మ్యూజియముల నేర్పాటుచేయుట, వస్తుసమాచారము, గ్రంథాలయములు, ముఖ్య యంత్రములు మొదలగువాటిని సమయచేయుట యీ మొదలగు పనులన్నీ ప్రభుత్వం చేయవలసి ఉన్నది.

కాండికీక సమస్య
కాండికీక సమస్య సహజస్వరూపము గ్రహించి, యిది ఒక జాతీయసమస్య మాత్రమే గాదు, మానసికమైన, నైతికమైన సమస్య అని తెలుసుకొని దీర్ఘకాలిక పథకంప్రకారం సహాయంచేయుట అవసరం. తన దనుకొనే కొంత ఆస్తి—ఒకయల్లు, ఒకతోట, ఒకఆవు లేదా—, రైతుడు, నాగలి మొదలైనవి ఉన్నవి అని నిరావాసు లనుకొనకపోతే ప్రయోజనం లేదు.

అయితే కాండికీక పునరావాసమునకు యీ సౌకర్యము బుండవలె నన్న చిన్న పట్టణముల నిర్మాణమే మార్గాంతరము. పోత ఇండ్లతో అవసరమైతే కొత్త పట్టణములను నిర్మించవలెను. కాండికీకుల పునరావాసకృషి, అత్యవసరమయిన (21 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము
గుగు ఘాయ నక్కరలేదు ఆయుర్వేద చికిత్స తెల్లని రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో డబ్బు వాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2-8-0. మధ్య రకమై యుండిన రూ 3-8-0. పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0. గమనింపు - ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము
Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P.O. Rajdhanavar (Hazariabagh)

జయపుర నగర నిర్మాణ ప్రాశస్త్యము

చూడదగ్గ చిత్రాలు మొచ్చుదగ్గ చరిత్ర

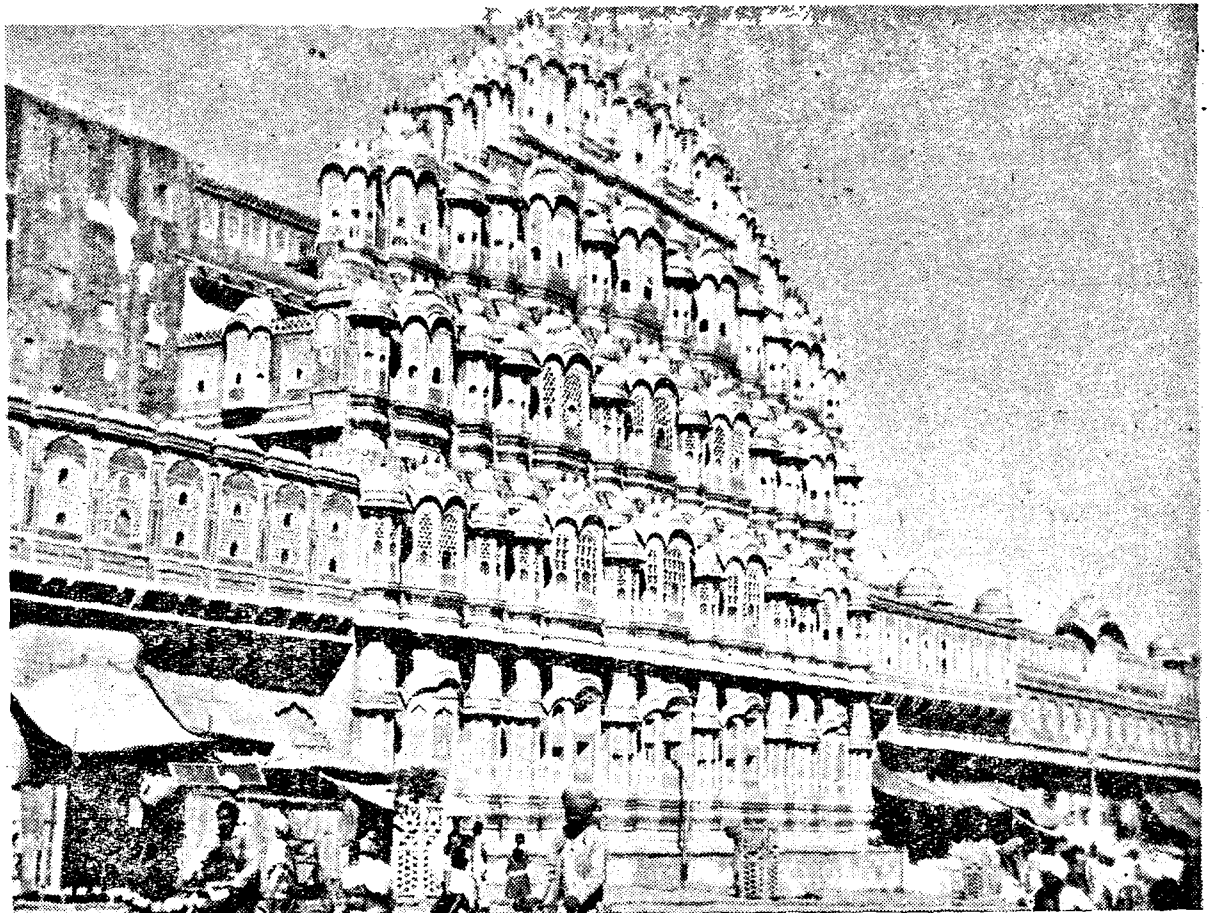
జయపురం లోనికి ప్రవేశించిన తొడనే కండ్ల సరికట్టు దివ్యరాజభవనములు, విశాలమయిన రాజవీధులు ప్రేమాస్పదముగ స్వాగతమిచ్చి వట్లండి, చిరకాలము మరువరావి దృశ్యములుగ మండును. ఆ నగరవీధులు సాయంకాలం వేళ మరింత మనోహరముగ నుండును. వాహ్యాళికి తిరుగు వివిధరకముల ప్రజల గాంచినచో, ఆ రాజ్యము అన్ని రాష్ట్రముల వారి నాకర్షించు నట్టి దని తెలియగలదు.

గర్భగీచినట్లు సరిగా ఆరు చదరపు భాగములుగా విభజించే విభజింపబడిన ఆ నగరము గణిత శాస్త్రవేత్తలు నిర్మించినట్లుండును. ప్రధాన మయిన వీధులు 100 అడుగుల వెడల్పుతో తారు పేసియుండును. ఏడు ద్వారాలతో నగరంబట్టు వాక రాతి గోడగలదు. నగరంలో అనేకశ్యాంకులు, వ్యాపారసంస్థలు, వర్తకవాణిజ్యములతో పర్వదా సందడిగ నుండును.

ఇతర రాజనగరాలతో పోల్చిచూచిన యిది అధునికనగరమే. 1728 సం. న మహారాజా కావాయి జయసింగు బహుదూర్ (2) దీన్ని నిర్మించెను. ఈతను 1699 నుండి 1748 వరకు పాలించెను. నగరాని కీర్తిని పేరే గలదు.

అదివరకు రాజ్యముఖ్యపట్టణముగా నుండిన అంపర్ జనసమృద్ధిమయినందున, ఆతను వంగ దేశంనుండి వచ్చిన జైన మతసుడగు విద్యాధర్ అను నిపుణుని సహాయంతో యీనగర నిర్మించెను. నగరంలో గంభీరమయిన భవనం నగరం కోట (సిటీ ప్యాలెసు). ప్రపంచంలోనున్న అతి మహావార రాజమందిరాలలో నిది యొకటని చెప్పవచ్చును. అందు మధ్యభాగముగు చంద్ర మహలు ఏడంతస్తులు గలది. దాని అగ్రభాగము నుండి చూచిన నగరముచుట్టు నుండే మనోహర ప్రాంతము లన్నీ అగుపడును.

చంద్రమహలుకి తూర్పున ప్రసిద్ధమయిన జంత్రాగారం గలదు. నక్షత్రమండలాలను దర్శించే యంత్రాగారములు యిట్టివి జయసింగు మహారాజు ఐదు కట్టించెను—కాళి, మధుర, ధీరీ, ఉజ్జయిని, జయపూరులందు, ఆ రాజ క్షాంతిస్కంధు చాల పెద్ద యంత్రములను సేకరించి అందుంచెను. అవి యిప్పటికీ అచటనే

జయపూర్ నందలి "గాలిమేడ" (హవామహల్)

యనుండి, ఆతని విజ్ఞానాధికృతమ చాటుచున్నవి. జయశింగు మహారాజు స్వయంగా ఖగోళ శాస్త్రపరిశోధన, చేయుచు, సంఖ్యాగణితము చేయుచున్నపుడు, యీ శాస్త్రమునందు పోర్చుగలు దేశీయులు చాల ముందంజవేసి రని నిశ్చయించెను.

వెంటనే ఆతడు రాయబారులను లిస్బను నగరానికి పంపెను పోర్చుగలురాజు ఇమామూలు గారు, తమ పండితులలో సమగ్రుడగు జేవియరు డీసిల్వాయు నతని జయపూరునకు పంపెను డీసిల్వాగారు తరువాత 1702 లో ప్రచురింపబడిన డిలూమెరు సంఖ్యాగణిత సూత్రములను జయపూరుమహారాజునకు యిచ్చెను. మహారాజు వాటిని పరిశోధించి, అందలి తప్పులను చూపెను. మహారాజుగారి సూత్రములు పరహితములుగ ఉన్నందున ఇంగ్లాండు, తదితరదేశ శాస్త్రజ్ఞులు వాటిని లోపరహితములని అంగీకరించియుండిరి.

నగరప్రాకారం వెలుపలనన్న ఆరామములు 35 ఎకరాల పేరనుండి ప్రేక్షకుల కమితా నందము గలిగించును. సమరు రూ 5 లక్షల

లక్కుతో డా॥ డిఫ్ హేల్ గారు వాటిని తయారుచేసిరి.

పురావస్తు ప్రదర్శనశాల వేరొక ఆకర్షణీయ మగు సంస్థ అందు జయపుర పరిపాలకు లందరి వర్తచిత్రములు, ఈజిప్టు, అస్సీరియా, దేశముల ప్రాచీనచిత్రవస్తువులు రాతి కర్ర దంతపు పనులు గలవు జయపురమహారాజు నివాసముందు రాంభాగ్ పాలెసు వేరొక సుందర దృశ్యము

నహర్ గర్ కోట దిగువను కొండలోయలో కట్టారు అను పూరునందు పాతికాబుల ఫట్రిలు (సమాధులు) గలవు తీర్చిదిద్దిన తోటల నడుమ నది గంభీరముగ నగుపడును వాటిలో అతి సుందర మయినది. ముమ్మందు అగుపడునది మహారాజు జయశింగు సమాధి

పురానాఘాటునం దున్న రాజహర్యయి లందు జయపూరు రాజులు వానకాలముందు నిశశింతురు 1734 జూలై 28వ తేదీన మహారాజ కావాయి జయసింగు చేసిన వాజపేయయజ్ఞ చిహ్నముగ 40 అడుగుల ఎత్తైన, యజ్ఞ సంభము

ఇదట నిర్మింపబడియున్నది. జయపురానికి దక్షిణమున ఏడుమైళ్లదూరమునం దున్న సాంగ నూరు అను ప్రాతపట్టణము చాల ముఖ్యమైనదే. ఇదట చాల అందమయిన దేవాలయములు, కోటలు గలవు.

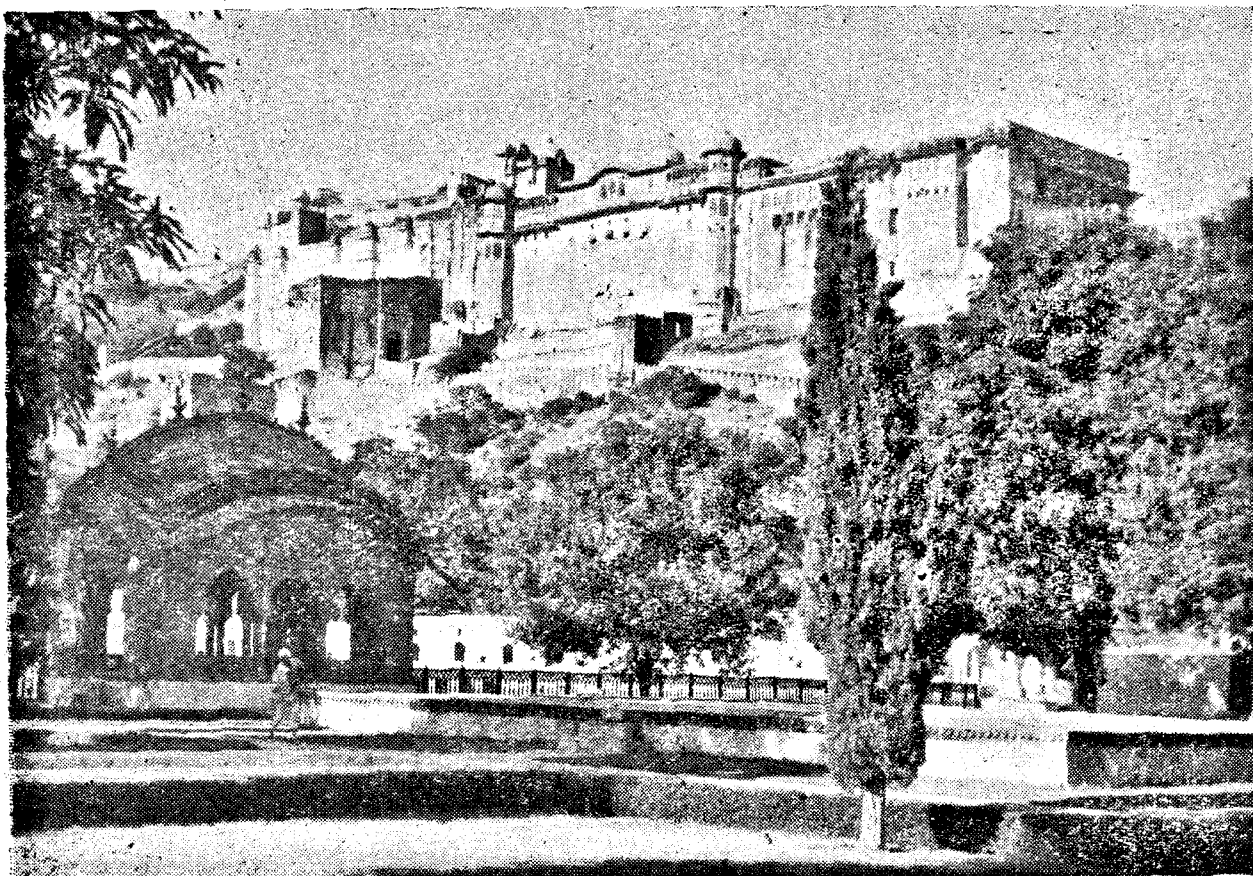
జయపుర నగరం పైన కప్పవలెనుండు కొండల వరుసలో వామువ్యధిక్కున నహర్ గర్ కోట గలదు. దీనినే "టైగరు ఫోర్ట్" అని కూడా అంటారు. ఈకోటలో సంస్థానపు జవాహర్ ఆభరణము లన్నియు దాచియుంచబడును. ఆంధ్రం విలువగల నగలరాము లున్నవో మహారాజునకే తెలియదట. "మినాసు" అను ఒక ప్రత్యేక తెగవారు యీకోట కాపలా పూచీ వహింతురు. మహారాజుగారికి, యీ కోట గుహలనుండి ఏమయిన వస్తువులు కావలసి యున్నచో వా రొక్కరే అక్కడికి పోవాలి. లోనికి పోయేలోగా "మినాసు" తెగలో పెద్ద యగువాడు మహారాజు కండ్లు కట్టివేయును. మహారాజు వస్తువులు సేకరించిన పిమ్మట కండ్లు విప్పెదరు. మాడవారిని నిడటికి రానివ్వరు.

జయపుర పు పూర్వ ముఖ్యపట్నముగు 'అంపర్' ఉత్తరానికి 5 మైళ్లదూరానగలదు. అది యిపుడు పాడుబడియున్నను, అందలి భవనాలు మాత్రము చెక్కచెదరక, పూర్వపు అంపర్ రాజుల ఔన్నత్యాన్ని చాటుచున్నవి. అంపర్ లోని "ది వాని ఆ ష్" దర్బారు మం డి ర ము చూ డ ద గి న ద గు ను. నిడులైన పెద్ద హాలు, గోముగ నుండు పైకప్పు ఒకేమరుస సంభాలపైని, అంచులను ఎర్రని రెండు స్తంభాల ఆర్చిలపైని నిలచియున్నది. చుట్టు వరండాలు గలవు.

జయమందిరము

'దివాని ఆష్'నకు ఎడమవైపున జయమందిరము గలదు. ఇది తెల్ల చలువరాతితో కట్టబడి అద్దము లతకబడియుంది. కోట సింహద్వారము నకు చేరువగనే జయపురరాజుల యిలవెల్పుగు షీలామత దేవాలయం గలదు. కోట వాయవ్య భాగాన జగత్ పిరోమాంధీ దేవాలయము గలదు. ఈ దేవాలయమునందే భక్తాగ్రణి మీరాబాయి భజన చేసినది.

నగరానికి 18 మైళ్ల దూరాన అంపరుకన్న ప్రాచీనమయిన ముఖ్య పట్నం "రాంఘర్" గలదు. ఇదియు పాడుబడియున్నది. కాని పెద్ద శిలలతో కొండ తొలిచి కట్టబడినదగుటచే, పూర్వపు సుందరాకారములు చెడకుండు నున్నవి. అనాటి రాజపుత్రుల వీరపరాక్రమ

జయపూర్ సంస్థానం వెనుకటి రాజధానియందలి 'అంపర్' రాజభవనం

కథానిక

విషాదాంతం

‘సుధ’

వీరు జ్ఞాపకం ఉండే వుండున్నప్పుడు - సంవత్సరం (వైగా) క్రితపు ప్రణయాలగాథ ఒకవేళ సరిగా జ్ఞాపకం లేకపోయినా పేగు చెప్పేనంటే మీరిట్టే ప్రపంచయగలరు - మొదటివాడు మా ‘రామం’ ఇతివేకధలో నాయకుడు కుమారుడు

రెండు ఆదర్శ ఈవిడలే నాయకగా తీసుకుంటారు

పోతే, మన అజ్ఞాన్, అతిని చుట్టూ - దీపంచుట్టూ తిరిగే ముత్యాల - తిరిగే మణి ‘అజ్ఞాన్’, ‘విలన్’ అని అందరూ అనకుంటున్నారని అనకుంటూంటే నేనూ విన్నావరే, ‘మణి’ జీవితాదర్శం మనీయే

ఇంతవరకూ వచ్చేక బంతిలో ఒలపటం ఎందుకూ? వీళ్ళ ఆకర్షణలూ, ఆదర్శాలూ చెప్పేకానంటే ఇదివరకు ఎరగని వాళ్ళకుకూడ తెలిసిపోతుంది

‘రామం’, ‘ఆదర్శం’ చాలకాలంగా స్నేహంగా మెలగుతున్నారే. ఆదర్శం, రామం ఇంటికి రానిరోజులందు, వీళ్ళ స్నేహితం నాటి నుంచీ ఎప్పుడైనా ఒక రోజు రాలేదంటే, ఆ వేళ రామం వాల్లింటికి వెళ్ళే దన్నమాట

రామం నుంచే తన ఆదర్శంతో పరిచయం సంపాదించిన అజ్ఞాన్ - అజ్ఞాన్, రామం, కలిసి చదువుకున్నారులేండి (అజ్ఞాన్ ధనవంతుడు గనకని జానికి రామం కి సహాయంకూడా చేశాడు) - ఆ పరిచయం *advantage* గా తీసుకుని, ఆదర్శంతో ఎక్కువ చదువుగా వుంటూ, ఆమెను తన కారుగా తరచూ తనకోరికతో వాలని ప్రయత్నించేవాడు అయితే ఆదర్శం తిన్నగా ఆ కారులో రామం ఇంటికి తీసుకువచ్చేది - ముగ్గురూ కలిసి కాలక్షేపం చేసేవారు ఈ స్నేహం, అజ్ఞాన్ లోని ఆదర్శంను పెళ్ళి చేసుకోవాలనే కోర్కె, ఇక అణిపుంజ లేక బయట పడేవరకూ సాఫీగానే సాగిపోయిందని చెప్పవచ్చు

ఈ పరిస్థితుల మధ్యకు ‘మణి’ చొచ్చుకు

ములకు నిదర్శనముగా ఆ నగరం అనేకమంది ప్రేక్షకుల నాకర్షించుచున్నది.

గంగమ్మ జాత్ర

జయపురమునందు సాటికి రెండు సార్లు గంగమ్మజాత్ర జరుగును ప్రాతకోటలో జనానాయుండు స్థలమున నొక చిన్నగదిలో నీ దేవత గలదు. అటనుండి ఉత్సవముతో దేవతను బయటకు తెచ్చి నగరవిజయం దూరేగింతురు ఊరేగింపు ప్రారంభించేముందు మహారాణిగారు దేవతను కడువిలువైన ఆభరణములతో నలంకరింతురు. రక్తవర్ణదుస్తులు ధరించిన పురుషులు దేవతావాసమును మోయుచుందురు. ఈ ఉత్సవము చూచుటకు రాజ్యం నలుమూలలనుండు, కడు దూరము నుండి వేలకొలది ప్రజలు ఈ నగరమునకు వత్తురు. పల్లకిముందర చక్కగ నలంకరించబడిన ఏనుగులు, నుజ్జములు, ఒంటెలు నడచును. ఉత్సవం చాగనుచోకువద్దకు వచ్చు సరికి మహారాజుగారు వారి సర్దారులు భక్తి పురస్కరముగ స్వాగత మొసగెదరు అటనుండి ఉత్సవం కోట ఆవరణలోనికి పోవును అటనుండి తిరిగి ప్రాతకోట జనానాయుంధిరము లోనికి పోయి, ఆరు నెలలవరకు గంగమ్మదేవత మరుగున నుండును

జయపురకోటలో కిల్పనై పుణ్యము, మనోహరమగు మందిరములు, రాజవార్యములు కోటలు పలుతావులనంది ప్రయాణీకుల నాకర్షించును. జయపురగాథ, జయపుర సాందర్యభావ శ్రువులకు, గాయకులకు కథావస్తువుయినది.

రామం ఈ ప్రణయాల పర్యవసానం ఏమవుతుందో? వనేమన ఊహల్నింటిని తప్పవో? వీలు పట్టించింది అసలు కథా సంవిధానాన్నే మార్చి వేసింది ఇలా ‘మణి’ని ముగ్గురు లాక్కురావడంలో - రామం కొంతవరకూ కారణం కాకపోలేదు వన అజ్ఞాన్ వుద్దేశ్యం మొదటిలో ఏమయిందీ తెలియదు కాని, తరువాత జరిగిన కథతో సమన్వయ పరుచుకుంటే తెలిసింది రామం ‘మణి’ ఆకర్షణలలో చిక్కుకుంటే ఆదర్శం తనకు మిగిలి, తన ఆశలు ఫలిస్తాయనే నిమిత్తం

ఆదర్శం, తనకు వచ్చిన సంబంధం గురించి రామంతో మాటల సందర్భంలో చెప్పినపుడు “చాలా సంతోషం! నీ కిష్టమైతే చేసుకోమంటాను” అని, నిష్కల్మషంగా, నిశ్చలంగా, మాడ్చి పార్టీలా, మాట్లాడడంతో రామం, తనకు పెళ్ళి చేసుకోవలసిన ఉద్దేశ్యంలో లేదని గ్రహించుకున్న తరువాతకూడ, ఆదర్శం రామంతో మామూలుగానే తిరగ గలుగుతూంటుండే - చేసుకుంటే అతన్నే పెళ్ళి చేసుకుంటానంటుండేది

అలాగే, అజ్ఞాన్ తనను పెళ్ళి చేసుకునే కోర్కె తెలుపుతూ తన పెద్దలతో సంప్రతింపులు సాగించినపుడు ఆదర్శం, నిష్కర్షగా చెప్పేసింది తను అజ్ఞాన్ ని పెళ్ళి చేసుకోడం ఎప్పటికీ జరగని దర్శి, ఒకవేళ అతనుతనతో స్నేహసంబంధాలు పెంచుకుని కలిసిమెలిసి తిరడం అందుకే అయితే, అది విఫలమైనట్టగా బావించుకుని అక్కడిలో అగిలేనే బాగుంటుందర్శి అయినా, అజ్ఞాన్ మామూలుగానే వస్తూంటే తను కాదన దలచలేదు. ‘అతిమనస్తాకం’ నాలోపం లేకుండా చెప్పవలసినది చెప్పేకాను అనవరంగా, వస్తూన్న ఒక వ్యక్తిని ఎందుకు కాదనాలి? స్నేహంగా వుండి దానికి అభ్యంతరం ఉండనే వుండదు! అంచేత అజ్ఞాన్ తో మామూలుగానే ఉండగలుగుతుంది (వైకిముట్టకే అవోచ్చు)

రామం లలితకోకిలిలాపీ, అభిమానీ, కావడంవల్ల మరి ఆవిడనాటానికి, గానానికి ముగ్గుడై ఆకర్షింపబడడాడో యేమో? తొలిసారి ఆవిడనాటాట్ర ప్రదర్శనం చూచినప్పటినుంచీ ‘మణి’తో పరిచయం చేసుకోవాలనే కుతూహలం చూపడం, అజ్ఞాన్ తన ధనపు పలుకుబడి ద్వారా ఆవిణ్ణి ఆమరునాడే పరిచయం చేయడం జరిగింది అయితే, రామం ‘మణి’ని పెళ్ళి చేసుకోవాలని ఉన్నట్టు ఇప్పటి వరకూ పెళ్ళి చెప్పినట్టు లేకపోయినా, అందరూ అలా చెప్పుకునేందుకు తగినంత అవకాశం వుంది. ఇందువల్ల అతనిలో, ఆదర్శం మీద చూపే స్నేహ, ప్రేమలలో ఏవిధమైన మార్పురాలేదు. అంతేకాక, ఆదర్శం తనకుగల స్నేహ సంబంధాలను అవకాశంగా తీసుకుని ‘అజ్ఞాన్’ ఎన్ని దుష్ప్రచారాలు సాగిస్తూ వచ్చినా లెక్కచేయక, ఆదర్శంతో మామూలుగానే కలిసిమెలిసి తిరుగుతూండేవాడు

ఆదర్శం తనను పెళ్ళి చేసుకోవని నిరీక్షంగా చెప్పినాకూడ అజ్ఞాన్, ఆదర్శం కలుసుకోడం మానలేదు ఆకోర్కే మార్పుకోనేలేదు. తనకేమీ తెలియదనీ, ఆదర్శంను పెళ్ళి చేసుకునే వుద్దేశ్యమే తనకులేదనీ, రామం చెప్పినా వినక రామం మీద అనూయ, కోపం, పెంచుకుంటూ అతనిమీద దుష్ప్రచారం సాగిస్తూండేవాడు. తన ధనం చూసేవచ్చిందనీ, తనతో కలిసి తిరగడం, తను చెప్పినట్టూ చేస్తూతను రామం మీదచేసే దుష్ప్రచారానికి ఏజంటుగా పని చేస్తూండడం, తన కోపమేననీ; తెలిసినాకూడ మణిని స్వీకరించే వుద్దేశ్యం లేదు పెళ్ళి విషయంలో

మట్టకు! మణి, రామం ఇలా వేసికోగలిగితే తనకు ఆదర్శం దక్కుతుందనే ఆశ ఇంకా ఉన్నా లేదు తన ఆశలు పెరవేస్తుకునేందుకు చేయరాని ఏ పన్నైనా చేశే, యెడారికి పూసుకున్నాడు అయితే, ఆదర్శంను మామూలుగా కలుసుకోడం, ఆవిడకూడా రామం ద్వారకు వెళ్ళడం యధా ప్రకారం జరుగుతూనే వుంది

ఇక ‘మణి’ ఈ విషయ వివరదర్శం ఇది వరకే చెప్పకున్నాం అంతకున్నాని కుడు అప్పటికి అమరక పోవడంచేత ప్రస్తుతానికి ‘అజ్ఞాన్’నే ఆరాధిస్తూంది ‘రామం’కు తన మీద గల ఆదరాభిమాలు తెలిసినా, అవే ఆవిడలోని అతని మీదగల తృణీకార బావాన్ని మార్పులేక పోయాయి రామంతో మాట్లాడుతూ కలసి మెలిసి తిరిగినా, అజ్ఞాన్ రామంమీద చేసే గుచ్చునిారానికి లూర్రగా సాయపడి, తనమీద అనావకిగల అభిమాన విశ్వాసాలు వృద్ధిచేయుచు కునీ అతన్ని వలలో వేసుకోవాలనే ప్రయత్నం

ఈ సందర్భంలో ‘మణి’కి ఆదర్శం ముఖ్య అంతరంగిక భావాలెలావుండేవో అనుభూతిగాని, వైకిముట్టకు చక్కని స్నేహితులుగానే వుండేవారు

ఇది పరిస్థితి -

ఇంత కన్నా మిక్కుమల్లున్న జ్ఞాపకం వచ్చే విషయం - నిరుటి ఈ రోజుల్లో ఊరంతా అట్టుడికినట్టుడికి పోతుంది, ప్రచారంతో ఎక్కడ చూసినా ఈ విషయమే మన అజ్ఞాన్ గారి, మణి ముగ్గురి సహాయం తోకూడిన ప్రచారం - అచ్చురూపంలోనూ గోడలమీద, రికరకాల పుక్కాడతో, మా ‘రామం’ ఏమాత్రం హృదయ దౌర్బల్యం గలవాడైనా అయితే ఆఖరుకు ఆత్మహత్యైనా చేసుకుని లోకం విడిచి పెట్టవలసిగంత దుష్ప్రచారం రామానికి తను విద్యలోనూ, మిగతా అనేక విషయాలలోనూ, ఎంతో ధన, పలుకుబడుల సహాయం చేశాననీ; అటువంటి రామం తన ప్రేమిస్తున్న తనని ప్రేమిస్తున్న ఆదర్శంను ఏమో మోసపు కబురు చెప్పి తనకుకాకుండా చెప్తున్నాడనీ; తను రామానికి సహాయం చేసినందుకే కాకుండా, మానవుడైనందుకుతోటి మానవుడుకూ తన ప్రాణం, సర్వస్వం - ఏదేమైనా పరే - అర్పించ దానికి సిద్ధపడిన క్రియూరాలి విషయంలో సహాయంచేసి తీరానీ, ఆదర్శంకూడ, తన ప్రస్తుత భావాలే వైనా, ఒక స్నేహితుడు, తన కోడం ప్రాణమైనా సరే త్యాగంచేయ సిద్ధపడ్డ తన లాంటి వ్యక్తి కోసం తన ఆశియాలు మార్చుకుని ఆ మాత్రం త్యాగం చేసి తనను స్వీకరించడం ప్రతిబానికి ఉంపలసిన కనీసపు మానవ ధర్మమనీ చెప్పడానికికూడా విసుగెత్తేటంత ప్రబోధాలు

నిజానికి, మొదటిలో అందరూ వింతగా చెప్పుకుంటూ ఏమవుతుందోనని ఆశ్చర్యమాసే నారుగాని ఈ ఒకే రకపు అసంతృప్త ప్రచారంతో విసుగెత్తి ఆ విషయమే తల పెట్టడం

వదులుకున్నారంటే అంతవరకూ ఎందుకే నా వరకు నేను విసుగెత్తి ఏమవుతుంది ప్రణమాల స్వీకారం అని ఆలోచించనైనా ఆలోచించవలసిన మానెకా

అయితే, ఇలాంటివాటి సలితం విషాదాంతమే అని నాకు బాగా తెలుసు అయినా విసుగుతో ‘ఏం ప్రేమలో యేమో!’ అని వదిలేశాను - విషాదాంతం ఎలా జరుగుతుందో? అనేది కాలం పరిష్కరించవలసిన సమస్యగా వదిలేసి అది ఇప్పుడు జరిగింది జరిగినట్టూ చెప్పేస్తున్నా మిక్కిమైనా విసుగూ, విన్నవే విషాదంలో సామాన్యంగా కలిగే అశ్రద్ధా. తత్సంబంధమైనవే నైనావుంటే ఇంతవరకే ఇక ముందు మాత్రం అతి చురుగ్గా సాగిపోతుంది కళ - ఇది మీరు కళంటూకోవీ మంటూకోవీ యిట్టే మేలండి ఏ మాత్రం పరాకుగా వున్నా తగునాడే నన్నని, నాలోపంగా ఎంచితే అది మీ లోపమే అవుతుందని మాత్రం గ్రహించుకోగలిగితే సంతోషించడానికి నాకేమీ అభ్యంతరాలు, అటంకాలు లేవని చెప్పడానికి నాకు అభ్యంతరాలూ అటంకాలూ లేకుండా చేస్తే సంతోషిస్తా. రామ రామ ‘అజ్ఞాన్’ యొక్క ఊహ, “రామం ఉన్నంత వరకూ ఆదర్శం తనను ఎలాగూ ప్రేమించలేదు గదా? అతనే లేకుండా వుంటే, తన వుద్దేశ్యం తప్పక మార్పుకోవలసి వస్తుందిగదా? ఆప్పుడు నచ్చుచెప్పుడు” మనే అకూ వృద్ధియింది

ఆదర్శం యింటిలో పని మనిషిని ప్రోత్సహించి (దానికడేమిటో ఏం తెలుసు! వుత్తనీ, శ్రమలేకుండా, ఎప్పుడూ మాడనంత డబ్బు చేతికి వచ్చింది) ఓ చిన్న పాట్లాంటి చేతి కిచ్చి, రేపు ‘రామం’ వచ్చినపుడు, కాఫీ యిచ్చేటపుడు - అది జాగ్రత్తగా, ఎరకి తెలియకుండా - అతని కిచ్చే కప్పులో వేసిమృని ఏర్పాటు చేశాడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలన్నీ చేప్పేడు.

మర్రాడు ‘రామం’ ఆదర్శంకు కాఫీ ఇచ్చేటపుడు జాగ్రత్తగానే, రామంకప్పులో ఆ పాట్లాంటి కలిసి, తనే స్వయంగా, ఆకస్మే, ‘రామం’కి ఇచ్చి వల్లింది పనిమనిషి ఇంత వరకు మన ‘అజ్ఞాన్’ కోర్కె లూర్రగా పెరవేసేట్టే గదా! కాని, ఇంతో ఆసక్తున్నట్టే జరిగితే ఎంతమంది ఎన్ని పనులుచేసిఉండేవారో?

‘రామం’ తనప్పుడే కాఫీ తీసుకుని రావడం చేతి అంత కాఫీ తీసుకోలే నంటే తన కప్పు కొంచెంకాఫీచేసి, రామం కప్పులోనంచికొంత పోయిండుకుంది, తన కప్పులో - ఆదర్శం ఇద్దరూ తాగేశారు

అంతే - రెండు జనాల విషాదాంతం!

‘అజ్ఞాన్’ తను కావా లనుకున్న ఆదర్శం లేనే లేదు తనని కావలసే ‘మణి’ ఇనుప ఆచితో ఎడం చెయబడది.

‘మణి’కి తనని కావాలనేవాడూలేడు, తను కావా లనుకున్న వాడూ లేడు!

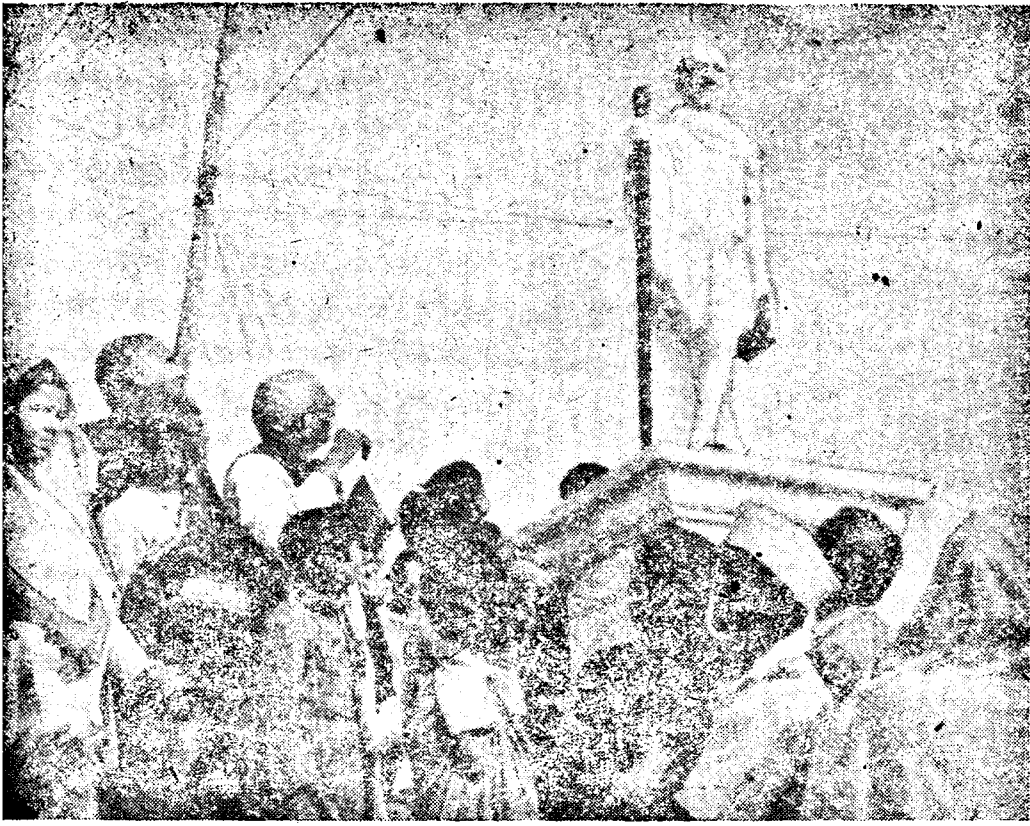
తెలుగు మెఱుగులు

గ్రంథకర్త: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగుసంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనవై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలోని గ్రంథాలు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రభాషామానముగల వారందరు అవశ్యముచదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు త్వరపడవలెను.

వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు ౩ అణాలు. ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

చలువరాతిలో తయారుచేసిన మహాకృష్ణ శిలావిగ్రహం: దీనిని విక్రమరజోత్సవం సందర్భంగానే రాష్ట్రపతి జరపెను.

జయపూర్ నగరవిధులలో

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ సమావేశానికి పూర్వం 16-వ తేదీన త్రివల్లిపాళె ప్రతిష్ఠాపనోత్సవం జరుపుచున్న రాష్ట్రపతి డా॥ పట్టాభి.

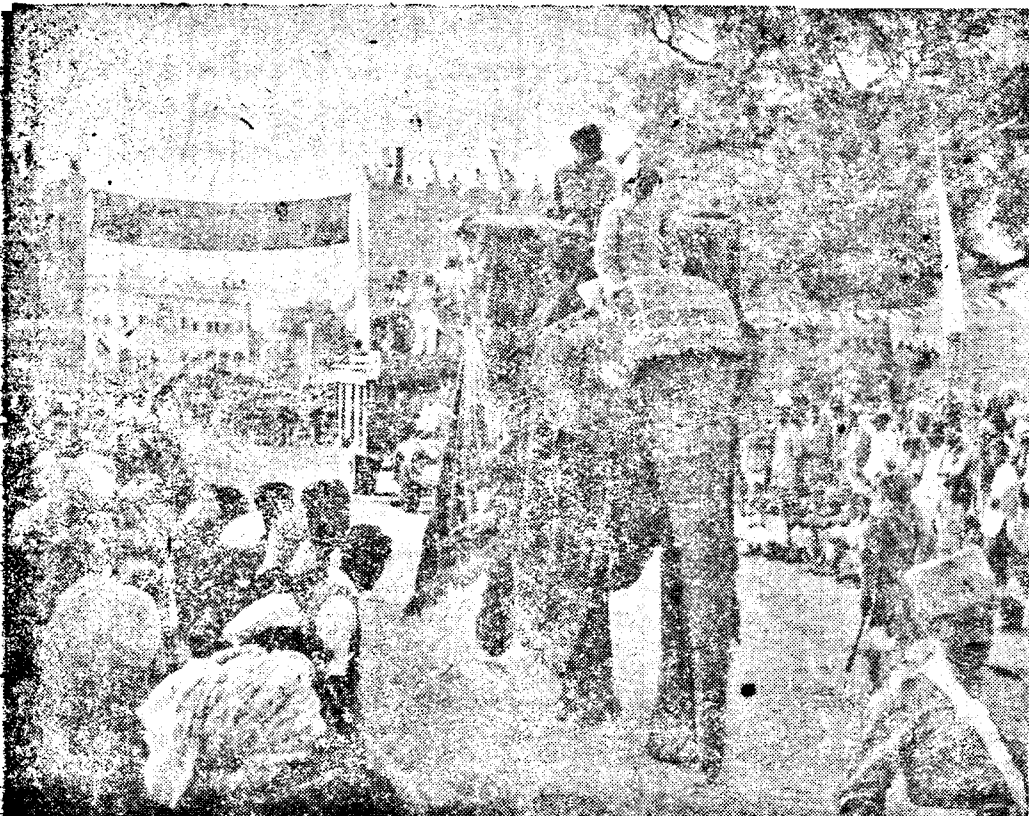
జయపూర్
కాంగ్రెస్

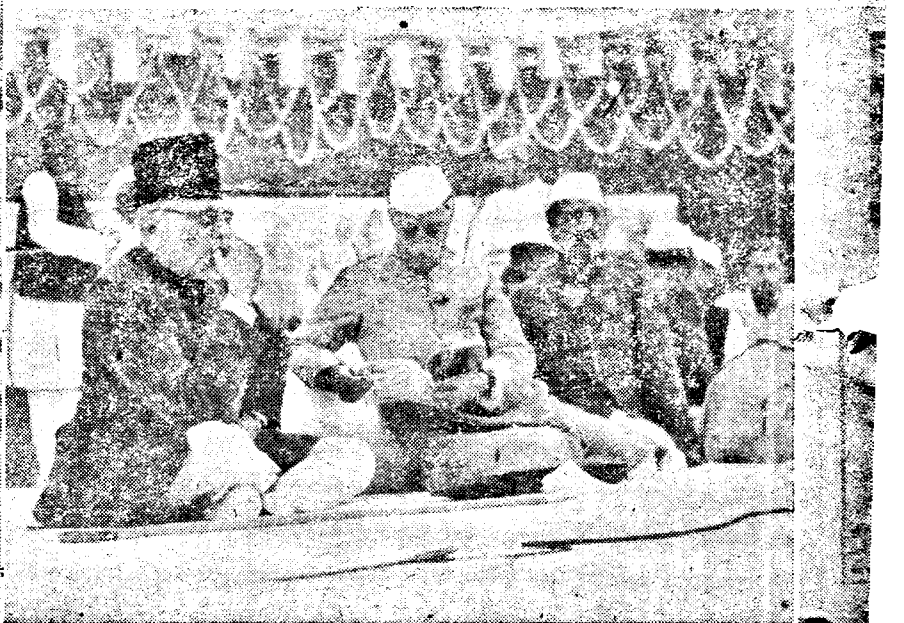
కాంగ్రెస్

కాంగ్రెసు విమరునిగ్గయ నభా వేదికపై ఆజాద్, నెహ్రూ

రాష్ట్రపతి ఊరేగింపుకు ముందునడచుచున్న జయపూర్ సంస్థాన భద్రగజం. ఏనుగుపై తామరార్పణ అమర్చిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ 16-వ తేదీన సమావేశమయినప్పుడు వేదికపై ఆసీనలైన పండిట్ నెహ్రూ, మాలానా ఆజాద్, ఆచార్య రంగా.

గాంధీనగర్ లో డిసెంబరు 16-న రాష్ట్రపతి పట్టాభిషేకం జరిపిన త్రివర్ణపతాక ప్రతిష్ఠాపనోత్సవంలో పాల్గొన్న జేజీసేవికలు.

(55 వ)
మహాసభ
సందర్భ
చిత్రాలు

శ్రీశతి ఊరేగింపు దృశ్యం.

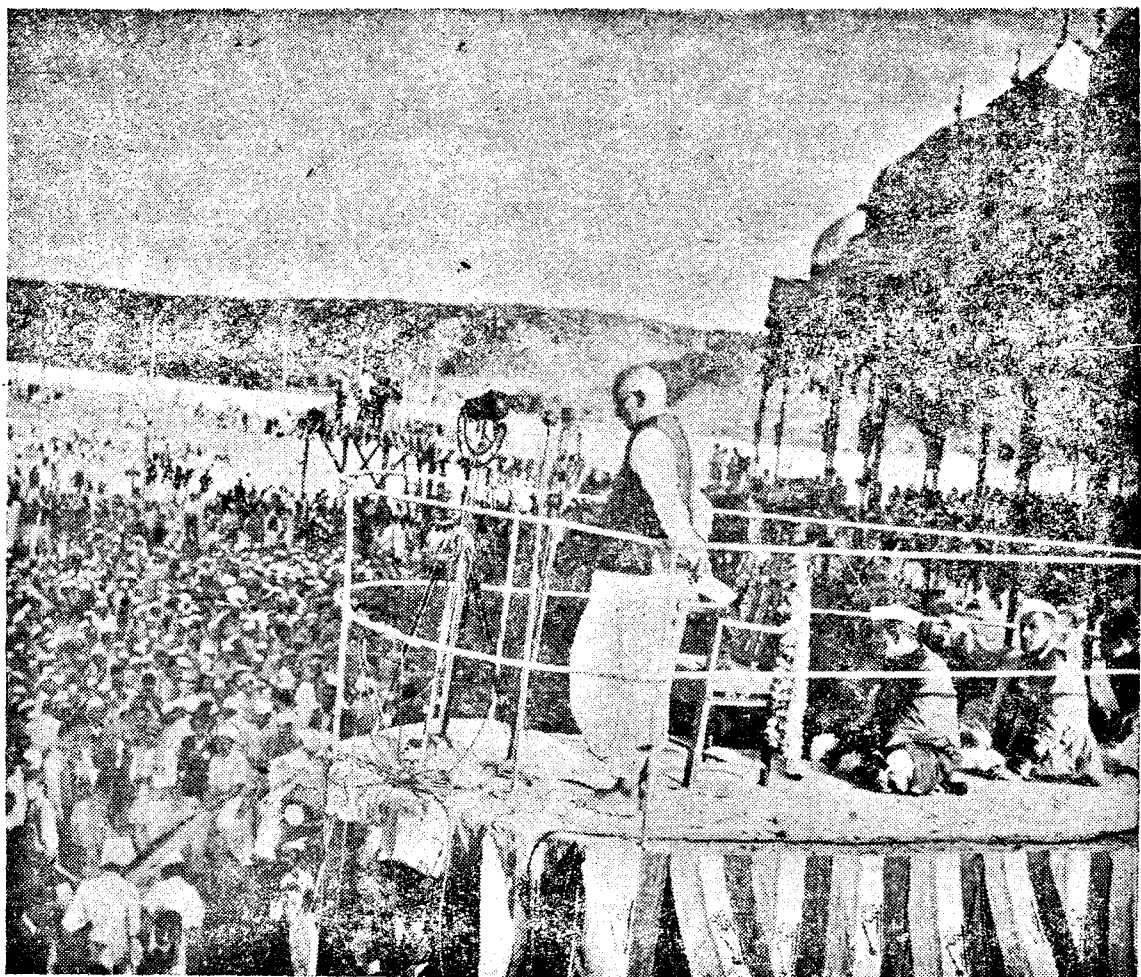

దృశ్యాలు

జయపూర్ కాంగ్రెస్ బహిరంగసభలో వేదికపై
డా॥ పట్టాభి, భారతి ప్రధాని నెహ్రూగార్డు →

రాష్ట్రపతి డా॥ పట్టాభి, స్టార్ పటేల్ గారలు.

జయపూర్ కాంగ్రెస్ టిక్కెట్ల సమూహాలు

జయపూర్ కాంగ్రెస్ బహిరంగసభలో డా॥ పట్టాభిగారు అధ్యక్షోపన్యాసం చేయుచున్నారు.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రితం ఒక దేశాన్ని ఒక రాజు పరిపాలించుతూ యుండేవాడు. రాజు ఏకైకపుత్రుడు కలవాడయినా, కొన్ని కారణములవల్ల అసంతృప్తి కలిగి, యువరాజు, తన యువరాణితో, రాజధాని నగరంనుంచి వెళ్లగొట్టబడ్డాడు.

ఆ దురదృష్ట దంపతులు నడచి, నడచి ఒక అరణ్యము చేరారు. ఆ అరణ్యము యెవరికీ చెందని దడటం వల్ల అక్కడ విశ్రాంతి తీసుకొన నిశ్చయించు కొన్నారు.. విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నారు.... ఎక్కువ అలసి పోవటం వల్ల యువరాణి బడలిక నిద్రపోసాగింది. ఆమె భర్త యువరాజు ఆమె కే విధమైన ఆపదయైనా కలుగుతుందనే భయంతో, మెలకువతో నుండి కాపలాకాయ పగాడు. కాని సురదృష్టము వారియందు నివాసము చేయుచుండటం వల్ల, ఒక సర్పము వచ్చి, యువరాణిని కరచింది.

చనిపోయిన యువరాణిని చూచిన రాజు, గట్టిగా.. ఏడ్చు, పెడ బొబ్బలు పెట్ట సాగాడు.. ఆ సమీపంలో తపస్సు చేసుకొంటున్న ఒక మునీశ్వరునికి... అతని దీనలాపములు విన్న బడ్డాయి.

రాణీవయిపు చూస్తూ 'ఎందుకు యేడుస్తావు నాయనా?' అని ఆ మునీశ్వరుడు యాలా గన్నాడు: "నాయనా, విచారించకు. నీ భార్య అంతకన్న ఆయుఃకరిమితి నోచుకోలేదు"

'ఆమె యింక బ్రతకదా.. తండ్రి, ఆమెను తిరిగి ప్రాణవంతురాలిగా చెయ్యండి' - ఏడుస్తూ యువరాజు ప్రార్థించాడు మునీశ్వరుణ్ణి.

మునీశ్వరుడు హృదయం కరిగినందు వల్ల ఇలా చెప్పాడు "అవును.. నీ ఆయుర్దాయములో యిరవై వత్సరాలు ఆమె కిచ్చినట్లయితే, నీ ప్రాణములు తీసుకొని ఆమె తిరిగి బ్రతుకు తుంది."

రాజు విధంగా తన ఆయుర్దాయం యివ్వడానికి అంగీకరించాడు. తరువాత ఆ మునీశ్వరుడు ఆమె చేతులను కలిపి ఒక దొన్నె ఆ కారమును తయారు చేయమన్నాడు. ఆమెరెండు చేతులూ దగ్గరగా కలిపి యువరాజు, దొప్ప క్రింద చేతులను పెట్టాడు. అప్పుడు మునీశ్వరుడు ఆమె చేతుల్లోనికి కొంచెం కమండలములోని నీరు వదలి రాజుతో తన భార్యనుగూర్చి 'నాప్రియభార్య! నా ఆయుర్దాయంలో యిరవై సంవత్సరాలు నీకు వినియోగించటానికి యిష్టపడుతున్నా.. రా. లేచి రా' అని అనవలసిందని చెప్పాడు.

ఆ విధంగా రాజు మాటలనడం, ఏమీ జరిగినట్లుగా ఆశ్చర్యమైనా చూపకుండా ఆమె లేవటం జరిగింది. ఆశ్చర్యమైన సంగతి! మునీశ్వరుడు హఠాత్తుగా అదృశ్యుడయ్యాడు!

తరువాత ఆ రాజు దంపతులు, ఆపదల కాటకటయిన ఆ అడవిలో నుండటానికి మనస్కరించక, అనేక

అద్వైత వితం

అధారం: శ్రీమతి పోవనాదేవి వ్రాసిన "The Princess with the Borrowed Life"
అనుకరణ: శ్రీ ఓగేటి శివరామకృష్ణ

ప్రదేశములు తిరిగి చివరకు, సృత్యములూ, సంగీతము... మొదలగు వానియందు నేర్వగలవారి బసవద్దకు వచ్చారు.

యువరాణికి ఆ సృత్యము లాడుట యందూ, సృత్యములు చేయుట యందూ, పాటలు పాడుటయందూ ఎక్కువ అభిలాష కలదు. అందువల్ల... వారి సహాయాన్ని కొంతకాలం పొంది, మంచి అనుభవం సంపాదించు కొంది. అందరి కన్నా మిన్న అయి పోయింది.

'నిజముగా నేను మంచి శక్తి సంపాదించుకొన్నానా లేదా' అని రాణి అనుమానముతో యోచన చేయ సాగింది. మంచి శక్తి సంపాదించు కున్నదీ, లేనిదీ తెలుసు కొనుటకు ప్రజల అభిప్రాయాలు ఆమె కవనరంగా కన్పించాయి. అందువల్ల ఒక దినం భర్తతోనయినా చెప్పకుండా ఒక స్నేహితునితో తనసామర్థ్యం ప్రజలకు చూపి, వారి అభిప్రాయాలు తెలుసు కొందామని బయలుదేరింది.

ఆమె భర్త, యువరాజు ఆమెకొరకు తెగ వెతికి ఆమె యెక్కడ యుండేదీ తెలుసుకొనలేక అది తన ప్రారబ్ధకర్మ మనుకొని ఒక గ్రామంలో యుండే ఒక యున్నతఅధికారివద్ద నౌకరుగా కుదిరాడు.

కాలం గడిచింది. రాజ్యమంతటా

పండుగలకోసం అనేక విధాల పట్టణ మును అలంకరిస్తున్నారు ఒక రాజు ధానిలో. ఆ రాజు ఆ యున్నత అధికారిని... తమ పట్నంలో జరిగే పండగ యేర్పాట్లకూ, తాను చేయిపబోయే సృత్యము చూడవలసిందని రావలసిందనీ ఆహ్వానము పంపిచాడు యువరాజు కూడాతన అధికారితో... సృత్య ప్రదర్శనమును చూడటానికి వెళ్లాడు.

—అబ్బ యెంత గొప్ప సృత్యం!... ఆమె సృత్యం, ఆమె గాత్రం.. ఆమె అందం చూచి ప్రతి... నిమిషంలోనూ... 'చాలా గొప్పగా... ఉందనీ... చాలాగొప్పగా ఉందనీ' అన సాగారు. గొప్ప విలువలుకల అభరణాలు ఆమెకు బహుమానంగా యివ్వ బడుతున్నాయి. ఆ... యివ్వబడిన వస్తువులలో యువరాజు వద్దనుండి ఒక ఉంగరము కూడా పంపబడింది. నాట్య కత్తె దాన్ని పరీక్షించి చూచింది. గ్రహించుకొంది కూడాను.

అది తన మెట్టినాడు భర్త ఉంగరమునకు మారుగా... తాను తన భర్త కిచ్చిన ఉంగరము. కాని అది... ఆ సందడిలో యెవ రిచ్చినదీ తెలుసు కొనలేకపోయింది.

సృత్య మయిపోయిన తరువాత.. ప్రేక్షకులంతా ఆమెచుట్టూ చేరి.. ఆమెను గురించి, ఆమె సృత్యమును గురించి వర్ణింపసాగారు... ఆమె అందరి

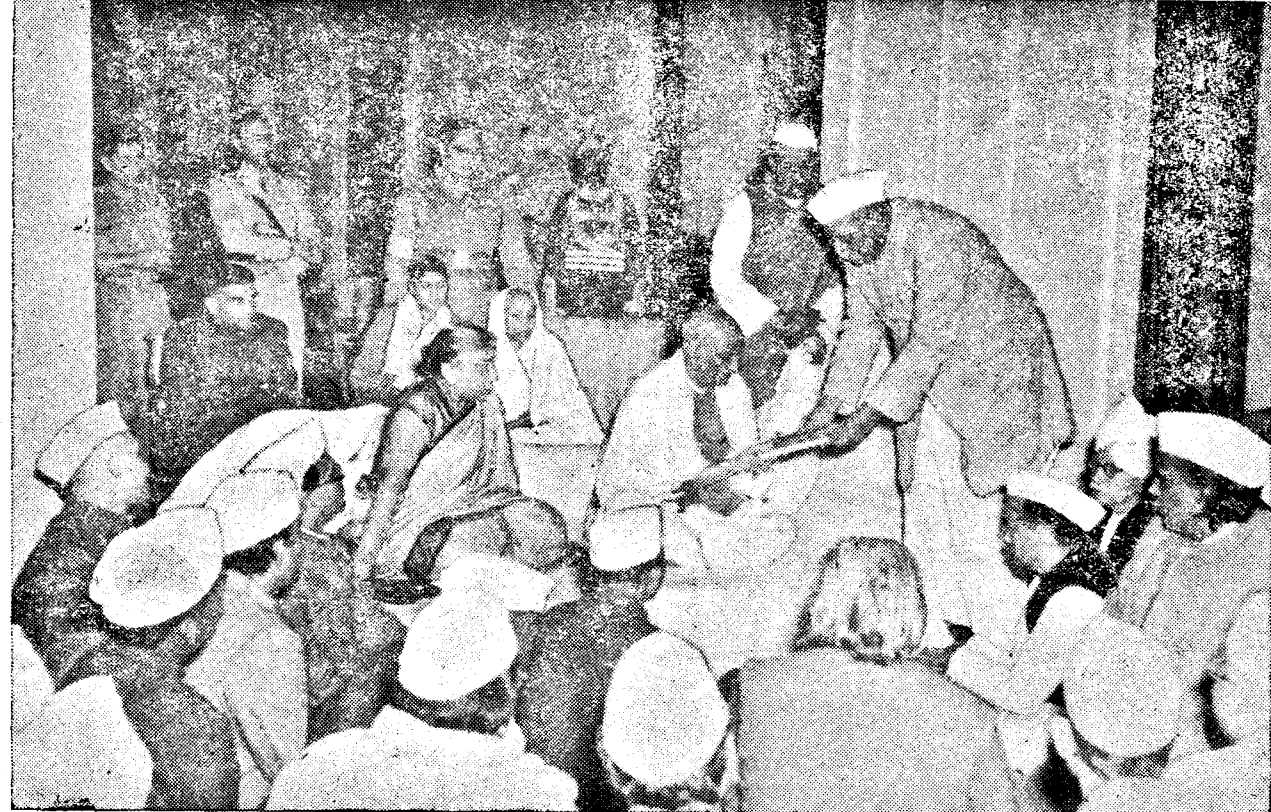
వ్యాధి యాల్నీ ఆకస్మిక చటంవల్ల మేవో బహుమతులు తీసుకొనివచ్చి ఆమెముందు పడవెయ్య సాగారు.

రాజుకు రాజుకూడా... ఆమెను గురించినాల్గు మాటలు చెప్పి. 'మీ కేమి కావాలో అది కోరుకోండి.. తప్పక మీకోరిక తీరుస్తా'నని చెప్పాడు.. ఆ యవతి, అతనిచేతికి ఉంగర మిచ్చి

యాలా చెప్పింది 'ఓ మహారాజా! ఈ ఉంగరం నాదే! ఎవరో తిరిగి దీన్నే బహుమానంగా నాకిచ్చారు. అది దొంగయి ఉండాలి. మీ దయను నే ప్రార్థించే దేమంట. ఆ దొంగ యెవరో పట్టుకొని శిక్షించండి. నాయీ కోరిక తీరిస్తే చాలు!"

తనవైపు అన్ని విధాలా.. నేర్పమును చూపించతోంటే.. మనస్సుకు కట్టుకొని యువరాజు అక్కడ యుండ లేక పోయాడు. ముందునకు వచ్చి అంతమంది ప్రేక్షకుల హృదయాల ఆకర్షించిన ఆయువతివయిపు చూచాడు. ఆమె తనను మాయ చేసిన తన భార్య తప్ప వేరొక రెవరూ కాదు!

రాజవయిపునకు తిరిగి యువరాజీలా జవా బిచ్చాడు: "నేనే ఆ ఉంగరాన్ని ఆమె కిచ్చా. ఆమె నా భార్య! కాని ఆమె నన్ను కొంతకాలం క్రితం, యీ సృత్యపు బాలిక రూపం వచ్చిన తరువాత వదలి పారి పోయింది. ఆమె కి ఉంగరం యిచ్చే ముందు ఆమెను నే పోల్చుకొనలేక పోయాను. ఆమె కి కో నిదర్శనమేమియినా చూపించవలసి యుంటే, ఆమె పాముకాటు వల్ల చచ్చిపోయి ఉండేది. నా ఆయుర్దాయము నిచ్చి ఆమెను కాపాడను. కొంచెమయినా కృతజ్ఞత చూపక, నన్న పదిమందిలో 'ఊంగ' అని చెప్పడానికి సాహసించింది".

అలహాబాదు వెల్లినప్పుడు భారత ఉపప్రధాని శ్రీ సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేలుకు సం. రా. ప్రధాని శ్రీ పండిత గోవిందవల్లభపంతు-తీర్థినందన గ్రంథమును సమర్పించుచున్న దృశ్యము

తెలివిగలమంత్రి

పిల్లల కథ

అది శీతకాలము. చలిలో అరికూ
జగజగ పడకపోవుచుండిరి. ఆ మాడు
రాజుగారు కూడా ఈ చలికాల
భరింపలేక పోవుచుండిరి. ఆయన
తన వారందరితోను తాను ఇలాంటి
చలిఎప్పుడూ చూడలేదని చెప్పు
చుండెను. ఇంకా ఆయన ఈ విధ
ముగ చాటింపుచేసెను:

“ఎవరైతే ఈ చలికాలంలో
రాత్రంతా నీళ్ళల్లో కూర్చుంటారో
వారికి కోరిన ధన మిస్తా”నని

ఒక వీధి నేవకుడులకుకొన్నాడు—
‘ఒక్క రోజు నీళ్ళల్లో కూర్చుంటేనా
నర్మదం తీరుతుంది కదా’ అని.

ఒకాడతడు తెల్లవారినదాకా
నీళ్ళలో కూర్చుని రాజుగారి దర్శ
నానికి వెళ్ళాడు రాజుగారు వానిని
చూచి ‘ఎల్లా కూర్చున్నావు
నీటిలో?’ అని అడిగెను.

అతడన్నాడు—“అయ్యా! కోట
లో నీవం చూస్తో కూర్చున్నా.”

“ఆ అదీ, ఆ దీవపు వేడిచేతనే
నీవు అలా కూర్చోగలిగావు. వెళ్ళు
అన్నాడు రాజుగారు.

పాపము వాడు విచారంతో
వెళ్ళి పోయెను. మంత్రికి చాలా
జాలి వేసింది ఈ రాజుగారి కెలా
గయినా బుద్ధి చెప్పాలి. అను
కొన్నాడు.

మఱునాడు రాజుగారు వేటకు
రమ్మని మంత్రికి కబురు పంపారు.
మంత్రి చెప్పాడు—“మా ఆవిడ

యవరాణి నీటిలో యేవిషయమూ
తెలుసుకొన లేకపోయింది. యవరాజు
దోషమై ఉంటాడని ఆమె నిశ్చ
యించి ‘ఆనంగతి నిజమయితే
ఋజువు చేయవల్సిందని గర్వంతో
నవ్వించి.

అంత యవరాజు ఆమె రెండు
చేతులూ దగ్గరగాకలపవలసిందని(దోసి
లిగా)చెప్పి, ఆమె ఆవిధంగాచేసిన తరు
వాత, ఆమెచేతుల్లో నీరుపోసి యీలా
గన్నాడు: “ఈమెకు నా యిరవైసవత్స
రాల ఆయుర్దాయం. యిదివరకుబదు
లుగాయిచ్చా. నేనిప్పుడు దానిని తిరిగి
తీసుకొంటున్నా”.

ఆ మాటలు పూర్తవకుండానే..
‘యవరాణి, నేడిమిద పడి... చని
పోయింది’

చూడ వచ్చిన ప్రేక్షకులంతా,
యిది చూచి... రాజును చంపుతాడే
మోనని భయపడ్డారు. కాని, రాజు
మధ్యలో కల్పించుకొని, సంతంగా
ఆనలు కథ తెలుసుకొని, తన
కుమార్తెనిచ్చి వివాహం చేశాడు. ఆ
దశవతులు చిరకాలం సౌఖ్యంగా
జీవించారు.

చి“అయ్యగారి నరసింహమూర్తి.
చారికెచ్చింది. నంటచేసుకొని తిని
పస్తా’ అని.

గంట, రెండు గంటలు, మూడు
గంటలు అయిపోయింది నాయాత్రిం
కూడా అయిపోతోంది మంత్రి
రాతేడు. కబుర మీద కబురు
పంపినా మంత్రి వంట, భోజనము
కాలేదనే సమాధానం వచ్చింది.

రాజుగారికి చాలా కోపం
వచ్చింది—ఇంతసేపా అని. వెంటనే
అరేమిటో చూద్దామని ఆయన
స్వయంగా వెళ్ళారు

మంత్రి యచ్చట ఒక గడపాతి
దాని చివర ఒక చిన్న బియ్యపా
మూట కట్టాడు. కింద గడ్డి పరకలు
ఒక్కొక్కటే మంట పెడు
తున్నాడు. రాజు ఇది చూచి అశ్చ
ర్యపోయి మంత్రిని అడిగాడు
“మంత్రి! ఏమి చేస్తున్నావు. నీవు?”

మంత్రి సమాధానం చెప్పాడు
“అన్నం పండుకుంటున్నానండీ”

“ఆశ్చర్యం కోసం ఒక్కసారిగా
కలిగాయి రాజుగారికి. “అంత
చివర నున్న బియ్యానికి క్రింద
ఇక్కడ ఒక్కొక్క గడ్డిపరక మంట
పెడుతున్నావ్. ఎంత నేటికైనా ఈ
వేడి దానికి తగులుతుందా? అన్నం
ఉడుకుతుందా! ఇలాగ ఎవరైనా
వండుతారా! నీ కేమన్నా మతి
పోయిందా! అన్నం వండుకో
వాలంటే గిత్నలో బియ్యం పోసి,
పొయ్యిమీద పెట్టి వండుకుంటారు
గాని ఇలా చిటారు కొమ్మకి
బియ్యం కట్టి క్రింద గడ్డిపరకలు
మంట వేస్తారా! చాలు చాల్లే” అని
నాలుగు చివాట్లు పెట్టారు రాజు
గారు.

మంత్రివెంటనే నవాబు చెప్పాడు
“మహాప్రభూ! కోటలో దీపం
నీటిలోనున్న మనిషికి వేడి నిచ్చి
చలి తీర్చేటప్పుడు గడ్డి పరకల
వేడికిపైనున్న బియ్యం ఎందుకు
ఉడకదు?”

తెల్లపోయారు రాజుగారు. తన
తప్పు తనకు గుర్తుకు వచ్చింది అరే!
పొరపాటు వచ్చింది. బాగుగా
బుద్ధి చెప్పాడురా! మంత్రి, నాకు!
అనుకున్నాడు. వెంటనే రాజుచిరు
నవ్వుతో మంత్రిని సమీపించి తన
తప్పు తెలిపి కోటలోకి వెళ్ళి ఆ
నేవకుని పిలిపించి వానికి కోరిన ధన
మిచ్చి పంపేశాడు. మంత్రి చాలా
సంతోషించాడు.

బాలగేయాలు

అభినయం

[యకళ]

రచన: ‘అమరేంద్ర’

[గురుదేవులు రవీంద్రులకు కృతజ్ఞతతో]

2

తరవాత కొంత కాలానికి—

తెలియకుండనే ఘటనాచక్రం గిరిగిరి తిరిగింది

పూలపాదలలో కొదమతుమ్మెదలు రొదలు చేసినాయీ

కొమ్మకొమ్మపై గండుకోకిలలు కొసరి కూసినాయీ

కమ్మతెమ్మెరలు పూలవాసనలు కుమ్మరించినాయీ

నిండు చంద్రుని పండు వెన్నెలలు దిశలు నిండినాయీ

వచ్చింది ప్రైతమాసం వాసంతవిలాసం

వచ్చింది ప్రైతమాసం నవజీవనహాసం

వచ్చింది ప్రైతమాసం యువభావవికాసం

పువ్వులంతా పూల తోటలకు తరలి పోయినాయీ

పున్నమ వెన్నెల పులకరింపులో మిన్నునన్ను మరిచి

వాసంతోత్సవ వైభవాలలో మునిగి తేలినాయీ

మాడటి వేళా మధురానగరం మాటు మణిగానీ

మాటుమణిగా బాట వెంబడి బాటసారి ఒకడూ

ఎవరికోసమో చాలు గు మూలలు పెడుకుతు నడిచాడూ

బాటలు దాటి

పేటలు దాటి

మధురానగర ప్రాకారాలను దాటి పోయినాడూ

నాటిపోయి ఒక మామిడితోటకు సూటిగ వెళ్లాడూ

ఎందుకోస మీ తొందర అంతా?

ఎవరికోస మీ తహతహ అంతా?

బాటసారి! ఏ సుందరికైనా మాట యిచ్చినావా?

ఇదేమిటయ్యా, వింతమనిషి! నీ విక్కడి కొచ్చావా?

చాడుతెగులుతో బాడెలు పడినా బడుగుదేహ మదిగో

దగ్గరి కొనే రోగ మంటు నని తరిమికొట్టినాయీ

పాడుతోటలో ఒంటరిగానూ పడివున్నది చూడూ

నరక యాతనలు అనుభవించుతూ

మరణంకోసం దారులుచూస్తూ

అదుగోనయ్యా! మధురానగరపు నటి వాసవదత్తా

చూశినంతనే కన్నుల నీరూ జలజల రాలింది

శరీరమంతా ఒక్కసారిగా జలదరించినాదీ

కరుణతోడ ఆ దీనురాలినీ దరికి తీసినాడూ

రోతపుట్టు ఆ పాడు వొంటినీ చేత నిమిరినాడూ

తల్లిలాగ ఆ రోగితలను తన ఒడికి చేర్చినాడూ

బాడెన్నిటికి చల్లని చందనగంధం పూశాడూ

వాడిన పెదవుల మంచునీటితో చల్లగ తడిపాడూ

ఉపచారంతో వాసవదత్తకు ఊపిరి వచ్చింది!

“ఎవరు స్వామి? ఈ నీనురాలిపై ఎంతకరుణ మీకూ?

ఇంతరాత్రి ఈ పాడు తోటకూ ఎందుకు వచ్చాచూ?”

అడిగినంతనే బాటసారి తా బదులు పలికినాడూ

కరుణ వెన్నెలలు కురిసే కనులూ

చందమామలా మెరిసే ముఖమూ

ముఖమండలమున విరిసే శాంతి—

“మరచిపోతివా వాసవదత్తా, మాట యివ్వలేదా?

మాట ప్రకారం నేను నీకడకు మరిలివచ్చినానూ

నేటిరాత్రి నామాటను నిలిపే సమయం వచ్చింది

సమయం వచ్చినతోడనే నేనూ సరగున వచ్చానూ

తరుణం వచ్చిన వెంటనే నేనూ తరలివచ్చినానూ”

ఆ మాటలు విని వాసవదత్తా అలరిపోయినాదీ

ఒక్కసారిగా కోటికోకిలలు కొసరి కూసినాయీ

దిక్కులనిండా బంగారువెన్నెల తీయగ మెరిసింది

జలజల మాటూ పుచ్చవర్షమే చల్లగ కురిసింది

సంజపాటలు

శ్రీ పోతుచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

భారతదేశంలో మారుమూల దాగియున్న గ్రామాలలో లలితకళ ప్రాథమిక విద్యకు టయుగమున ఆతి ప్రాచీన విభావిన్యాసము స్త్రీల ముగ్ధులలో, పల్లెపదములలో కన్పించు మన్నది అక్షిప్తము, ముగ్ధము నగు కళారహస్యము గాంచినచేతనే ప్రాచీనసంస్కృతి పురణకు రాకపోదు. శరద్పువ్వులో మక్లపకమున సంజపాటల నొనరించి అవివాహితలకు కన్యల ముగ్ధులలో సౌందర్యప్రతీతి కలదు. ఇది గ్రామజీవితగ్రామములలో విశిష్టలక్షణము వీ రా నమయమన యొక యులు విద్యాగంధము లేర వారు రచించినవేయి తెలిసికొనినచో, భారతీయ సంస్కృతికి, నేటి విద్యావిధానమునకు గలభేదము చక్కతము కాగలదు

వర్షపువ్వులో అంత్యదినములలో నిగానులు బయలుదేరుచున్నవి సంధ్యాదెవతను ముగ్ధగా చిత్రించుటలో శక్తిపానముల విభావించు యుతమగు ఉపాసనకు మూర్తాప మున్నది. కుంకుమ పుష్పములతో నలంకరించి, హారతిని కట్టుకొని నీ గాయములు ప్రారంభమగున పల్లవి వలె నొక విధమున Chorus ఉన్నది యములు ముగియుచో—

“సంజా బాయీ తుమారా ఘరే జాంతుమారి మా మరేగకి కుటేగి”

అని అందరును పాడుదురు. “సంజసోదా, కియింటికి నల్లు లేకపోవే మీ అమ్మ కొట్టుంది” అని దీనిభావము

అవుపేదతో బాగుగా నలికిన గోలపై ముఖ్యముగా నీచిత్రములు గీయబడుచున్నవి అనేక రంగులలో చిత్రములను అలంకరించి కురు ఈ అలంకరణము శరద్పువ్వు వచ్చిన పదునారు రోజులందును ఈముగ్ధులలో రోజు కొక నూతన విధమును చేర్చబడుచున్నది పదునారవరోజున “కాలకోట” మననది పూర్తియగును దీనిలో నొకయేనుగు, ఒక గుఱము, ఒక యెల్లబండి, ఆవలప్రాకారము వద్ద నొక బ్రాహ్మణుడు వేయిబడుదురు ఇదంతయు నాదర్శనంతమును కన్యాత్వమునకు ప్రతీకయని వారిభావము పదునారవ రెనమున సంజను ఆత్మవారింటికి సంపుదురు అనగా పదునారవ వర్షమున కన్యలు అత్తవారింటికి బోవుట మాలి పుల ఆచారము ఈదినయన కన్యలందరు కరుణా మయములగు గీతము నాలపెంతురు. ఆచారంత్రమున—

“బాయీ సంజాయే, రారా ససరియానే హాది భీ ఆయానే ఘాడా భీ ఆయా పల్కిభీ ఆయానే యెనాభీ ఆయా తంతో జాం భీసంజా సనై హంతో నే జావో, వాదాదాడి సనై, హాది గానే బడక, ఘాడా పాయకబడక, పల్కి, చె ధోరో, యెనామే లాధారో హంతే నే జోవా దాదాడి సనై”

అని పాడుదురు “సంజాసోదరీ” మీ మామగారింటినుంచి ఏనుగు, గుర్రము, పల్లకి, ఇంకా యేమేమో వచ్చినవి నిన్ను తీసుకొనివెళ్ళటానికి అందుచేతి మీ మామగారింటికి నల్లు” అని ఈ కన్యలు పాడగానే స్వీగతో “నేవెళ్ళ”నని చెప్పి తుంది సంజ కాని చివరకు అమితదుఃఖముతో, శల్ల లేకవెళ్ళ లేక బయలుదేరుతుంది ఈ గేయా లలో నొకవిధమును అక్షిప్తత ఉన్నది భావములు విచిత్రములైనవి సంజను ఇంటికి పొమ్మంటారు పొద్దుకొంది నల్ల క పోతే వాళ్ళ అమ్మ కొట్టుంది పైగా—

“చాంద్ గయా గుజరాత్ కి హి రాణీ శ్రేణీ బాయీ లేగా హి రాణీకా బారా—బారాదాత్ కి చోరాచోరీ దర్చేగా బాయీ దర్చేగా” “చంద్రుడస్తమించినాడు హిరాణీ (నక్షత్రములు) ఉదయించుచున్నవి. వీని పెద్దపన్నులు పిల్లలకు భయము కలుగజేయును” అని భావము సాంఘికాచారములను వివరించు నీ గేయములు చాలా మంచివి పామరులచే రచింపబడిన ఈ పాటలు విశ్వజనీనములు. వీనిలో సంగీతకళ, భావప్రతి గొప్పవి ఈ గేయము లా ముగ్ధును, చిత్రములను వేయుచో పాడబడునవి

తాళ్ళపాకవారి పదములు

శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ
అన్నమాచార్యుల రచన (సం. ౨; ప. ౯౦)

౭

సామంతరాగం - ఆదితాళం

రాగలక్షణం

సోమనాగనిమితంలో ఆది స్వరం త్రేమేళం మ-రి, అం-గా, ి-వి, మ-ప, కా ని స్వరములు గలది సంతారం చామ. ఇప్పటి గుర క్షరహారంలో ఇది నాటరాగమేళ మనున కాని సోమనాగని నాటమేళంలో గాంధారనిషాదాలు రెండూ మృదుగుణము, మృదువడం ఆం పేళ్ళతో అంతరకాకలులకంటే ఒక్క ప్రతి యెక్కువగా పలుకునట (రా వి వివేకం 3, ప ౨౨, ౧౯) ఆ నాత్మచర్యత్వం ఇప్పుడు ముకు లేదు మనకే కాదు వెంకటమఖికాలానికే అది నంించింది. వెంకటమఖిమతంలో సామంతం 30 వ శీలంలోనిది దాని ముషవం పంచస్ర - ఇప్పటి చతుస్రృతి. కనుక ఒక్కదైవతం తప్ప తక్కినవన్నీ శంకరాభాణస్వరాలో కనుకనే ఆయన పినిని ‘శంకరాభాణస్వరాయ’—అన్నాడు (చ ప్ర రా ప్ర ౬౫) శంకరాభాణంలో ఋషభదైవతాలు రెండూ విూక్తి త్రిమకు తూగున నేయుండును గాన క్రమంగా అది ఈ రాగాన్ని మ్రంగి వేసినట్లున్నది సోమనాగడు దీనిని సంపూర్ణ మన్నాడే కాని లక్ష్యమియలేదు వెంకటమఖి ఆరోహణంలో దీనికి వక్రదైవత మన్నాడు. అనగా ‘ప ని స ని స’ అనే సంచార మన్నమాట కాని సబ్బరామక్షీమలు ప్రకటించిన వెంకటమఖిగీతంలో ‘ప ని స’ సంచారం స్పష్టంగా కలదు అంతకంటే ఎక్కువగా ‘ప ని సా’ అనే భేదం లేని ప్రయోగాలే ఒకటైగా ఉన్నవి అవరోహం సంపూర్ణమే కాని మ-దిక్షిణం ‘ప ని స ప యని యా రాగమువలె అవరోహణమందు క్రమముగా దిగుట వట్టుప్రతిదైవతములు కలిసిన లక్కిన యే రాగములయొక్క అవరోహణలు లందు కనపడేదు’ అని వ్రాయుటయేకాక, వాట క్కవోట ‘ఈ సామంతరాగమూర్తినావరోహ ములోమాత్రము (స ప ప మ గ తి) యి వివాదాపయక్తమై ప్రాచీనపుస్తకములో వ్రాయబడియుండుట లేఖల గారబాటని యెంచవలసినదిగా చున్నది’ అన్నాడు (సం సం ప్ర 1017 వ పు; రాగమూర్త్యులు ౫ పు) కా అచేంచనక్కరలేదనుకొంటా మ. మ-గ, కాని స్వరములను ధానినీధా అన్నట్లు స్పష్టంగా పట్టికే వివాద ముండం సత్యమే కాని ధని-విధా అని ఒకదానిని ప్రాస్వపరచి రెండవదాని కాధారంగా ప్రయోగిస్తే ఆ వోషం కనబడదు దీనినే అనభ్యాసపద్ధతి అంటారు. ఇంకొకటి లంఘనపద్ధతి. ఇంటిలో ఒకదాని వలె వేయుట ‘ప ని సా - ని సా’ ఇట్లు ఈ దృష్టితోనే ప్రాచీను వీ రాగానికి లక్ష్యము స్పేచించినట్లు కానవచ్చును కాని ఇందులో మ-వా - మ-సా’ ఇట్టి నిషాదము లంఘించిన ప్రయోగాలు లేవు ముగ్ధ మాన్ని నిష్కంపంగా పట్టి, ఋషభం దుర్బలంగా, అనువాదిస్వరంగామాత్రమే ఉపయోగించుకొని, ‘ప ని స-ని స’ లతో, శి ని వా ప, ప దా ప’ ఇట్లు వైవతాన్ని కలుపుకొంటూ, అంతరగాంధారం ప్రబలంగా చూపుతూ ఆలాపిస్తే ఈ రాగం స్వరంలపై మృదియింది అప్పటికి కొంచెం ఏమారీనే ‘నీలాంబరీ’ కానవచ్చును తాళ్ళపాకవారు రుపయోగించిన రాగములో ‘నీలాంబరీ’ ఇదివరకూ కానాలేద యెలా మహా రాజుగూడా ‘సారామృతం’లో ఆ రాగాన్ని పేర్కొనలేదు సోమనాగడూ అంతే వెంకటమఖిమాత్రం లక్షణలక్ష్యము లిచ్చినాడు. కాట్ట మూర్త్యకాలంలో నీలాంబరీ కంత వ్యాప్తి లేదేమో అనీ, సాయంతిలో శంకరాభిరణం మింగివేయగా విగిలిన భాగాన్ని నీలాంబరీ అవహరించుకొని పెద్దదైన దేమో అనీ సందేహింపవలెనున్నది తాళ్ళపాకవారు ఎక్కువగా వాడిన రాగాలలో ఇ దొకటి కనుక ఆ రాగాన్ని మ ల ఉండరించవచ్చునని నాయాశ హింయాస్తా తెలంగ్ రాగంలో యే మేళచ్ఛాయ స్పష్టంగా ఉన్నది వారు దానిని ఆధునికమైన క్షుద్రరాగం లోనికి ఒక శే ‘తెలుంగు’వారికందియే వారు సాయంతిభాగాన్ని ఎవరు తెచ్చుకొన్నారోమో

[పల్లవి]

- (౧) , స - ని స రి గా , మ ప ప మ ప మ మ గ ,
నాటికి నా జే నా చదువు
- (౨) రి , స - ని స రి స రి గా | గ మ ప ప ప | ప మ ప మ మ గ గా
నాటికి నా జే నా చదువు
- (౩) రి , గ మ పా ప ప ప మ | ప ప పా ప మ గ ప మ మ గ
మాటలాడుచు ను ముచేటి చదువు
- (౩) గ రి స స ని స రి స రి గా | గ మ ప ని స ని ప మ గ మ ప మ మ గ గా
నాటికి నా జే నా చదువు
- (౨) , గ మ పదా , ప ని ని | స స ని దా ప గ గ ప మ మ గ
మాటలాడుచు ను ముచేటి చదువు
- (౩) , రి గ మ పా ప మ గ రి స ని మ గ మ ప ప ప ని సా , ని ప మ గ మ ప మ మ గ
మాటలాడుచు ను ముచేటి చదువు

(నాటికి నాజే)

[చరణం]

- , గ మ పా ప ప ప ప ప ప పా పా ప మ గా
ఎ గ య గ నీ తి ని నె టు గ ట కే పో
- మ గ మ ప ప గ ప గ | ని స స ని పా ప మ ప మ మ గ గా
చ న క వా రు చది వి న చ దువు
- , ప పా మ పా సా స స | ని స రి గ మ గ గ రి సా
మ న సు న నీ త ని ముటచుటకే పో
- , పసా స సా స ని దా ని స | పా, స ని స గ మ గ మ ప మ
ప ని వడి యి పుటి ప్రా ధ ల న దువు

(నాటికి నాజే)

ఇట్లే ఈ క్రింది చరణములు:

- (౨) తెలిసి యిటనినే - తెలియుటకే పో
తొలుత కృతయుగా - దుల చదువు;
కలిగిన యాతని - గా, దననే పో
కలియుగంబులో - కలిగిన చదువు ||
- (౩) పరమగు వేంకట - పతి గనుటకే పో
దొరలగు బ్రహ్మ - దుల చదువు;
నిరుల నితని మఱ - చెడికొఱకే పో
విరసపు జీవుల - విద్యుల చదువు ||

'అణు' శక్తియా- 'ఆత్మ' శక్తియా?

రివరెండు ప్రాన్సిజోన్స్

ఇదేజో నూతన జ్యోతిర్మోక్షము ఎక్కడో మన ఈ ఆధునికయు ఆకాశంలోకి, తన పరిశ్రమణంలో తాత్కాలికంగా ప్రవేశించి శ్రుంగమనంతో సంఘించి నిర్మించింది మన శీతల నిత్యవ్యవహారాలకు, మన జీవితవ్యవహారాలకు, దీని సంబంధమే ఏమీ లేదు - "అనుకూలంగా గాంధీజీవితపరచాన్ని ముగించుకొన్న పాతకు లుండవచ్చును ఆ జీవితం కొల్పిన విషయాల విభ్రమాలతో మిరుమిట్లు కొల్పినట్లయి ఒక్కతూ ఆ శక్తిచిహ్నమై, తేరుకొని మళ్ళీ సాతపథ్య, మెక్కవోయిన, జీవితపు అలవాట్లతోనే, జీవయాత్ర సాగింప మునుకోవచ్చును. అయితే ఆ ఉపక్రమణకు పూర్వం తుణకగా "గాంధీ - గాంధీతత్వం, ఆధునికజీవితానికి అనుసరణయోగ్యమైన సాధనాధ్యాయాఅయితే వాసుండునే" అని ఒక్క జొల్లినిట్టార్చు పుచ్చునవచ్చును కాని ఆవిధంగా నిరాశులయ్యారంటే వారు అసలు గాంధీనే - ధం చేసుకోలేదన్నమాట

కొన్ని రాజ్యాలను తనలో అవలీనం చేసుకొని వాటకు మూర్తి రూపుడై నిలచాడన్న విషయం మనహాగా, తక్కిన గాంధీ నిత్యజీవితంతో మన కిక్కడ ప్రమేయమేదు ఆంధ్ర - ర్యస్యాన్ని సూచిముఖంగా కేంద్రీకృతమొనర్చి, తనలో నడిపాడు గాంధీజీ. ఆ ధ్యేయ విశ్వరూపులు: భూమ్యాకర్షణము ఎంతటి సాత్విక న్యాయమో, భూమిమీద వస్తు వేది దానినంచు పట్టా తప్పించుకోలేదో, అట్లాగే ఆ ధర్మాలు కూడా అంతటి విస్తృత విశ్వావృత్తిమైన వాలు మానవుడు వాటినుంచి తప్పించుకోలేనివి అయితే నూటకొండు మానవత్వం ఫలశాఖనుండి రాతిపడ్డ ఫలము భూమ్యాకర్షణ న్యాయాన్ని ఎట్లా సూచిస్తుందో, గాంధీ పతనంకూడా, ఆ విశ్వధర్మాన్ని అంతగా సూచిస్తుంది

"విశ్వక్తిగాని, ఏ ంఘముగాని, ఏ జాతిగాని పగ తీ ఏ దురాగతానికి, లోగిపోవకూడలేదు అట్లని, ఆ కృష్ణనివారణకై, హింసా యుద్ధానికి ది నక్కరలేదు మూడవ మాధ్యమం స్వేతి. అ హిం సా వి ధా నం లో సత్యాగ్రహము ఆ వ్యక్తి, సంఘము, జాతి - గ్రంథముజీతంగా సత్యాగ్రహ విధానం అవలంబించగలిగితే, ఆ వ్యక్తిగానీ, ంఘముగానీ - దుర్భేద్యంగా, అవిభేద్యంగా, తయారవుతారు" అని గాంధీ రూపించాడు. సత్యాహింసల మార్గావలంబనంతో, ఆత్మత్వములకంగానే, నూటికి కొంభైపాళ్లు, ఆత్మరులు వారిపై దండెత్తిరావటంగాని, జయించుటను కోటంగాని జరుగదు. ఒకవేళ అమిగిలిన పది పాళ్లై బలియమై, అట్టి జాతి, ఇతరుల దండి మాత్రకు లొంగి, అపజయం పాలైందే అనుకొందాం. అంతటితో సర్వనాశనమైనట్లైనా? సస్పటికికాదు! ఆ జాతి, తన స్త్రీ, పుం, బాల పృథ్వి, గణాల నన్నిటిని సుశీలితంగా, సత్యాగ్రహముఖంగా తయారుచేయగలిగితే, పరులు కళం ఆక్రమించుకోటం జరిగినా, వారు అక్కడ నిలవటం దుష్కరమైపోతుంది తమకు జయించినవారిపట్ల కేవలం సహాయనిరాకరణం అవలంబించి, ఫలితం స్వీకరించేందుకు సంసిద్ధులై ఉంటే చాలు అంతట జరిగే జనసంహారంలో కొందరు బలియైపోవచ్చును కాని సత్యాగ్రహము - అహింసాచరణలను - శాశ్వతం గా సహరిస్తూ ఎవరూ నిలవలేరు, మానవత్వమే అందుకు ఒప్పుదు అట్లా సహరింపబడవారంతా వీర జ్యోతిమై, జాతి వీరత్వనమ్మిని పునరుజ్జ్వలంప చేస్తారు వారిని బంధింపుకులను చేయ మొదలిడితే, కారాగారాలు క్రిక్కిరిసిపోయే వైలు శిక్షే హాస్యాస్పదమైపోతుంది జైలుకు వెళ్లిన ప్రతిఒక్క వీరుడూ జాతి నూతనవికాసానికి, ఒక్కొక్క నూతనోత్తేజం కల్పిస్తాడు. జైలే, జాతివీరోచిత విద్యాభ్యాసానికి, నూతన విద్యా లయాలు శిక్షణాలయాలుగా బోతాయి. ఇట్లా జరుపుతున్నంతకాలమూ, దురాక్రమణ దారులు

తమ పశుబలాన్ని అధిక వ్యయమొనర్చుకు రావటంతో, నీరసించిపోవలసివస్తుంది. ఆత్మబలంతో ఎదిరిస్తూ వచ్చిన సత్యాగ్రహిణి అంతకంతకూ ఆత్మబలం వృద్ధిఅవుతున్నది. చివరికి పశు బలంతో ఉన్న వైవాడు నీరసించి ఓడిపోవటమో, పూర్తిగా మారిపోవటమో జరుగుతుంది సత్యాగ్రహవిధానంలో, తమకు పశు బలంతో జయించినవాని, వైతికహృదయంపై నిత్యం బుద్ధికౌడుతూండటం జరుగుతుంది. సత్యాగ్రహము అను అడతెగకుండా నరుకుకొంటూ పోవటానికి, మానవహృదయం ఒప్పుకోదు. ఆహృదయం వైసే సత్యాగ్రహిణి తన ఆయుధాన్ని పశుత్వం ఉంటాడు

"రహస్య ఆక్రమించిన దేశాల్లో మరి ఇలా జరుగలేదే" అని కొందరుడుగవచ్చును అక్కడ సత్యాగ్రహవిధానమే అవలంబించబడలేదు అక్కడివాళ్లు నోరు మానుకొని లొంగిపోయారు తేనా మృత్యు మృత్యు చిల్లర చిల్లర విస్తవాలతో గవ్వన మంకి చల్లారట మయినా చెారు ఆ రెండూకాని పట్టుతే, ప్రయోగన మాన్యాలే కాని సత్యాగ్రహవిధానంవల్ల, అది అడేయంగా తయారవుతుంది ఆత్మ ముక్తిమార్గము

మరి ప్రస్తుతం మనకు దీని ప్రయోజన మేమిటి? దీనిని గుర్తించుకోవాలి - ఈనాడు జాతులకు జాతులకు మధ్యనున్న సంరంభం అంతా చిల్లార్లు కోవచ్చును. ఈ ఉన్నతస్థితిని అంతము చేయవచ్చును అసలు యుద్ధకారణాలనే, శాంతంగా నిర్మూలించి, వేయటానికి పూనుకోవచ్చును సత్యాగ్రహిణి సహ సుప్రపంచాని, భద్రతను గూర్చి, ప్రపంచ ప్రభుత్వ నిర్మాణం ఆంధ్రం చుకోవచ్చును శాంతిహృదయంతో ఈ నిర్మాణ కృషికి పూనుకోవచ్చును ఏనాడైనా ఇంగ్లండ్లో అపజయం పొందబోతున్నామని అనిపిస్తే, నెంటువే - త్యాగ్రహం" మనకు అలంబనగాచేసుకోవచ్చును. ప్రపంచాన్ని లముకొన్న ఈ కటికి చీకటి ముగియగా, గాంధీ ఈ "సత్యాగ్రహ" జ్యోతి నెత్తి మనకు చూపించాడు

మహాత్మాగాంధీ హంతకుని తుపాకి కాల్పుల సమయంలో, బిర్లాభవనంలోకి తీసుకువెళ్లిన ఒక అరగంటకి, ఒక కాశ్యదర్శి, భవనప్రాంగణం లోకి వచ్చి, ఉన్నతితో, "బాబూజీ అంతమై పోయాడు" అని అన్నాడు దేశవీత అంతమై పోయాడు ఆ, ఆలాపము అచ్చుఆపాడు శిలవ నుంచి వచ్చిన "అంతా అంతమైంది" అన్న ఆలాపం లోనే ఉంది కాని రెండుభుట్లలోకూడా, "అంతము"కాదు జరిగింది, "ప్రారంభమే"! యేసును శిలవనుంచి దింపినప్పుడు, అక్కడి రోముకదంబనాథుడు యేసుమాత మేరీతో అన్న వచనాలను నాటక కారుడు ఇట్లా అన్నాడు "వరితా! జవల నింగవడి, నీవపడి, అందరు ఉమియగా, శిలవవేయపడి, మృతుడైన నీకుమారుడు - ఈనాడొక అమరరాజ్యమును సృజించాడు ఈ భూమిపై రక్తపాతము, భయము, ఆధార మొనర్చుకొని నిర్మింపబడే ధరణీరాజ్యాల నన్నిటిని కంపింపచేసే నగ్న నూచగా, సునిగా చేయగల ఒక మహత్తరవిషయము ఈనాడీ కొండగుట్టపై జరిగింది ఆతని రాజ్య మొక్కటే అమరమై నిలుస్తుంది. సాధు జనులు - భూరిసాగులను - భూరసంతుభిత ప్రాయులైన సాధువులు - ఇక నీ రాజ్య వారసత్వము ననభవింపనున్నారు. ఈ రాజ్యము వారిదే!"

ప్రపంచాన్ని కదిలించివేసి, నిష్క్రృతి కల్పింపగలిగిన ఆ మహాశక్తి, ఆ "శిలువ" కాని "క్రైస్తవలోకం"లో "శిలువ," అధికార లాంఛనమై, కృతకమై మిగిలింది. జీవితానికి సద్యఃప్రయోజన మాత్రంగానే "శిలువ"ను వాడుతూ లాంఛనప్రాయ మొనర్చి వేశాము "క్రైస్తవలోకమే" నేడు తప్పదారిని బడచి మూలకేంద్రమైన ఆ "శిలువ" నుంచే వర్తలము వైదొలగిపోయింది "శిలువ"ను వదిలి, భౌతిక లాలసులమై, భౌతికశక్తులవైపు, నిరంకుశ శక్తుల

వైపు, శక్తిసమస్తాడిమలవైపు, ఆణుశక్తులవైపు, అటు మరలినాము అక్కడితో ఆ మార్గము హఠాత్తుగా ఆగి నిలచింది స్పంభించిపోయి ఆ మార్గంలో అట్టే నిలిచిపోయాము అణుశక్తి మార్గంలో అడుగు ముందుకు వైచామ-అంతమై పోతాము-మానవజాతీ అంతరించిపోతుంది అని హఠాత్తుగా కనువిప్పై, స్పంభించి గడ్డకట్టి నిలచిపోయాము "శక్తి" కావాలని కోరుకొన్నాం శక్తినే ఆరాధించాము-శక్తివైసే ఆధారపడ్డాము-భగవంతుడు మన కోర్కెలకి "మీగు శక్తి కావాలని కోరుకొంటున్నారా -చే, ఇయ్యిక నాకు తప్పదు అదిగో అణు హృదయం పోలింది మకోండి - శక్తికావాలా? కోరుకోండి" అంటున్నాడు

"శిలువ" వ్యూహము - శిల్పిగల్గో మగగుడి పోయి "క్రైస్తవలోకము", ద్రోహ తిప్పినపుడు భగవంతుడు ఒక "వైచార్యమైన" మనకు సంపాదన "క్రైస్తవం"లో నమ్మటం లేదనే ఆతనన్నాడు కాని ప్రతివిషయంలోనూ - ఆశ్రమంలో సానికలగా ఏన్నో వ్యవహారములను విశ్రాంతిగా ఉన్న ఒక మహా జాతి స్వాతంత్ర్య సమరంకూ, సగవ్యవిషయాల్లోనూ "క్రైస్తవ"ాన్ని అవలంబించి, గాని శక్తి సామర్థ్యాలను మనకు చూపించి విశ్మితలను చేశాడు మనము పోగొట్టుకొన్న జీవ "తంత్రీ"యై గాంధీ నిలచాడు. ఏ మహారాజ్యాన్ని - భౌతికశక్తుల కలగాపులంకోసమై అమ్ముడైపోయి పోగొట్టుకొన్నామో, ఆ "వైచార్యం" కోసమై పునర్యంభన, ప్రాకులటను, గాంధీ మళ్ళీ మనలో కేకత్తించాడు హిందువుడైన గాంధీ - అతడు చెప్పిన దేవైనా కానిండు - మళ్ళీ మన "శిలువ" వంకకే మనకు పిలుపు అందిచ్చాడు

"బాబూ అంతమైంద" లేదు! శిలువశక్తి గానే నిలచిఉన్నాడు - ప్రాణాధారిగా కన్న ప్రాణం వదిలే మనం తి శక్తివంతుడయ్యాడు "శిలువను" - క్రైస్తవాన్ని మర్చి, శక్త్యుపాసకులమై మన మొనర్చే సభా సమావేశాలన్నిటిలోనూ భూత ప్రాయుడై నెంటాడుతూనేఉంటాడు తమశ్రుతాశ్రయనారము, తమను తమపిల్లలనుకూడా నాశనంచేసుకొంటూ, వైనికాధ్యక్షులు మంతిరాలు జరిపే రహస్య మందిరంలో చీకటిసిడల్లో నిలుస్తాడు "వర్షి" స్వాములుకూడా, ఉన్నతత్వో, యుద్ధనినాదంలో పాల్గొంటూంటే - నిశ్చలుడై ప్రక్రియనిలిచి, "ఒక్క విషయం ని మరచారు - 'శిలువ' అని నిశ్చబ్దంగా చెపుతాడు బహుశా ఈమాటనే ఈమాటను ఆలించుతామేమో! - దైవవాక్యం - మనము అలవాటు పడని క్రొత్త మూలముంచి వినిపిస్తూ ఉంటుంది

భారతదేశంలోకూడా ఆ ఆత్మ అట్లాగే పరిభ్రమిస్తుంటుంది ఏగడ్డనుంచి తమను తవ్వి పైకెత్తారో, ఏశిలాఖంఢంనుంచి తమ రూపు రేఖలు చెక్కారో, వాటినే, భారతనాయకులు శీఘ్రంలో విస్మరించి, తక్కిన సాటి దేశాల తోపాటు అవుదా మన్న ఉబలాటంతో, "ఆధునిక యుద్ధశక్తులనే" దైవాలవైపు మళ్ళి, వాట్ల పూజకై సమావేశాలు ప్రారంభింపసాగిస్తే ఆసమావేశాలన్నిటిలోనూ ఆ ఆత్మ నెంటాడుతూనే ఉంటుంది గాంధీయ విధాన అలంబనముగా చేసుకొన్న భారతదేశము అజేయము, అవిభేద్యము. కాని భారతదేశము, మిలిటరీబలాల జారుడుమార్గమే అవలంబిస్తే, తక్కిన బలియరాజ్యాలకు ఇట్టే ఎరయైపోక తప్పదు. భారతదేశబలము, తన స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుకొన్న విధానంలోనే - సత్య - అహింసల, మార్గంలోనే ఉన్నది. గాంధీజీ, నవ్యభారతదేశానికి, అంతరాత్మప్రాయుడుగానే ఉంటాడు - ఈనాడూ ఉన్నాడు.

గాంధీని చంపిన కారణానికే, - జాతి విభక్తమై నెత్తురోడుతూంటే ఆ గాయాల చికిత్సకు పూనుకొన్న పాపానికి - మునుపు అబ్రహం లింకాల్ను చంపారు. ఆ మృతనాయ

కుని ప్రక్కన నిలబడి కాశ్యదర్శి ప్లాంట్ "ఇక ఇండు యుగాలకు చెందుతాడు" అన్నాడు ఆ మాటనే అంతకన్న రూఢ్యధిలో మహాత్మా గాంధీ పంపగా చెప్పవచ్చును మానవునికి ఈ భూమిపై ఇకముందుకూడా సానము ఉండి, మందుయుగాలు ఉండాలనుకొంటే, ఈ "సత్య" - "అహింసా" విధానాలనే మన మనలం బిందలని ఉంటుంది

కాని, మహాత్మాగాంధీ అట్లా అనిశ్చితంగా అన్ని యుగాలకు చెందినవాడని భావించుకోవలెదు గాంధీజీ, ప్రముఖంగా ఈ యుగానికే చెందినవాడు-ఈ యుగంలో కీలకసమస్యలయిన ఈ "రాగలయుద్ధానికే" - సంబంధించినవాడు ఒక విశ్వవ్యాప్తమైన ధర్మానికి, విశ్వజనీనమైన ఆచరణ యోగ్యతను, సాధ్యతకాశాన్ని చూపించిన వాడై గాంధీ విశ్వపురుషుడైనాడు.

గాంధీ పడినప్పుడు కాశరాత్రి మరింత గాఢమై కాశమైపోయినట్లయింది ఆవిషాదంలో బెర్నార్డుషా వ్యగ్రమనస్కుడై "అతి ముఖిగా ఉండటం అపాయకరం" అని విమర్శించాడు. కాని అత సన్నది తప్పని తెలిసినచ్చింది. మంచిగా ఉండకపోవటమే అపాయకరం-మరణాంతకం-మన కొక జ్యోతి కాన్పించింది మంచి తనమే బలము-మంచితనమే శక్తి! గాంధీ మృతుడౌటతో-గాంధీ ఆదర్శాలు, ఆత్మ, మునుపెప్పటికన్నా కూడా-ప్రభులం గా ఉజ్జీవితమయాయి అమాంతంగా గాంధీ విశ్వవ్యాప్తమయ్యాడు.

ఆత్మబలానికి - తార్కాణంగా గాంధీ నిలచాడు - కేవలం నిరాచారబద్ధమైన ఆత్మశక్తి - ఆయుధాలు లేవు, నైన్యాలు లేవు - ప్రచారం లేదు - సంస్థ లేదు - తదంగంలేదు - బాహ్యోదంబరం లేదు - కేవలం నగ్నమైన ఆత్మశక్తి - గాంధీ అంతటి బాహ్యశక్తిహీనుడు - ఆత్మశక్తి సంపన్నుడూ మరేమానవుడూ లేడు- ఆకారణం

(21 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లనిరంగును మార్చి కాశ్యతముగా వెంట్రుకలకు నలుపునిచ్చును గుణం కానివో డబ్బు వాపసుచేయబడును తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0

గమనింపు - ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము

Dinrakshak Aushadhalaya,
No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazaribagh,)

సంస్కృత సాహిత్యంలోని శాస్త్రీయగ్రంథాలు

శ్రీ బసిరెడ్డి ఈశ్వరరెడ్డి

నేటి ప్రజాసామాన్యంలో సంస్కృతాన్ని గురించి ప్రాచీనకాలాన్ని గురించి అనేకమైన అపోహలున్నవి కొందరు సంస్కృత సాహిత్యంలో ధర్మగ్రంథములుకాక వేరే గ్రంథములు లేవనీ, ఆ కాలాన్ని అంధవిశ్వాసయుగంగానూ వర్ణిస్తారు యూరపియుల ప్రతి విపరీతసిద్ధాంతానికి ప్రకృతాశంకేనే విద్యాధికులు యీ అపోహలను నివారించురని ఆశించడం అసంభవం ఏ ప్రాచీనజాతికి లేని అతి ఉజ్జ్వల చరిత్రమనకున్నది కాలప్రభావంతో మనం, మన ఉత్కృష్టతను గురించి ఒకరు చెప్పినా నమ్మలేనంత పరిణాన్ని చెందినాము

మన ధర్మగ్రంథాల్లో సాహిత్యానికి, మతానికి అత్యంత సామంజస్యం నిరూపితమైనది అట్లే సాధారణ హిందూని కూడా మనపూర్వులు కావ్యరూపంగా రచించినారు మహాభారతం ఒక చారిత్రకమైన విషయం, ఒక నిజమైన ఘటన సాహిత్యాన్ని కేవలం కల్పనరూపంగానే చూచే పెద్దలు యీ విషయాన్ని విశ్వసించరు. సంస్కృతంలో శ్రీ హర్షచరిత్రం, విక్రమాంకచరిత్ర, పృథ్వీరాజ చరిత్ర, రాజతరంగిణి, భోజచరిత్ర మొదలగు అనేక ఐతిహాసిక గ్రంథము లున్నవి యింకా మృచ్ఛకటిక మొదలగు నాటకాల్లో యితహాసప్రసిద్ధవిషయమే, యితవృత్తంగా తీసికొనబడినది, యితహాస విషయాలలోని కథలే అతి స్వల్పమార్పుతో కావ్యములుగా మార్చబడినవి యితహాసాన్నే కావ్యవస్తువుగా గ్రహించడంవల్ల ఆధునికులు అనేక పూర్వగ్రంథాలను కాలానికంగా ఎంచుతున్నారు. జూలియస్ సీజరు సాహిత్యక న్నవిషయమైనంత మాత్రాన మనం, ఆ విషయాన్ని అప్రమాణికంగా అనైతిహాసికంగా ఎంచబాలము అట్లే మన రఘువంశములాంటి అనేక గ్రంథములను కల్పితంగా భావించబడము అనేక ఐతిహాసిక గ్రంథములుకూడా నశించిపోయినవి

మన తామ్రఫలకాలూ శిలాశాసనాలు అనేక శాసనాలు మనకు చరిత్ర గ్రంథములేని లోటును తీర్చుతున్నవి శాసనాల రూపంగా యితహాస సామగ్రి మనకు అత్యధికంగా ఉన్నది ప్రతి ఐతిహాసిక ఘటననూ, విషయాన్నీ నాటి రాజులు శాసనాలరూపంగా చెక్కించేవారు. సంస్కృత శ్లోకాలరూపంగా ప్రతి విషయాన్నీ విపులంగా వ్రాయించేవారు నేటి చరిత్రలంటి చరిత్రలు లేకున్నా యితహాససామగ్రి అతి ప్రచురంగా ఉన్న దననది జగద్విదితమైన విషయం

రాజకీయ పరిపాలనా పద్ధతులగురించి అనేకగ్రంథములు సంస్కృతంలో ఉన్నవి కావ్యాల్లోకూడా పరిపాలనాపద్ధతిని గురించి రాజ్యానికి ప్రజలకూ ఉన్న సంబంధాన్నిగురించి విశదీకరించబడినది ప్రముఖ రాజకీయవేత్త చాణక్యుడు. యితడు కోటలనుగురించి, పరిపాలన సైనికపద్ధతులను గురించి విపులంగా చర్చించినాడు తనకంటెముందే రాజ్యపరిపాలనగురించి అనేక విశిష్టపద్ధతు లున్నట్లు యితడు స్పష్టీకరించినాడు. అనేక పరిపాలనా సమస్యలు పంచతంత్రంలో కథలద్వారా తేలికగా పరిష్కరించినారు.

పశుపరిపాలన, పక్షిగోళాలనుగురించి అనేక గ్రంథము లున్నట్లు తెలియుచున్నది. శాలిహాశ్రుని అశ్వశాస్త్రం మొదలగు గ్రంథాలు యీ విషయాన్ని గ్రువపరుస్తున్నవి గ్రీకు జ్యోతిషాన్ని నేర్చుకుని మన పెద్దలు జ్యోతిషాన్ని వృద్ధిచేసినారు. నేడు కొందరు కున్నట్లు విద్యల విషయంలో అంటరానితనాన్ని మనవా రెప్పుడూ పాటించలేదు మంచి ఎక్కడన్ననూ దాన్ని గ్రహించడానికి మనవారు ప్రయత్నించారు. వరాహమిహిరుని జ్యోతిష శాస్త్రం అపూర్వమైనది. ఖగోళశాస్త్రం మనవారెక్కువ పరిశోధించినారు వైద్యంలో "బరహ

రాజ్యం" మొదలగు అనేక గ్రంథము లున్నవి శాస్త్రవిషయాలను కూడా మనవారు సరసంగా సాహిత్యరూపంగా చెప్పటానికి ప్రయత్నించేవారు లోలంబరాజీయం మొదలగు గ్రంథాలందుకు నిదర్శనాలు. వైశ్యశాస్త్రాన్ని గురించి సుశ్రుతుడు, చరకుడు మొదలగు మహర్షులు పశోధించి విశదంగా వ్రాసినారు వనస్పతి మునిగించి వాటి ఉపయోగాన్ని గురించి మనవారు ఎంతో పరిశోధించినారు వస్తుశాస్త్ర, స్వభావాన్నీ విశదీకరించే గ్రంథాలనేకం మన సంస్కృతంలో ఉన్నవి

మన పూర్వులకాలం చతుష్పక్షికళలను గురుకులాల్లో బోధిస్తుండేవారు. సృత్యం, గితిం, వాద్యం, అశ్వాశోహణ, పక్షసాలన మొదలగు అనేకవిద్యలు నేర్పబడేవి ధర్మనాట్యం నృత్యం మొదలగు అనేకపద్ధతులప్పుడు అమల్లో ఉండేవి అనేకము నాట్యాలనుగురించి, నాట్యపద్ధతులను గురించి అనేకగ్రంథములు వ్రాసిరి అట్లే నాటకసాహిత్యం సంస్కృతంలో అతిప్రచురంగా ఉన్నది ఆంగ్లంలో మేక్స్ ఫిల్డర్ కాలంనుంచే మంచి నాటకముల సృష్టి జరిగినది. గుప్తరాజులకంటే లూర్యంనుంచి భాసుని కాలం వంటికూడా సంస్కృత సాహిత్యంలో నేటికీ ఆదర్శంగా ఉండగలిగే నాటకములు రచించబడినవి. స్త్రీ ప్రాముఖ్యత నిచ్చి రంగభూమి కూల్యతను పూర్తిగా గమనించినట్లు, సంస్కృత నాటకములు రచించబడినవి యితర సాహిత్యంలో

త్యంతవలెనే సంస్కృతంలో రంగభూమిలో ప్రదర్శనకు వీలుకాని నాటక మొక్కటకూడా లేదు ఎక్కువకూడా మన ప్రాచీనులకు బాగుగా తెలియుచున్న వైశేషిక ధర్మము మొదలగు గ్రంథాల్లో యీ విషయం విశదీకరింపబడినది పదారవిష్టానంకూడా మనవారికి తెలియుచు పరమాణువాదాన్ని గురించి, పరమాణుతత్వాన్ని గురించి వైశేషికధర్మసంఘో విస్తారంగా వ్రాయబడినది. భౌతికశాస్త్రం పరమాణుతత్వం మన ప్రాచీనులకు అతిప్రాచీన కాలంలోనే తెలియుచున్నదర్శనాలు ప్రపంచంలోని అపూర్వమైన గ్రంథాలు దర్శనగ్రంథాల్లో ప్రతివిషయాన్నిగురించి చర్చించి నిర్ధారించినారు ఏది ధర్మము ఏదిఅధర్మమును విషయాన్ని మిశ్రాంసకులు విస్తరించినారు. ధర్మగ్రంథములో విమర్శించని విషయమే లేదు భగవంతుని సుండి మామూలు విషయం వరకూ ప్రతివిషయాన్ని గురించి వారు దర్శనగ్రంథాల్లో చర్చించినారు అంత ప్రాచీనకాలంలోనే, ప్రమాణసిద్ధికాని ఏ విషయాన్నీ, పూర్వమున్ను లంగికరించలేదు అందువలన ఆ కాలాన్ని అంధయుగంగా భావించడం, కేవలం భ్రమ!

పాణినీకంటే పూర్వం వ్యాకరణ ప్రణేతలున్నట్లు, కౌటిల్యునికంటే పూర్వం ఆర్థశాస్త్రకారులున్నట్లు వారిగ్రంథాలద్వారానే తెలియుచున్నది వాత్సర్యయనుడు గార్హస్థ్యశాస్త్రమును వ్రాసినాడు రసాయన శాస్త్రమును కనిపెట్టి నాగార్జునుడు శ్రీపర్వతం (నేటి నాగార్జునకొండ) పై రసాయన పరిశోధన సాగించాడు బీజగణితం, అంకగణితం మొదలగువిద్యావికాళంనుంచే ఉద్భవించినవి యజ్ఞాల్లో వేదికను నిర్మించడానికి రేఖాగణితం అవసరమైనది. లీలావతీగణితాన్ని త్రిపురంగా తెలిసిన వారిప్పటికీ ఉన్నారు యిత్రే ప్రతివిభిన్న విషయంపైనా అనేకగ్రంథములు వ్రాయబడినవి. రసాయనశాస్త్రంలో వారికున్న ప్రవేశమునుగురించి ప్రఫుల్ల చంద్రరాయగారు ఎంతో

ప్రశంసించినారు చికిత్సాశాస్త్రంలో కూడా వారికి ప్రవేశ మున్నట్లు పురాతత్వపరిశోధకులకు దొరికిన పరికరములద్వారా తెలియుచున్నది గార్హస్థ్యశాస్త్రాన్ని గురించి వారి కున్న అనుభవం వాత్సర్యయనుని సూత్రములద్వారా తెలియుచున్నది ప్రతివిషయంలోనూ సంస్కృతంలోగ్రంథములు వ్రాయబడినవి నేటి సమస్యలునాడు లేవు ఏక నేటికీ నాటికీ శాస్త్ర వివేచనా విషయంలోనూ ౧8 శాస్త్రాన్నా విషయంలో న నూ ఎం గో షా ద ముండువచ్చుకానీ విశిష్ట విషయాలపై సంస్కృతంలో గ్రంథాలే లేవకపోవడం, అని వ్యవహరయోగ్యం కాని మంత్రాల భాష అనుకోవడం మన గూర్వతమ చాటడమే కాగలదు సంస్కృత భాషా ప్రవాహం ఎన్నోవేల సంవత్సరములనుంచి అవిచ్ఛిన్నంగా సాగిపోతున్నది అనగా వేలసంవత్సరములనుంచి సంస్కృతంలో గ్రంథములు వ్రాయబడుచున్నవి ఏదో ఒక విధముగా సంస్కృతం వ్యవహరింపబడుచూన ఉన్నది వైవ శాస్త్ర గ్రంథములు కూడా సంస్కృతంలోనే రచించబడినవి అన్నిమతాలకూ అన్ని శాస్త్రాలకూ యిందులో ప్రవేశమున్నది కొందరునున్నట్లు యిది యే మతానికి, వర్గానికి చెందినది కారు 11 వ శతాబ్దం వరకూ భారతదేశాని కే కైక భాష యే, తరువాత ప్రాంతీయ భాషలకు జననియైనా దాని ప్రాధాన్యమేమీ తగ్గదు బాధియుగం వరకూ పండితులకూ పామరులకూ ఏకైకభాషగా వేలసేన సంస్కృతాన్నేవరూ అవ్యావహారిక మన జాలరు సమగ్ర సాహిత్యం గలిగిన యీ సంస్కృతాన్ని, మన సంస్కృతి విజ్ఞానవిజ్ఞములను విద్యాగృహాలకూడా మొలకలెత్తించవలెనంటే నిర్బంధంగా స్కూళ్లలో, కాలేజీలలో నేర్పవలెను

“యావత్ భారతవరం స్వాత్
యావత్ వింశ్యహిమచరా
యావత్ గంగాన గోదాచ
తావదేవహి సంస్కృతం”

నే నెరిగిన పట్టాభిగారు

శ్రీ కోలా ధర్మరావు

డాక్టరు పట్టాభిసీతారామయ్యగారు కాంగ్రెసు అగ్రతా పదవికి ఎన్నికలలో విజయం గాంచడం, బర్మా ఆంగ్లంలకు అపరిమితావంద భరితమును విషయం ఎంతోకాలంనుంచి పట్టాభిగారు కాంగ్రెసు అగ్రతాలు కాలేదే, అన్న తల్లివేళపు ఆంగ్లంతోబాటు బర్మాఆంగ్లంల హృదయావేదన కూడా ఉపశమించినది నేటికి మన ఆంగ్లజాతి గౌరవార్థమైనది

కాంగ్రెసు మహాద్యమంలో మహాదాసులైనవారిలోనే విభేదము లేర్పడి, ఎవరెన్ని అవతారము లెత్తినా, చిత్రవిచిత్రగతుల నడిచినా, దాని కల్లోలపరిస్థితుల్లోనూ, జయోపజయముల్లోనూ అకుంఠిత దేశభక్తితో, ధీరత్వంతో మహామేధువువలె శ్రీ పట్టాభిగారు నిలచి కాంగ్రెసు రణమందుభిని దశదిశలా మారుమ్రోగించి ఉద్యమవాస్తవైక్త నిరంతర కృషి సాగించారు. వారికి కాంగ్రెసు సిద్ధాంతముల యెడల గల త్రికరణబద్ధి, కార్యదీప్తపరత్వమూ సాటి లేనిది నిజంగా వారి సేవాత్యాగముల ఫలితమే రూపొంది విధిగా వారికి రాష్ట్రపతిపదవిని కట్టజెట్టినది.

భారతీయుల భావిపురోభివృద్ధికై శాశ్వత పునాదులు వేయబడుతూవున్న ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో శ్రీ పట్టాభిగారివంటి మహావిజ్ఞాని, అద్వితీయ ప్రతిభాశాలి, కాంగ్రెసు వ్యవహారముల్లో పరిపక్వసభవం గల పరిజ్ఞాత అగ్రతానులుగా వరింపబడుట భారతీయుల సుభాగ్యం

బర్మా ఇండియానండి విడదీయబడుతూవున్న సమయాన్ని 1937 సం॥ ఫిబ్రవరి మాసంలో బర్మాలోని భారతీయ కార్యకర్తల పరిస్థితులను గురించి ప్రచారంచేయడానికి నేను మాతృదేశానికి వచ్చినపుడు విజయవాడలోని మిత్రులు శ్రీ అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావుగారి గృహంలో వారి అతిథిపతిగా ఉండు భాగ్యం నా కల్పనది, అప్పట్లో విజయవాడయందు ఆంగ్లరత్న భవనంలోజరిగిన హిందీమహాసభకు శ్రీ దేశభక్తశంక

టప్పయ్య పంతులుగారు, శ్రీ పట్టాభిగారు మున్నగు ఆంగ్లమహావాయకులు విచ్చేసి శ్రీ కాశేశ్వరరావుగారి ఇంట్లో బసచేయడం తటస్థించినది మధ్యాహ్నం భోజనాలకు హిందీ మహాసభాగ్రాహిని (వారి పేరు జ్ఞాపకం లేదు) లో బాటు అంతా కూర్చున్నాం హిందీ సభాధిపతులకు చపాటీలు, దేశభక్తునికి చేవియ్యపు అన్నం—ఇలా ఎవరికి తగ్గవి వారికి వడ్డన చేశారు. భోజనాలు సాగుతున్నాయి

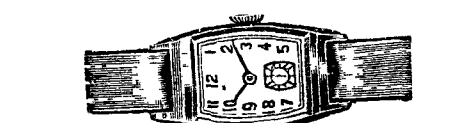
సరే వారివారి అంతిముకు తగ్గులుగా అందరినీ మనోరంజకమైన మాటలతో కదిపి, మాట్లాడించడం నెమ్మదిగా ప్రారంభించారు శ్రీ పట్టాభిగారు నన్ను వారు వదలేదు. నన్ను చేతితో చూపుతూ వీరిని బాగా చూడండి వీర చేతిలో ఆయుధం (అప్పుడు నాచే ప్రయంప బడుతున్న “ఆంగ్లజ్యోతి”పత్రికను ఉద్దేశించి) కూడా వున్నది అని ఘోషిస్తూ అన్నారు మార్కసమాన విజ్ఞాన లేజోవిరాజితలగు తమ యెదుట నా ఆయుధం దిబ్బితైనా కొరగా దన్నా నేను అబ్బా! భలే మిలిటరీ డెబ్బ కొట్టేరే అని నవ్వుకొన్నారు. అందులోనే మధ్యమధ్య శ్రీ కాశేశ్వరరావుగారు సంస్థానాలకు సంబంధించి, రాజకీయవ్యవహారాల్లోని ఏవేవో గడ్డువిషయాలగురించి శ్రీ పట్టాభిగారిని ప్రశ్న పరంపరలు వేస్తూంటే తడుపుకోకుండా చట్టసమాధానం చెప్పేవారు శ్రీ పట్టాభిగారి సమచిత్తసమయజ్ఞతకూ, దేశసమస్యల్లోనూ రాజకీయాల్లోనూ గల ప్రజ్ఞావిశేషాలకూ సాక్షాత్తుగా విని ముగ్ధుడయ్యాను

రాత్రిభోజనాలయ్యాక ముందటి హాల్లో అంతా కూర్చున్నాం. కాస్త దూరంగా వున్న నన్ను ఏమండోయ్? ఇలా రండి, అని ఆదరణ పూర్వకంగా సంబోధించి పిలచారు. నేను దగ్గరకువెళ్లి కూర్చున్నా. ఆ! బర్మాలోని మనవాళ్ల కథేమిటి? అని ప్రశ్నించారు. నేను చెప్పవలసింది చెప్పాను. అంతా సావధానంగా

విన్నారు మేమూ ఇక్కడ కొట్టుకొంటున్నాం. విదేశాల్లో ఉన్న మనవాళ్ల కీలాటి బాగాలు తప్పవు మనకు స్వాతంత్ర్యం రానిదే ఏమీ చెయ్యలేం అన్నారు. తమనంటివారు బర్మా కొకసారి వస్తే బాగుంటుందిగదా అన్నా. మంద స్వరంతో చూడండి! మనవారెవరెవరో అక్కడికి వచ్చినప్పుడు, వారి పేరుతో డబ్బు నమూనెయడం, ఆ డబ్బుతో అట్టహాసంగా సభలు జరపడం, తీర్మానాలు చేయడం చివరకు ఏమీ ప్రయోజనం కలక్కపోవడం విన్నాను వెనుక నారాయణరావుగారు గెండుమూడుసార్లు బర్మాకు రమ్మన్నారు. నే ఒప్పుకోలేదు. మీ రిప్పుడు రమ్మంటున్నారు. వస్తాను ఐతే—నాదొక పరతు నా పేరుతో పాపలా డబ్బులు వనూలుచేసినట్లుగాని, ఖర్చుపెట్టినట్లుగాని నా చెవిని పవళాడదు. నేను మామూలు మనిషిలా వస్తాను మామూలు మనిషిగానే నన్ను పంపి

(21 వ పేజీ చూడుడు)

రు 22/8- సెంటర్ సెకండు వాచ్ ఉచితము

అపూర్వమైన రిస్కువారి. క్రొత్తకనెనా మెంటు, అందమైన ఆకారములు, క్రొత్తమాదిరి, స్విస్మేడ్. ప్రతిది 8 పిక్ల గ్యారంటీ రౌండ్ క్రొంకేసు 18/8 నెంబర్ నెకండ్ 22/8 ప్లాట్ ఫేపు 4 రాక్ల క్రొంకేసు 23/- ఓన్ను నైజ 25/- 7 రాక్ల క్రొంకేసు 27/- రోడ్ల గోల్డ్ 38/- 15 రాక్ల క్రొంకేసు 32/- రోడ్లగోల్డ్ 58/- రెక్టాంగ్యులర్ కర్వటాస్సు (బొమ్మలోమాదిరి) 5 రాక్ల క్రొంకేసు 30/- రోడ్లగోల్డ్ 35/- 7 రాక్ల క్రొంకేసు 37/- రోడ్లగోల్డ్ 48/- 15 రాక్ల క్రొంకేసు 52/- రోడ్లగోల్డ్ 60/- అలారం టైంపీసు 18/- మేరి 22/- షెడ్ 25/- పోస్టేజీ ఆదనము- 3 రిస్కువారి ఒకసారి కొను వారికి రు 22/8- రిస్కువారి ఉచితము.

H. DAVID & Co.,
Post Box No. 11424, Calcutta.

భారతజాతీయ కాంగ్రెసు

ప్రస్తుత కర్తవ్యము

శ్రీ ముందూరి పార్వతీశం

జయపూర్ కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారిని ఎన్నుకున్నారు. స్వతంత్ర భారత దేశంలో ప్రథమ కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారిని ఎన్నుకోవడం, అంతేగాక ఒక సంవత్సరం పాటు జరపడం ప్రతి ఏడేళ్ళకు గర్వింపతగ్య విషయం డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారి కాంగ్రెసుకు కృతజ్ఞతగా కార్యక్రమంలో నిత్యము మునిగి తేలుతూ ఉండే కృత్రిక, మహాత్మాగాంధీజీ యొక్క సిద్ధాంతములకు భాష్యకారుడు మహామేధావి, విజ్ఞానపంపన్నుడు, కాంగ్రెసు చరిత్ర రచించిన చరిత్రకారుడు, రాజకీయ రంగములో 30 సం॥ల అవధిపనులు గలవాడు సంపాదనములలోని ప్రజావ్యవస్థలను పునాది చేసి ఆ ప్రజలలో చైతన్యంగాలుగజేసి ఈ నాడు సంపాదనలు ఇంకెంతో యూరియన్ చేరుటకు మార్గము సుగమముజేసిన మహావ్యక్తి. ఇంతటి అద్భుతమైన ప్రజా అవధానము కృత్రిక డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారు జాతీయ కాంగ్రెసుకు అత్యంత ఉపకరించే కాంగ్రెసుకు దేశమునకు మంచి భవిష్యత్తు కలదని తోచుచున్నది ఇటువంటి మహా పురుషుడు కాంగ్రెసుకు అగ్రగణ్యత వహించి సంపాదన సమయముకూడా ఇచ్చే

మన నరత దేశము స్వతంత్రం పొందినను స్వతంత్రం గల దేశంగా నడవటమేలేదు. దేశములో ఎక్కడ చూచినా కలహం, దుర్మత, భయం, అశాంతి, అసమానం, నిస్పృహయైన పడుచున్నది ఈ భయంకర పరిస్థితులను ఏ విధముగా సంపాదించుకొనునన్నదే ఈ నాడు మన ప్రభుత్వమును ఎదుర్కొంటున్న ప్రధాన సమస్య ప్రస్తుత ప్రభుత్వములొక్క అధిష్టాన సంస్థలయిన జాతీయ కాంగ్రెసుకూడా ఈ పరిస్థితులను అణచుటకు ప్రయత్నించిననలసి యున్నది ఇంతవరకు దేశములోని వివిధ సమస్యలను ఎదుర్కొనగల సమర్థత ఒక జాతీయ కాంగ్రెసుకే గలదు

కాంగ్రెసులో స్వరాజ్యం సంపాదించుటపై ఉన్న వికృత స్వరాజ్యం సంపాదించు తర్వాత దానిని నిలబెట్టుటకు వికృత్యం ఆత్మ వసరం అన్న విషయం అందరికీ తెలిసిందే అయితే ఈనాడు కాంగ్రెసు ఛాటానాయకులు లగాయతు పెద్ద నాయకులవరకు ఈ వికృత అన్నదిలోపించినది అనియే చెప్పవచ్చు

కాంగ్రెసులో మూలతత్వం ప్రబలిపోయింది ఆధికారవాద, నాయకత్వవాదం పూర్వపులు తేకుండా ఉన్నది కాంగ్రెసువారిలో చాలా మంది ధనాశాసకులయి పోయి నియమ విరుద్ధంగా సంచరిస్తున్నారు ప్రజలలో కాంగ్రెసుయందు భక్తి ప్రపత్తులు తగ్గూ ఉన్నవి ముఖ్యంగా రాష్ట్రములలోని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు అసమర్థతగా ఉన్నవి పదవులు నిలబెట్టుకొనుటకు శాసనసభ్యులను కూడబెట్టుకొనుటకు పరిష్కలు అనే ఎరను వేస్తున్నారు శాసన సభ్యులు తమ కోరికలను చెల్లించక పోతే విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టుటకు జంకుటలేదు ఈ విధంగా కాంగ్రెసు ఛాటానాయకులయి పోయింది. జిల్లా కాంగ్రెసు ఎన్నికలు దగ్గరనుంచి తాలూకా కాంగ్రెసు ఎన్నికల దగ్గరనుంచి, రాష్ట్ర కాంగ్రెసు, ఎన్నికల వరకు తగాదాలు అనంతంగా నున్నవి ట్రిబ్యునల్స్ (Tribunals) మితంలేకుండా వేయవలసివచ్చింది ప్రజా సేవను మరిచి పోయారు తమరు చేసిన త్యాగం, తమరు అనంతించిన శిలమును జ్ఞాపకం చేసుకొనియైన మంచి మార్గమును అనుసరించలేకున్నారు ఇది ఈనాటి కాంగ్రెసు స్థితి కాంగ్రెసు వాదులు జిల్లా కాంగ్రెసు ఆఫీసును జిల్లా కలెక్టరు ఆఫీసు హోదాగా మారుకుంటున్నారు ప్రభుత్వము యొక్క గౌరవమును చులకన చేసి వేయచున్నారు కాంగ్రెసువారు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల అధికారమును చెలాయించుట నని ప్రయత్నిస్తున్నారు ఎవరి మీదైనా పాతకములు ఉంటేపగ తీర్చుకోవలెనని పట్టుదలతో వ్యవహరిస్తున్నారు. ఈ విధంగా, కాంగ్రెసు టీకా దళంలోనికి వచ్చేసిందని చెప్పవలసియున్నది.

ఇదే విధముగా 1917 లో రమ్యలో బోర్ని విక్టోరియా రిఫర్మిక్సును సాపించిన ప్రభుత్వ సంచరించారు. అప్పుడు లెసీ మహాశయుడు తన శక్తి సామర్థ్యములతో తన పార్టీ వారిని సన్మార్గములోనికి తీసికొనివచ్చాడు.

మనకు ఈ నాడు కాంగ్రెసు అధినేతమైన ప్రాజ్య బాలాజీలేడు మహాత్ముడే జీవించి ఉన్నట్లుంటే తాను ఏ సత్యాగ్రహము చేసియో ఏ ఉపవాస క్రతువును చేసియో కాంగ్రెసును సక్రమమైన మార్గములో నడిపించేవాడు మన దురదృష్ట వశమువలన ఆయన హత్యగావించబడినాడు అయితే ఆయన గతించినను అంతట సమగ్రతతో మనలను నడపగల మహావ్యక్తి లేకపోలేదు ఆ వ్యక్తి మహాప్రతిభావాలి, ఆయన నోటినుంచి మాటవస్తే అది ప్రజలమీద సమ్యాపనాస్త్రమే ఆ వ్యక్తియే మన ప్రధాన మంత్రి పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ ఈ నాడు నెహ్రూ ప్రభుత్వ కార్యభారములో మునిగి ఉన్నాడు ఆయన కాంగ్రెసును ప్రభుత్వమును నడుపుట కష్టము నెహ్రూ పండితుడు మాయవలసిన కార్యధిని డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారు పుజ్యం గలవై పడినది పట్టాభి సీతారామయ్యగారు తన వక్రత్వముతో, తన మోఢా శక్తితో కాంగ్రెసు సరిదిద్ది నడిపించగలడు. ఈయనకు నెహ్రూ పలేలుల సుక్కు సహకారము తప్పకగలిగిచుతుంది అందుచే మన కాంగ్రెసు ఇకనుండు తప్పుడు త్రోవలోనుంచి బయటపడగల దనే ఆశిద్దాం

కాంగ్రెసు ఇక ఏ విధంగా ఆచరిస్తే బాగుంటుందో తెలుసుకుందాం ప్రస్తుతం ప్రభుత్వానికి కాంగ్రెసుకు మధ్యసంబంధం అతి సన్నిహితమైనదిగాను, యోగ్యమైనదిగాను ఉండాలి దేశంలో ఆహారపరిస్థితి ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుండలేదు తిరిగి రెవెన్యూ అమలు పరుస్తూన్నారు అధిక నోట్ల పోటుతీసి తగ్గించుటకు చర్యలు తీసుకుంటున్నారు ఇవి సక్రమంగా జరుగలే సంఘే ప్రజలలో సహనమును, సామర్యతను కలుగజేయాలి ప్రభుత్వ ఉద్యోగులను ప్రజలలో బోధించేది ప్రభుత్వ అధిష్టాన సంస్థ అయిన కాంగ్రెసు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాన్ని స్వీకరించినది లగాయతు ప్రభుత్వ వర్గనారీతోరణి వేరు, కాంగ్రెసు సంస్థముక్క ఫోరణి వేరు ప్రజలలోరణి వేరుగావున్నది ఎవరికి వారే యసునాతీరే అన్నట్లుగా ఉన్నది ముఖ్యంగా మహాత్మాజీ హత్య తరువాత కాంగ్రెసు సంస్థ ప్రభుత్వ వర్గాలవారికి సన్నిహిత సంబంధం క్షీణించి పోయింది తిరిగి యిప్పుడు సంబంధము సంపాదించున కొనవలసియున్నది కాంగ్రెసు ఇంత వరకు పొగొట్టుకొన్నటువంటి పరువు ప్రతిష్టలను సంపాదించుకొనవలయున కాంగ్రెసు వాదులు ప్రభుత్వముయొక్క వైసందిన వ్యవహారములలో జోక్యము కలుగజేసికొననూడదు కాంగ్రెసు సభ్యులు ఎవరయినను ప్రభుత్వ వ్యవహారములను గురించి విమర్శనలు జరుపవలసినవివర, ప్రజాభిప్రాయము తెలుపవలసినవివర ఆ వ్యవహారముతో సానిక కాంగ్రెసు ద్వారానే జరుపుట మంచిది ఎవరిప్పుడు వచ్చినట్లు వారు మాట్లాడుటకు హక్కులేదు ఒక సంస్థకు బర్గలయి ఉన్నప్పుడు ఆ సంస్థ ద్వారానే పనిచేయించుటకు ప్రయత్నించవలెను

కాంగ్రెసు తన ఆశయములను శాంతియుతముగా సాధించుటకే ప్రభుత్వమున కేవలము ప్రజలకు చేసిన వాగ్దానములను చెల్లించుకొనవలసియున్నది నూతన రాజ్యాంగ ప్రణాళిక ప్రకారం ఎల్ల నలు ఒక సంవత్సరములో రావున్నాయి ఈ ఎల్ల నలు కాంగ్రెసుకు విజయము లభించిన తప్పక తన వాగ్దానములను కల్పించుకొనగలదు విజయము సాధించుటకు కాంగ్రెసు ఇప్పటినుంచి కృషి చేయవలసియున్నది. దేశంలో కొన్ని దుష్ట శక్తులు విజృంభించి ప్రజలను దౌర్జన్య లూరితులుగా చేసి తమ ఆశయములను సాధింప సేంచాయి ముఖ్యంగా కమ్యూనిస్టులు తమ ఆశయములకొరకు దౌర్జన్యమునకు దిగుతున్నారు ఆసియా ఆగ్నేయ భాగదేశములైన, మలయ, ఇండోనేషియా చైనా, బర్మాలలో కమ్యూనిస్టు విప్లవములు సాగుచున్నవి.

మన దేశములోకూడా సాగించుటకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. కాంగ్రెసు సానికవాద సంస్థ అని ఓరు చెప్పుతున్నారు. కొంతమంది కాంగ్రెసు సంఘాల ప్రవర్తనలను చాల మంది ప్రజలలో కాంగ్రెసు సానికవాదం అనే నాడు ప్రబలింది కాంగ్రెసు ప్రజా సంస్థ సానికవాద సంస్థ అన్న టిక్కెట్ కారడం కాంగ్రెసు ప్రస్తుత పం గాను మార్పుకోవాలి కాలమునుసరించినదనవలసియున్నది. కాంగ్రెసు ఆర్థిక విధానమును త్వరలో చక్క పెట్టులసియున్నది కాంగ్రెసు ప్రభుత్వముల గారి, సంస్థాని జాప్యము చేయుటకు పిలువేడు జాప్యములను పరిశీలు చేయి చాటి పోపు మనకు స్వతంత్రం రావంతో తరచురావించి అవధివిస్తూ కట్టలు గట్టెక్కుచున్న ప్రజలు ఆశించారు మన ప్రభుత్వము ఆర్థిక విధానములను చక్క పెట్టుటకు పిలువేడుకొనడా కాంగ్రెసుకు సమర్థత, కాశ్మీరు యుద్ధం, కార్మిక సమస్యలు, అధికారవాదం పశువుల కాంగ్రెసు వాదుల చర్యలు ఆడు తిగి లినవి మన ప్రభుత్వం ఆతి సమర్థనీయుగా వీటిని ఎదుర్కొన్నది కాశ్మీరు యుద్ధం ఈ సంవత్సరములో తేలిపోయియున్న మన ఆర్థిక విధానమును వెంటనే మార్పులకు ప్రయత్నించవలెను ప్రజలు ఈ కష్టములను అనుభవించలేదు కష్టము లనుభవించుటలో రోజు ఒక యుగమునలెందులకు సుఖము లనుభవించుటలో యుగము ఒక రోజునలె వుండును ఇదిలాకములో సహజము ప్రజలయొక్క ఓర్పు సహనము సన్నగిల్లకముందే మన ఆర్థికవిధానం మార్పులయిన ఈ ఆర్థిక బాధలవలన ప్రజలలో కొంతమందికి మూర్ఖత్వము మాటల నమ్ముచున్నారు కాని తిరిగి మనం బానిసలు కావలసినప్పుడే మనం ఈ అమాయక ప్రజా నీకము తెలియను మనకు యుగోష్టో వి యా ఒక పాఠమును జెప్పింది ఆ దేశము ఈనాడు వెండు రకములైన ఆర్థికవ్యవస్థల మధ్య నలిగి పోతుఉన్నది దానియొక్క బ్రతుకు త్రిశంకు స్వర్ణము వలెనున్నది మన దేశము ప్రపంచములోని దేశముల కెల్ల స్వేచ్ఛగలదిగాను సుభిక్షముగాను సంపాదించుకొనే సహకారపద్ధతిని అమలు పరచాలి ఈ సహకార సంఘములు ఉత్పత్తి దార్డు వినియోగదార్డు కలసి ఉండాలి. వ్యవస్థయొక్క పర్వత వ్యవసాయములలో జోక్యముకలు గజేసికొనకుండావారిని ఒక హద్దుకులోబడించే లాభములను పొందుటకు పిలుగా మనవాణిజ్య వ్యవస్థ మార్పులయిన గ్రామ పంచాయితీలను ఏర్పరుచుటకు ఒక ప్రణాళికను తయారుచేసి అది స్వయంపోషక మగుటకు ఆ పంచాయితీలు విరుగుతివన్న వేయుటకు హక్కును గలుగజేయాలి కాంగ్రెసు సంస్థ తన నిర్ణయములను ప్రభుత్వముచే ఆము చేయుచుటకు ప్రయత్నించవలెను ప్రభుత్వములోని కాంగ్రెసు సభ్యులు కాంగ్రెసు ప్రణాళికను అమలు పరచక పోయినచో కాంగ్రెసు సంస్థ సగించుటచే గాకుండా దేశముయొక్క స్వాతింత్ర్యంగా గోల్పోగలదు కాంగ్రెసు యొక్క ఆర్థిక విధానం సామ్యవాద పద్ధతిలోనుండవలెను మన ముఖ్య పరిశ్రమలలో ఓయ్యూ ఫాక్టరీలు, బట్టల మిల్లులు ఒకై యున్నవి వీటిని ప్రస్తుతం జాతీయం చేయనదే ఆహారపుకొరత, బట్టల కొరత తీరదు వీటిని జాతీయం చేయుటకు ప్రభుత్వం దగ్గర తగినంత ధనము లేదగునక మిల్లు యజమానియే ధర్మకర్తగా సేంచి అందులో అతనికి హేను వంతు భాగము ఇచ్చి మిగిలిన నాలుగు భాగములు ప్రభుత్వము తీసికొనవలయును ఇంత వరకు మిల్లు యజమాని ఏ విధముగా తన ధనముతో నడుపుచున్నాడో ఇప్పుడుకూడా అదే విధముగా నడపవలయును ప్రభుత్వముకూడా భాగస్వామి గనుకను కొంత ధన సహాయము జేయవచ్చు. లేక ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసు

కొని మిల్లులోని లాభమును ప్రతి సంవత్సరం నష్ట పరిహారము క్రింద ఇవ్వవచ్చు కాంగ్రెసు తన ఆశయములు కీలక పరిశ్రమలను జాతీయం చేయుటచే తోడ్పడవలెను కాంగ్రెసు సంస్థకు అనేక మందినికలదు ధనం సహాయం వేస్తామని అయితే ఇప్పుడు వారిపట్ల మనం సుగమాటం చూపవలసివచ్చును

రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు మధ్యసంబంధం అతిసన్నిహితమైనదిగా నుండవలెను రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు సాంఘిక ఆర్థిక విషయములలో రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములయొక్క సలహాలను పాటించి చట్టములను చేయవలయును శాసనసభాసభ్యులు, మంత్రులు, రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములు ముఖ్య నిర్ణయములందు, ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చిన తర్వాతనే ముఖ్యమైన చట్టముల చేయవలయును ప్రభుత్వ నిర్ణయములను కాంగ్రెసు సంఘమువారు విమర్శించుచు ప్రభుత్వములోని వారు కాంగ్రెసు సంఘములోనివారిని విమర్శించుచున్నట్లుంటే ప్రజలలో ప్రయత్నం, కాంగ్రెసు సంఘములు చులకనగా చూడతాయి అందుచే సమస్యనిర్ణయములను అమలుచేయుటకు కాంగ్రెసు మహాసభ నిర్ణయముజేయవలయును సంస్థలోనివారు ప్రజల మధ్యన తిరుగుకూపుండ ఉంచితే ప్రజల అభిప్రాయములను తెలిసికొని ప్రజాపరమలను తెలిసికొని ప్రభుత్వమునకు నివేదించి అమలు పరచుటకు ప్రయత్నించవలెను రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు కాంగ్రెసు సంఘముల కలసి కట్టుగా పనిచేయవలె సంఘము దుగా భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములను ఏర్పరచవలయును ఒకే రాష్ట్రములో నాలుగు రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములున్నట్లుంటే ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములతో ఏ విధంగా సహకరించగలదు? ఎవరి కోరికలను తీర్చగలదు? ఎవరికివారికే తమకోరికలను మందుగా తీర్చాలి అని ఉంటుంది సమస్య బాధ్యతకు భంగం కలుగుతుంది వివాదములకు వారి తీరుంది అంతేగాక భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములు వెంటనే అమలు జరిపించుటకు ఒక కారణమున్నది ఒక ప్రాంతము వారిమీద ఇంకో ప్రాంతము వారి బలమును పుష్కలంగా మున్నది ఇది ప్రజలు సహించజాలరు మన కాంగ్రెసు మహాసభ ప్రస్తుతం ప్రజాభిప్రాయమును గుర్తించి రాష్ట్ర విభజనకు ప్రభుత్వము ఒత్తిడి చేయవలసియున్నది అంతేగాక కాంగ్రెసు ఆర్థికవిధానమును వెంటనే బాగుచుచుటకు ప్రయత్నించక పోయినట్లుంటే దేశం అంతః కలహములతో నిండిపోగలదు ప్రపంచములో ముఖ్యంగా ఆసియా ఆగ్నేయ భాగదేశములలో బయలుపడే ఇది మన దేశములో ప్రాకమన్నది ఏ కొద్ది నుందిని జైలులో వుంచిన ఈ నలుగురు అరికట్టలేరు ఆర్థిక విధానమును బాగు పరుచుటచే దీనికి విరుగుడు

కాంగ్రెసు సంస్థ, ప్రభుత్వవర్గంలోనివారు దేశవిభజనపపై స్వతంత్ర నిర్మాణంలోను ఏకాభిప్రాయానికి రాజాలక పోయారు. ఆ కారణంగా ఈ నాటికి మనం ఆ దుష్కలీతములను అనుభవించుచున్నాము ఇక ప్రస్తుతం మన కాంగ్రెసు ప్రభుత్వవర్గంవారు, ఆర్థిక విషయములందు సాంఘిక రాజకీయ విషయములందు, రాష్ట్ర విభజనపట్ల ఏకాభిప్రాయములై మనలను ఉద్ధరించగల రని ఆశిద్దాం ఈ కరువుకాలము లలోనుంచి ఈ అశాంతివాతావరణంలోనుంచి బయటపడగల మని, కాంగ్రెసు సంస్థ నిర్మాణాత్మకమైన కృషి చేయగలదని విశ్వసిద్దాము.

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు అయిదేదవికత్తు తెల్లని రంగును మార్చి కాశ్యకముగా వెంట్రుకలకు నడుపు నిచ్చును గుణం కావిదో, దబ్బు వాపసుచేయబడును తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 3.0.0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3.8.0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5.0.0

గమ్యింపు — ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషక నిచ్చు ఔషధము

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

కులాసా కబుర్లు:

“కేతిగాడు - బంగారక్క”

శ్రీ జి. యస్. సూరి

చింత చచ్చినా పులుసు చావడం చితికి చిందరికందరఅయినా జపాను రంగములో ఒక విచిత్రనాటకం ఈమధ్య ప్రదర్శనయ్యింది గౌరవనీయుడైన ఆర్థికమంత్రిగారు కేతిగాడి పాత్రధరించాడు వయసుమీసిన ఒక పార్లమెంటు సభ్యురాలు బంగారక్కగా నటించింది. అత్యద్భుతంగా ఆట రక్షింపబడింది. క్రేతుకుల హర్ష ధ్వజాలు ఇప్పటిరకూ మోగుతూనే ఉన్నవి రంగం నుండి ప్రదర్శించే నాటకాలు ఈ ప్రత్యక్షనాటకమంత రసవంతంగా ఉండువు ఈ ఏకాంకికము మాడుగుగాలుగా విభజించుచు తేరనెత్తగా పార్లమెంటు మావేశం బడ్డెన్ అంశాలమీద తీర్మాన చర్చలు; వితింపవాద నలు, అంతులేని ఆద్యప్రశ్నలు, విసుగుపట్టే ఉప న్యాసాలు జగుగుతూ ఉంటవి ఆర్థికమంత్రి నుక్కరిపుకోక నాలుగుమాడు ఆలించి తుణుంటూ పస్తానని నిష్క్రమిస్తాడు తేరపమ తుంది ఇది మొదటి రంగం

తెరిగి తెరనెత్తగా పార్లమెంటు భవనపు వరండా రాత్రి పెండుగంటల వుతుంది ఒక వక్రపు చంద్రుడు వెన్నెలలను చెదజల్లుతూ ఉంటాడు చల్లని మలగుమారతిం వీస్తూ ఉంటుంది ఉపన్యాసాలు దూరంనుంచి స్వ డిగా వివసవుతుంది ప్రవేశం ఆర్థికమంత్రి బొజ్జ సవరించుకొంటూ వరండా ప్రిబ్లెగ్డమీద మోచేతులు పెట్టి ప్రకృతిరామణీయకతిగా మాసి ఆనంగుడుఉంటాడు అంతకుముందుగా కాంటి నులో నేలించిన స్క్రీ ఒకవిధమైన ఆనందాన్ని ముషారుకు కలిగి నూ ఉంటుంది. ఇంతిలో దూరం నుంచి అడుగుల చప్పుడు; అత్తగ ఘుమ ఘుమ. వ్యక్తి సమీ పిస్తుంది మంత్రిగారు ఇంకా వరలోకంలోనే ఉండి తెరిగి చూడు సభ్యురాలు కొంచెం దగ్గును అధిగమించగా తృప్తి పడి ఆమెను చూస్తాడు మంత్రి ఒక చిగునవ్వు విసురుతాడు సభ్యురాలు—ఎవరో అనకున్నాను మంత్రి గారే! పరాకుచి తిగిస్తున్నట్లున్నాను

మంత్రి—ఒహో మీరా! దయచేయండి కాసేపు చల్లగాలిలో విరామం అనుభవితామని ఇలా వచ్చాను. సభ్యురాలు—ఉపన్యాసాలు వినివిని విసుకు పుట్టి, నేనూ అందుకు ఈవైపుకు చేరుకున్నాను మీ ప్రశాంతికి అంతరాముం కలిగించకుండా ముగ్ధోహోటికి పోతాను శలవు. మంత్రి—ఎంతమాట! ఎంతమాట! మీ రి వైపుకు రావటమే అద్భుతమనకుంటున్నాను. ఇక్కడ నిలబడి చూడండి, ఆ మంచుకప్పిన అగ్ని పర్వతం ఎంత రమణీయంగా ఉన్నదో. సభ్యురాలు—(సమీపంగా నిలబడి) అవును. నేత్ర పర్యంగా ఉన్నది ఏమి వెన్నెల! చంద మాను ఎంత చక్కగా ఉన్నాడు! మంత్రి—మీముఖం చూడనంతవరకు నేనూ అలాగే అనకున్నాను. మీముఖతేజస్వ ఆ సరీర మైన శీతలచంద్రుణ్ణి అన్నివిధాలా అతిశయిస్తుంది

సభ్యురాలు—(కొంచెం జంకుతూ) మీ మాటలు మీసహృదయాన్ని నూచిస్తున్నవి అంతేగాని నే నెక్కడ, చందమామ ఎక్కడ? మంత్రి—నేను అన్నది యథాం. ముఖ ప్రేతిగాను (ఆతుంతతో) ఏదీ! మీ ఆపురూప సౌందర్యాన్ని కళ్లారా చూడనివ్వండి (అని ఆమె గడ్డం పట్టుకుంటాడు)

సభ్యురాలు—(వసుక తగ్గుతూ) తమిం చాలి నే నిక సభలోకి వెళ్తాను. శిలవ ఇప్పించండి.

మంత్రి—అసంభం మీగు వెళ్లటమే! (ఆకేశంతో) బడ్జెటు గిడ్జెటు ఏమై యియా సరే మీమ్మలను నేను ఇంతా అంతా అనటానికి ఓటులేనంతగా క్రేపిస్తున్నాను. కటాక్షించరూ! (అని కొలిచుకుంటాడు ఆమె కేకలువేసి విడి లించకుని పారిపోతుంది హతాశుడై జారిగిల బడతాడు మంత్రి తేర)

ఇకమాడువరంగాన్ని టూకీగా చెప్పేయ

వచ్చు తెరనెత్తగా పార్లమెంటుసమావేశం నలు దిక్కులనుండి ‘రిజైక్’ ‘రిజైక్’ అను కేకలు, కోలాహలం ఒక కుర్చీలో తల వంచుకుని సభ్యు రాలు కూర్చుండి ఉంటుంది ప్రధానమంత్రి వేదిక పైకి తాగుగా ఎక్కి నమస్కరిస్తాడు కోలాహలం ఆధిక వవుతుంది ప్రతిమాలగా నిశ్శబ్దం ఉప న్యాసం ఆరంభిస్తాడు నిషాలో ఉండేందుల్ల ఒళ్లు తెలియక ఆర్థికమంత్రి ఆవిధంగా ప్రం రించాడు గాని పార్లమెంటుకుగాని, సభ్యురగా లికిగాని అమానం కలిగించటం ఆయన ఉద్దేశం కాదనీ, జరిగిన పరిస్థితులకల్ల రాజీనామాను తింకు అందచేతానీ తెలియచేస్తాడు నార్ల ధ్వజాలు మ్నిమ్మలైతవి మందగమనంతో తల వంచుకుని ఆర్థికమంత్రి నిష్క్రమిస్తాడు నెమ్మదిగా తెర పడితుంది

ఇది కల్పితకథగాదు యథార్థంగా జరి గించి పత్రికలలో ఈపాటికి చదివే ఊహారు దీనికి నవ్వలసిఉంటుంది, విచారపజ్జలసి ఉంటుందో చెప్పటం కష్టం మంత్రిగారి పత నానికి మూడు హేతువులున్నవి వచ్చు తాండు మొనటిది ప్రకృతిశోభ సంతోషది. సభ్యురాలిగతగుం చూడండి వీటిలో ఏదికట్టి లోనంచినా పరిస్థితులు ఈ విధంగా విషమించేవి కావు చూడూ కలిసి మంత్రిగారి ఉద్యోగోకి

రాజ్యాంగ ప్రణాళిక

భారత రాజ్యాంగపరిషత్ ప్రాథమిక వాక్కుల చర్చలను ముగించు కొని, ప్రణాళికలో యూనియన్ రాజ్యాంగ స్వరూపము నిర్ణయించు పంచమాధ్యాయపు చర్చలను ప్రకటించింది

మతస్వాతంత్ర్యనిషేధంలో పరిపత్నభ ఈ సూత్రాల నామోదించింది

“ప్రజాక్రమశిక్షణ, నీతి, ఆరోగ్యసూత్రము లకు లోగి, సర్వస్వక్రమం, తమ అంతరాత్మను స్వేచ్ఛాముత్యంగా అనుసరిస్తూ, తమ స్వమత మును బాహుళ్యంగా ప్రకటించుకొని, ఆచరించు కొని, ప్రబోధించుటకు, సమానమగుహక్కు గల వాడై ఉన్నాగు

ఈ సూత్రములోని నిర్వచనము లేవీ కూడా, ఆచరణలో ఉన్న చట్టములను వ్యత్యస్త మొన ర్చవు ప్రభుత్వము—ధన, ఆర్థిక రాజ కీయ, వ్యాసంగములను లేదా, మతసంఘాల విహికవ్యాపారాలను, సంఘశ్రేణిసాధ్యమై తోనూ, సంఘసంస్కరణదక్షిణోనూ, సక్రమ మొనగ్గుటకుగాని, సంకుచిత మొనగ్గుటకుగాని, లేదా సర్వప్రజాతత్వముగల హిందూమత సంస్థ లను సర్వప్రజాంధ్రప్రజలకు ప్రవేశార్హ మొన ర్చుటకుగాని, ప్రభుత్వము చేయలసివచ్చే, చట్టములకు వీటికిరూడా ప్రణాళికలోని ఈసూ త్రము అధ్యంతరముగా నిలవజాలను”

కృపాణధారణము, నీఖుమడకులకు అచ్చార యోగ్యముగా ఈ ప్రణాళికా సూత్ర ములో ఆమోదించబడినది

తర్వాత ప్రణాళిక 14 వ సూత్రముపై చర్చజరిగి, సూత్రమును ఈక్రిందిరూపములో సభ ఆమోదించింది

“ఏ ఏక్కిని గాని, అతని చర్యకై శిక్షించు నపుడు చర్యజరిగిన కాలమున అమలులో లేని శిక్షాస్పృతిప్రకారము దండించుటకు వీలు లేదు. ఆనాడు అమలులో ఉన్న శిక్షాస్పృతి ప్రకారము విధించబడియున్న శిక్షను మించి శిక్షావిధించరాదు ఒకే కేసునకు ఏ ఏక్కినికాని ఒకమారు కన్నవించి, నేరారోపణ మొనగ్గుట గాని శిక్షించుటగాని జరుగరాదు ఏ ఏక్కినై ఏవిధమైన నేరారోపణ జరిగినను, ఆ ఏక్కిని స్వయమాత్యుగా సాక్ష్య విమర్శని బలంతము చేయుటకు వీలులేదు”

మోసం తెచ్చివేసి. అంతా కర్కశులు అన్నీ నిమిత్తమాత్రం

ఇటువంటి సన్నివేశాలు జరుగుతాయేమోననే భయంతోనే తాగుడుకు మన ప్రభుత్వం స్వస్తి చెప్పింది సమావేశాలను సాధ్యమైనంతవరకు రాత్రింతా జరగని వ్వంలేగు కాని శాసనసభ్యు లలో స్త్రీలు లేకుండా చేయుటమాత్రం సాధ్యం కాంటంలేదు ఆలాంటి ఉద్దేశాన్ని మన ప్రధాని వెలిబుచ్చిన ముగ్ధుణ్ణంలో దేశమంతటా గడ్డలు బయలుదేగుతుంది మహిళాసంఘాలు తీవ్రమైన ఆందోళనచేసి, సమ్యక్తు ఫురొల్లు తాగు సంపాదకీయశీలు స్త్రీలకు జరుగు తున్న అన్యాయాన్ని, అ మానాన్ని నిరసిస్తూ, పత్రికలను వింపివేయగలవు

ఏవిషయంలో ఎల్లా పున్నా పిట్టగు ఈ విషయంలోమాత్రం మన సృష్టికర్తలను అనుక రించాడు స్త్రీల న దరికి వంటిఇంటికి, పక టింటికి పక్కామేకం చేతాను పొమ్మన్నాడు తక్కిన విషయాలతో వారికి పమేయం ఉంప గూడదని శాసించాడు ఈలాంటిది మరొక దేశంలో ఈనాడు జరగటానికి ఎక్కడా అవ కాశం లేదు పిట్టగు, పిరణ్యకశిపుల్లు అన్ని చోట్లా అన్ని వేళ్లా అంతరించగ

మహామంత్రివే ఇటువంటి వికాగాలకు గురి అవుచున్నప్పుడు సర్వస్వముగాని సర్వసాధార ణుల విషయం ప్రత్యేకించి చెప్పనక్కరలేదు సమానహక్కుల సూత్రాన్ని అనుసరించి స్వత్రా స్త్రీలు వ్యాసకం అవుతున్నాగు పొస్తాఫీసుల స్త్రీలు, స్వేచ్ఛేమన గో స్త్రీలు, ఆక్సీమల స్త్రీలు, కోట్లలో స్త్రీలు, అంతటా స్త్రీలే ఇన్నాట్లా ప్రభువులు నిర్వ హించిన ఆకాశగాలను నిర్వహిస్తున్నాగు

దేశాని కంటికి మేమే అగ్రగణ్యులమని భీమా చూపిస్తూ మన ప్రభుత్వంవారు ప్రయాణీకులలో గమ్యులలో ఆడకంపక్తరమగూడ నియోగిం చాగు తక్కిన చోట్ల స్వల్పము మాత్రమే జపానుమంత్రికి పట్టిన దురదృష్టం పట్టచ్చు. కాని బస్సుల విషయంలో ప్రజలకే అపాయ కరంగా పరిణమించచ్చు బస్సు డ్రైవర్ల ముందుకు మాటానికి బదులు బస్సు క్రి తుణుంసేపు మా నందుకల్ల ఎటువంటి ప్రమా దాలు సంభవించవచ్చునో ఊహించుకోవచ్చు

అయితే అన్ని సందర్భాలలోను మగవాడే వికాగాలకు గురి అవుతున్నాడని అనకోటం కేవలం పొరబాటు రంభమ ఉద్దేశించి శాస్త్రోత్త ములు క్రతువులు చేసినమాట నిజమైనప్పటికి ప్రవగులను మించినవాళ్లు అతేకులు ఉన్నారని మగచిపోగూడుగు యరూధిలు చతురంగబలా లతో దంపయాత్రకు బయలుదేరినప్పుడు, అంతంతమాత్రపు ప్రవగుల్లు ఉక్కిరి బిక్కిరి అయితే ఆశ్చర్యపరిచకరకేగు కాళ్ళన్నీ ఎవరూ వెనక్కుతిప్పలేరు ఈ యుగంలో స్త్రీ పుగుఘు సరివహనం గా వ్యవహరించక తప్పదు. ప్రస్తుత పరిణామదశలో ముంగు చెప్పనటమంటి అ కతకలు జరిగితిగతవి అయితే పాపాలకల్లా డ్రైవురు మగవాడేనని అన్ని సందర్భాలలోనూ నిర్ణయించుకొను అప్పొప్పమ అక్కడక్కడ ఈలాంటి కేతిగాడు బంగారక్క ఘట్టాలు జరిగి నంతమాత్రాన లోకం ముడిగి పోతున్నట్లని భావించటంలో ప్రయోజనం ఉండదు ఇటు వంటి సన్నివేశాలు కేకపోతే జరితం మందంగా ఉంటుంది సరదాలేకుండా కాలం వెళ్లదీయట మంత యమయాతన మరొకటి లేదు

విద్యకు సమపాటు విద్యాసంస్థలలో చేటిలో వైన, కేంద్రీకానకుంప అభ్యంతరపెట్టుట ఎంత మాత్రమూ కూడదు

(1-a) భూమి, మతము, కులము, రీత్యా ఆల్పంఖ్యాకవర్గులుగా ఉన్నవాడవైనా, తమ ఇష్టమైన విద్యాసంస్థల స్థాపించి, నిర్వ హించుకొంటు పాక్కుగలిగియున్నాగు.

(b) విద్యాసంస్థల ప్రభుత్వము సన సహాయము చేయునపుడు, ఏకంధ్వనన, భాష, మతము, కులములలో వీటికిత్యాగైనా అల్ప సంఖ్యాకవర్గాలవారి యాజమాన్యమున ఉన్న దన్న కారణంచేత ధనసహాయము చేయుటలో విచక్షణ చూపరాదు

సర్వపౌరులకు రాజ్యాంగప్రణాళిక ఒకసారి ప్రాథమికహక్కులను అవశ్యా చరణ లోకి తెప్పించటానికిరాను ఏ వ్యక్తియినా క్రమ చర్యవ్వారా సుప్రెంకోర్టు అప్పిలు చేసుకోగల హక్కునుకూడా రాజ్యాంగపరిపత్నభ వారు ఆమోదించారు

ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర

కర్త: కళాప్రపూర్వ

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడి చిన సమగ్రసూక్ష్మ. వెద్యేండ్ల వాఙ్మయ చరి త్రకూ విశుద్ధదర్శణం.

హితచరిత్రల నన్నిటిని అవలోడనచేసి, సరిగా సమన్వయించి క్రోడీకరించిన సిఫలయిన చరిత్ర. శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అన్యక్తస్వరూ పంలో ఉండిఉండి, నన్నయ ధర్మమా అతి ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బెటబడి, నానా టికి నవనవోజ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మ యం పోయిన పలుపాకడలను పోడిమతో చూ పెట్టజాలని ఉత్తమాత్మ గ్రంథము.

వెల రూపాయలు 2.
*పాపాలపు 0-4-0.

గనోక్స్

అన్ని సెగలకు గంటలలోగుండుము

ఈశ్వరపార్వతిరాజమండ్రి

అణుశక్తియా-ఆత్మశక్తియా

(17-వ పేజీ తరువాయి)

చేతనే, ఏమానవునీకూడా, అతనిజీవితకాలంలో మానవజాతి కోటాన కోట్లుగా గాంధీ నివారణ సరించలేదు. ఆత్మనిమృతికి, కోటానకోట్లు జనలు - యావత్ప్రపంచపుమారుమూలాల - విలపించినంతగా - మరే మానవునిమృతికి విలపించలేదు.

గాంధీ "అణువు-ఆత్మ"ల శక్తుల సంఘర్షణను మనకు దృష్టాంతర మొనరింపజేసినట్లాడు. మానవాత్మనూ, ఆత్మ నిర్మించుకొన్న సర్వస్వాన్ని- అణుహృదయాంతరమైన శక్తి నాశనం చేయున్నదా? లేక "ఆత్మబామే"- "అణు" బలాన్ని ఆధీనంలోకి తెచ్చుకొని, సర్వలకూ ఒక మాత్రమే ప్రపంచం నిర్మించేందుకు తోడ్పడుతుందా? - గాంధీ జీవితకాలమూ మనము కల్గినా చూచాము. హిందూ మతానికి, నేలగుట్టమైనట్లైన అణుశక్తిని చూచాము. ప్రపంచంలో ఐదవ వంతు మానవజాతిని దాస్యంగా మార్చుచేసి, స్వతంత్రతానందము విభజించిన కారణంగా పరస్పరం చెడుకొన్న గూలూ మాన్వి, సంక్షుభితమైన మాన్వలకానికి ఒకకాత్మ ఆశ్రయం కల్పించిన, ఆ ఆత్మశక్తిని-యూహాత్మాగాంధీని చూశాము "అణువా-ఆత్మ" అన్నదే ప్రశ్న.

ప్రపంచంలో ఏనాడూ ఎవరూ లేనంత, బలవ్రాభంతో, అణువ్రాసహిత శక్తి సంపదతో, మహాధికారంతో, నవీన "యాజ్ఞేయ" అధ్యక్షుడు చిహ్నమైనవారి వివరాలు - "అయిదే ఇక్రూన్-స్థానమనూ" అనే నాకనిపించింది మహాత్మాగాంధీ మరణవార్త వివరాలు "అయిదే ఒక మాత్రమే శక్తికారకమైన దన్నమాట" అని నాకనిపించింది కారణం మహాత్మాగాంధీ - ఒక మానవజాతిని - ఒక మాత్రమే ఆశ్రయితి - మనకు చూపించాడు - ఆ మాత్రమే త్వష్టే ఆ నాడు ఏడు శ్రీస్తులో చూశాము - ఈ నాడు నిరాయుధుడై, నిరాశ్రయుడై, నైవాళ్యం లేకుండా, అధికార ప్రభాలు లేకుండా, "మానవుడు" కేలం, సర్వసర్వ ఆలంబనంగా, మానవులతోపాటు బహుజాతికి నిర్దమైన త్యాగం ఆధారంగా, "మానవుడు"గా పునరుజ్జీవితుడై, ప్రాకృత్యుల కంటిలో నూ మానవహృదయాలను వాలించగలిగాడు.

"అపకారికి నపకారి"మన్న మహాత్మాగారు మూత్రాన్ని, ఏనుక్రీడలో చూపిస్తూ, దాని అంతర్యామిని తిప్పి తిప్పి తోసివేసుకొని, "ఏను వైవతాండు మనం కాము" అని సమాధానం చెప్పకొని తిప్పించుకో చూచాము-"మానవుడు"గానే అతడు తన శక్తిని వినియోగించాడన్నమాట విస్మరించాము. ఈ నాడే పరిశు-అదే ప్రశ్న-మరొకమానవుడవ్వించి - కేలం మానవుడ, సహజంగా పిరి, ప్రత్యేకవిశిష్టత లేమి లేవు మనవలెనే సంకుచిత లన్నయి - మనలాగే విధికి లాంగిపాయేవాడు-కేలం మూత్రాధారంగా "అపకారికి నపకారి"మన్న జీవితపు మెట్టుపై బ్రతుకుచున్న పట్టుదల తప్ప మరే ఇతరప్రజ్ఞా లేని "మానవుని" కద్దరించిన మన ప్రశ్నకం వివరించింది ఒక చిన్న గూల, దక్షిణాఫ్రికాలో, స్వల్పపరిమితిలో ఈ మూత్రం అవలంబించాడు నెగ్గాడు! మానవజాతిలో కల్గిన పెద్దజాతివరంగా-భారతదేశంలో ఈ మూత్రం అవలంబించాడు! ఇప్పుడు-యావత్సర్వ మానవజాతిలో అంతర్యామిగా ఉన్న విశ్వకర్మకర్త పానికి అందచేసాడు-జగము డాక్టర్లు మహాత్మాగాంధీలో ప్రదర్శించిన శక్తిని గు-ఆయుధశక్తి, వైకళ్యం-అన్నీ కూడా సీమలవాకాయ మారి-అర్ధంపరంలేని చిలిపి శక్తులుగానే కనపడతాయి.

ఆయుధ శక్తి, అల్పశక్తివైన మహాయుధాల శక్తివలె గతి యధాంతం యూరప్ లో వాడారు ఫలితం శాంతిగా కేలం-నరకము! ఈనాటికి శాంతిశ్రమ రావకోలేక పోయాము అంతకన్నా నికృష్టవిషయం, గత యుద్ధఫలితంగా మరీ ఇంకో యుద్ధానికి తగూరవుతున్నాం ఈనాడు "యావత్" "నరకం" ఖాళీ నరకంలో మనను నింపే, ఏవర్సయినా-ఈనాడు ఆ యూరప్ "నరకం"

మల్లీ మనవిందరినీ అనరకంలోకి క్రొంగారు తొంది-అట్టి ఏలాంటి చర్యయైనా, అతి నీరసత్వంగా, అమిత మాధ్యమ అవుతుంది తప్ప వేరేమీ కాదు.

యేనులో "ఆత్మబలం" మనకు దార్శనికమైనా ఇంతకంటా "ఆత్మబలం" విషయం తెలియదని మనం వాదించి ఉండవచ్చును. కాని మహాత్మాగాంధీ మన కళ్లనుండి, బ్రహ్మాండమైన స్వయాపంగా-ఆత్మబలం కల్గి స్వయాపాన్ని మనకు సుస్పష్టంగా ప్రదర్శించి చూపాడు.

"ఆయుధంకన్న ఆత్మ బలమైనదని" తన ఉత్కృష్ట విజయదినాల్లోనే నెహ్రూగారు ప్రవచించాడు. "అణువు" కన్నా "ఆత్మ" శక్తి కంటే మైనదని మహాత్మాగాంధీ ప్రత్యక్షంగా మనకు నిరూపించాడు.

విలయముఖంగా గుమ్రాను ఈ యుగానికి వైకళ్యమైన సందేశస్వరూప మహాత్మాగాంధీ. ఆయుధ శక్తి కల్గిన పాపకులు "అణుబాంబు"ని విశ్వకేళిరంగంలో ఝుళిపిస్తే - పరమాత్ముడు మహాత్మాగాంధీని తన మహాత్మునిగా ప్రపంచ రంగంలో ప్రకాశించాడు. ఆ కాలము, ఈ కాలము, అనక, పురాణకాలం ఏ పరమాత్ముడు మానవునికి "మానవుని" ద్వారా ఈ సంకట మండిస్తూనే ఉన్నాడు ఈనాడు ఈ బక్కవనిపి-ఆనాడు అధికారం కుమారుడు - "మానవుడు" - ఒక్క విషయమే వ్యాపార "శాంతిని సమకూర్చుగల విషయం" - "అణువు"లతో లేవు - ఆయుధ - లతో లేవు - ఆత్మబలంతోనే - అణువును ఆత్మ, సర్వమానవ కల్యాణార్థమై అధీన మొనర్చుకోటంతోనే ఉన్నాయి.

(వరెండు వైస్లీజోన్స్, మహాత్మాగాంధీని గుర్తించి రచించిన నూతన గ్రంథము తది అధ్యాయమునుండి).

పట్టాభి అధ్యక్షోపన్యాసం

(9 వ పేజీ తరువాయి)

పని గనుక, మామూలుగా ప్రభుత్వశాఖల ప్రతి బంధకములతో అనరకులేకుండా టివి ఎంటి సంఘం కాందిశీకుల పునరావాసము కృషి నిమిత్తం ప్రభుత్వం నెలకొల్పాలెను.

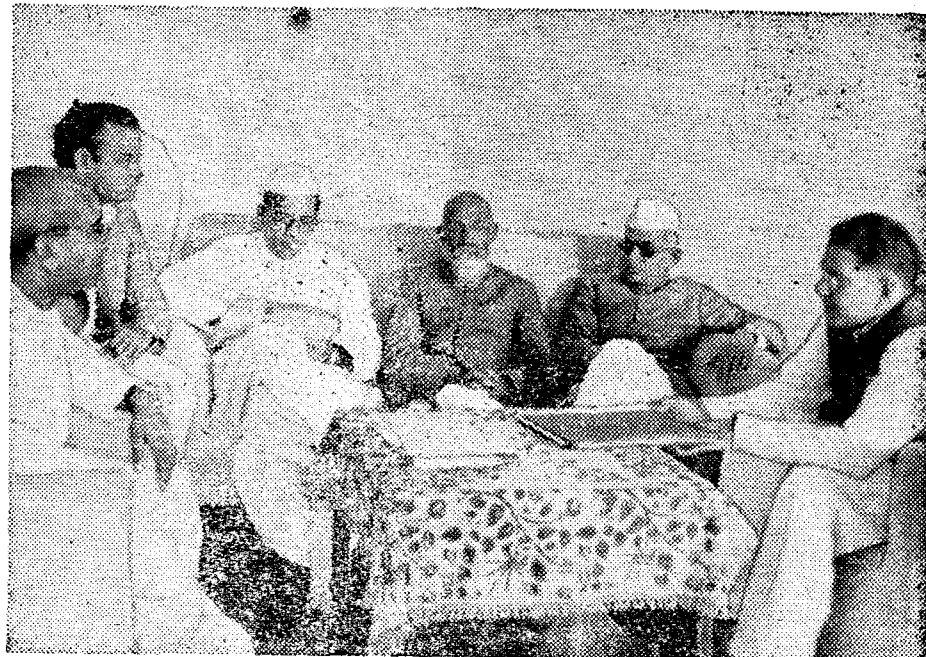
అపహృతశ్రీల సమర్థన విషయంలో గూడా మనం యే మాత్రమే ఉదాహరణగా ఉన్నది మహాత్మాగాంధీని భారత యూనియన్ లో ఎవరూ ఒక్క అపహృత సోదరినిగూడ అట్టి పెట్టుకో వీలులేదు వైతికధర్మ సిద్ధాంతమునకు సంబంధించిన పనులు మరక వ్యాపారముచేయు వస్తువులు గావు. నీతిగా గాని, అవినీతిగా గాని చేయుపనులు, సంస్కృతి, మానవజాతి వాంశకు చిహ్నము.

కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము

ప్రభుత్వమునకు, స్వేచ్ఛగా ఆలోచించు వారి సహాయము అవునని ఆ అవునమును కాంగ్రెసు తీర్పున ఇంతేకాక, కాంగ్రెసు ఇటు దృక్పథము, మారదృష్టి, వాస్తవిక జ్ఞానము లేని ప్రజాబాహుళ్యమును అటు కంటక కిరీట ధారులై పరిమితులకు లోబడి వ్యవహరించలేని మంత్రులనుగూడ సన్నిహితపరచి, ఉభయాలకు సామరస్యము కూర్చున్న ప్రజాబాహుళ్యపు విపరీత కోరికలను తగ్గించుటకు, ప్రభుత్వ నిర్వాహకులు మందలాడి పంకుంకాం. ఇది కృషి చేయును ఈ విధమైన అజమాయిషీ చేసినప్పుడే కాంగ్రెసు తన వాంఛించిన ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనను సరిపట్ట మొనర్చగలదు.

కాంగ్రెసు నూతన నిబంధనావళి

ఈ ప్రమాణనము సాధించు లక్ష్యముతోనే, కాంగ్రెసు నూతన నిబంధనావళి తయారైనది. భారత ప్రజాబాహుళ్యముయొక్క మేధాభ్యున్నతులు, అందరికీ సమాన అకాశములు, ఆర్థిక, సాంఘిక రాజకీయహక్కులు వీటి ప్రాతిపదికపై పరస్పర సహకారబద్ధమైన ప్రజారాజ్యమున శాంతియుత సక్రమగమనద్వారా భారతదేశములో నిర్మించబడు, ప్రపంచశాంతికి, విశ్వమానవ సామ్రాజ్యానికి ప్రయత్నించబడు లక్ష్యముగా స్పష్టికరించబడినది మహాత్మాజీ దేనికొరకు జీవించి, దేనికొరకు మర

సంపాదక సమావేశం జరిగినప్పుడు గ్రంథమును తయారుచేసి ఈసారి జన్మదినోత్సవమున ముద్రించుటకై వీక్షింప సంఘము

జేం-నో ఆ లక్ష్యము ఈ తీర్మానమున ఆరు మూలలో ఇచ్చబడినది

కాంగ్రెసు ఎంతో మహాస్మితమైన పని చేయాలని చూస్తున్నదని తెలిసిన పప్పుడూ, అది సాధించుటకు, ముందు కాంగ్రెసు తనను పరిశుద్ధ మొనర్చుకొనాలి నాలుగు మనము అంగీకరించు కష్టములు ఉన్నాయి ఇందులో మొదటిది సర్వస్వము ఎంచుకోగలవాడెల్లగు నిత్యము బుద్ధుని గుండునాడే ఉండవలసి, నిర్వాణ కాన్యకామార్గముల నాచరించువాడై వుండవలసి నాలుగో అంగం మేమున్నది సర్వసర్వం కట్టుకుని, నిక్కచ్చికి అట్టివాడైనప్పుడు అమోఘ ఫలితం సాధించబడు నిజమైన సర్వరాజ్యమునకు అదే మార్గము అది సాధించిన నాడు 30 కోట్ల భారతీయులు భారతదేశమున స్వయంపాపకము, ఆత్మ గౌరవ యుతము, అయిన దేశముగ నొనర్చి, ప్రపంచరాజ్యాలలో ప్రధానస్థానమును ఆక్రమింప జేయులగు.

సంప్రదాయములు, కదలిక లేకుండా ప్రపంచమే ఉండు. యుక్తులు భవిష్యత్తుకు ప్రతినిధులు, మామూలైతియునకు వారసులు కెడెసు భూతకాలానికి ప్రతినిధులు ఆ ఆస్తి ఇప్పుడు వారి స్వాధీనములో ఉన్నది తమవంతు పూర్తి కాగానే పెద్దలు యువకులకు చార్జీ అప్పగించి వేయవలెను వీరు ఒకరి నొకరు నిర్లక్ష్యము చేయుట సాధ్యము కానిది

నే నెరిగిన పట్టాభిగారు

(18 వ పేజీ తరువాయి)

వేళులి అన్నారు. జాతీయ గౌరవంకోసం, జాతీయ నాయకులయందు లక్ష్యం ఏర్పడడంకోసం కాస్త పాదావిచేయడం ఆర్థికంగా ఉన్నట్టే అట్లా అన్నారు నేను నావిషయంలో అలాంటి వేళి పనికొరవన్నారు ఆఖర్ నూ ఒందగు ఇసుక పరల్చి చూడానికి కూడారండీ - ఛార్జీగా అని సంభాషణ ఆపివేశారు! కృతజ్ఞతను కృతకపరమైన నేను లేచాను శ్రీ పట్టాభిగారు సామాన్యంగా అధిక ప్రసంగాల్లోకి వెళు చిన్న చిన్న ప్రశ్నలువేసి ఎదటి వానిలో ఉన్న సగుకుని బయటకు లాగుతారు శ్రీ పట్టాభిగారి విపరీత గృహయం, ఆత్మగౌరవం కోసం పనులు చేసి సరి విరాగిత్యం నా కెంతో ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది

మరొక చిన్న విషయం 1924 - సం కాకి నాల్గో జరిగిన కాంగ్రెస్ కు నేనున్నా, విశ్రులు మదనశర్మ (సగ దక్షిణాఫ్రికాలో ఇంటాయ ఒకనియను పత్రికా సంపాదకత్వమున మహాత్మునికి కృతజ్ఞంగా వుండి పుచ్చిన) గారున్నా, రంగు-కా డెయిలీ గార్డన్ సంపాదకులుకూడా గాగారు ప్రతినిధులుగా కాంగ్రెస్ కాకినాడ కాంగ్రెస్ చరిత్ర తిరగజేసినది

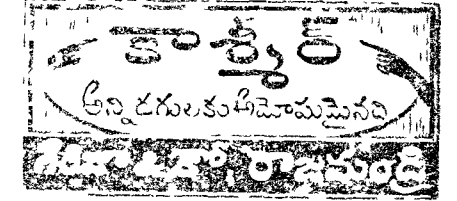
మొదటిసారి న ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ దేశభక్త వెంకటప్పయ్య పంతులుగారి ఉపన్యాసంతో మహాసభ ప్రారంభమయింది తరువాత మామూలు పట్టిగారి అగ్రశ్రోపన్యాసం వారి ఉపన్యాసం పెద్ద గ్రంథం అచ్చువేసినకాపీలు రందారు అచ్చులో మూడువందల పేజీలకు

తప్పకుండా ఆ ఉపన్యాసాన్ని వాగు, గంభీర స్వరంతో గొప్ప ఆవేశంతో చదవడం మొదలుపెట్టా ముగ్ధుని శీలము దాట య్యగా, దాటవెయ్యగా ఎండ్రి కావడానికి గూడుంటు పట్టింది ఆ మూడుగంటల్లో కాఫీయో, వేడిరీశ్యో చెప్పలేమిగాని చందకప్పులకు తక్కువ తాగివుండగా వాగు పిమ్మట మోతీలాల్ సెహ్రా, చిత్తరంజనదాసు, నాయుడు సోజీజీవి, విజయ రాఘవాచారి గారు ఉపన్యసించారు (ఆ పిమ్మట మహాత్ముడు కృష్ణ జన్మదినములో ఉన్నారు) రాజగోపాలాచారిగారి పంతు వచ్చింది ఉపన్యాస వేదిక ఎక్కారు అంతలో పట్టాభిగారు నాయకుల వేదికవైపుంచి లేచి చ్చి రాజగోపాలాచారిగారి సరసము నిలుచున్నా అదే, నేను పట్టాభిగారిని తొలిసారి మాట్లాడు నాకుండు బొంగుగు బొయింది నా ఇంగ్లీషు ఉపన్యాసాన్ని పట్టాభిగారు తెలుగులోకి తిరువాచేసి చెప్పవలసి అని రాజాజీగారు అన్నారు. రాజగోపాలాచారిగారి కంఠస్వరం చెంది వారి ఉపన్యాసాన్ని తిరువాచేసి చెప్పే భారం నామీదపడ్డది. వారి భావగాంభీర్యం, పదాలిత్యం ఎక్కడైనా తరువాత లోపిస్తుండేమా అని పట్టాభిగారు ఛార్జీగా అన్నారు నాకా శింక మీయవలెదు. అని సగ్గొన్నారు రాజాజీగారు. రాజాజీగారు ముక్తసరిగా ఉపన్యాసాన్ని ముగించారు ఇక్కడ చెప్పవచ్చిందేమిటంటే, ఎప్పుడైతే పట్టాభిగారు తిరువాకై రాజాజీగారి ప్రక్కకు వచ్చి నిలబడారో సభంతా ఒక విభముగా ఉత్తేజితమయింది. మారు కాస్త తూరములోవున్న ఉత్తర హిందూస్థాన ప్రతినిధుల గ్రూపులోనుంచి "ఏయ్ తో పట్టాభి నేతా జోకా అంధర్ మే బడా మగజో పాలా" అంటూ కొందరు నీక్కినీక్కి చూడడం ప్రారంభించారు. నా శరీరం పులకాంతి మయింది అంటే పాతికేళ్ల క్రిందటనే శ్రీ పట్టాభిగారు రంతటి ప్రజాగౌరవాన్ని, యావద్భారత ప్రసిద్ధిని ఆర్జించారన్న మాట మనం మరుగురానిది

శ్రీ పట్టాభిగారి విజయకారణంగా ఆంధ్రుల ప్రాక్తన వైభవంగా, ఆంధ్రుల యశస్వంత్రులూ దిగంత విద్రాంత విరాజితంబయి విరాజిల్లుగాక యని ఆశించుచున్నాను.

నారసింహ లేహ్యము

రంగారు దొర్లదిసది మేహము, విత్తాల్, విత్తప్ర. ఉన్నది మునుసరించి విలమము శాంతి పీఠ్య వృద్ధి కలిగించు వరప్రసారము - 1948 డిసెంబరు 22-వ తేదీ 1948, 11 వ తేదీకి ముందు - 1948, 11 వ తేదీకి ముందు - 1948, 11 వ తేదీకి ముందు - 1948, 11 వ తేదీకి ముందు

వెలుగులు

శ్రీ సరసిహం పంతులుగారు

అయ్యా,
ఆంధ్రదేశములో శ్రీ సరసిహం గారి పేరు విని ఆంధ్రుడూ గారి, వారు ఉపన్యసించిన ఊరు, కార్యక్రమముగాని లేదనరచ్చు. యీ రోజుకు ఆయన ఉపన్యసించిన వేదిక పై మరొకరు పన్యసించి సభకుల రంజింపజాలరు. వకప్పుడు ఆంధ్రప్రభవాసినట్లు ఆయన నాయకు డగుటకన్నా నాయకులచేయుటలోను, వారిని చేతమున కర్పించుటలోను వారు పొంగు ఆనందం వర్ణనాతీతము. ప్రతి ఆంధ్రునికి సభాసక్తితనం పోగొట్టి వారి హృదయాంతర శ్రీ గూఢరహస్యములను తెలుపుచు సాహసమును ఉద్బోధించు నూరిపోషక ధీమతు.

యీ రోజుడు పాల్గొనని రాక్షసరాజ్యముగాని, సాంఘికోద్భవముగాని లేదనట అతి శయోక్తి గారు.

కుటుంబజీవనాధారమును యిష్టానుసారము గొప్పచి ఆంధ్రులలో ప్రచారముచేసిన ఆంధ్ర కుటుంబజీవనము.

సహకారసంఘావళ్యకర్తలు గుర్తించి, ఆంధ్రులకు బోధించిన ఆంధ్రసహకార.

మహాత్ముని ఆడుగుజాడలలో వసించి తానొక గ్రామ మహాత్ముని బోధించి ఆచరించిన ఆంధ్ర సత్యాగ్రహ.

బుద్ధోద్భవములో తన సహజమైన వాగ్దళితో ఆంధ్రులలో వికాసము వికాసము కల్పించి తదనుసారపరులుగా చేసిన ఆంధ్ర మతప్రేరేపకుడు.

నాయకు డనెంచుకొనుట కిష్టపడక యింకా కరి అభ్యర్థి గున నమచుచున్నట్లు నటించిచేక నాయకత్వములోని మహాత్ముని ఆచరణలో చూపిన ఆంధ్రనాయకశిఖామణి.

తన ఉపన్యాసములో ఆంధ్రులకే ప్రాధాన్యత నిచ్చి పుట్టి నిచ్చిన పక్కా ఆంధ్రదీరుడు.

ఈయన ప్రచారముచేయని ఉద్యమములుగాని, ఆచరించని ప్రజోపయోగకార్యముగాని లేదు.

ప్రప్రథమ గున మహాత్ముని శంఖారావముతో బయలుదేరి హరిజనోదరణకారకు పాటుపడిన ఆంధ్రనారిజుడు.

యీ రోజు మన దేశ గున చేయు పండుగలు, కొలుపులు మొదలగునన్నియు మన పూర్వ పిత సత్కరణ మాత్రమేనని మరువకుండుముగాక.

వీరుగల మరణానంతరమే యీవిధముగా సందు గలుచేసి ఆనందమును అనభవించు మనము, సజీవ వీరుల నారాధించి యింగలి తర్కయత ఆయానందమునకు వేయిచుడుగు లెక్కుడని గ్రహించెదముగాక.

తల్లిదండ్రులు సజీవులుగా సంపాదించిన వారి కిష్టమును వస్తువులతో తృప్తిపరచుటగల ఆనందము వారి ఆనంతరము వారి స్మరణతో, వారి శ్రేయోతో యింకాకరికె డెట్టికనందించుటలోని భేదమును మన మిప్పటికైనను గుర్తించునట్లు చేసిన, శ్రీ సరసిహం గారి సన్మానసంఘము నకు నా కృతజ్ఞత.

శ్రీ చెరుకువాడ సరసిహం పంతులుగారి లాంటి వీరపురుషునారాధించుట ప్రతి ఆంధ్రుని కనీససర్వముగాన ప్రతి ఆంధ్రుడు వారికి తోచిన రీతి సన్మానసంఘముద్వారా సత్కరించి తిర్యారా వీరారాధన జరిపి ఆనందించురుగాక యని ఆశించుచున్నాను.

వే. కూర్మయ్య,
మద్రాసు ప్రభుత్వ హరిజనమంత్రి.

హిందీవిద్యనుల గోడు

అయ్యా,
ఎన్నియో యేండ్లనుండి మనకు స్వాతంత్ర్యములభించును, జాతీయ భావమును హిందీకిని, హిందీ పండితులకు భాగ్యోదయము కలుగునని గంపెడాడతో నిరీక్షించుచున్న హిందీ విద్యనుల ఆశలన్నియు నడియాసలైనవి. ఇటీవల ప్రభుత్వము ప్రచురించి అమలులోనుంచిన రివైజ్డ్ స్కేల్తో వారికి మరింత అన్యాయము

జరిగినది ఒక నైపు జాతీయ బిషపు ప్రాతాన హమిచ్చుచున్నామనినడువుచు, ఆభాషాభివృద్ధి కులకు తగిన వేతన ప్రతిపత్తులు కల్పింపకుండుట కడు శోచనీయును.

ఈ క్రింది పంతులు గునింపదగినవి

(1) 1920 తర్వాత హిందీ ప్రచారోద్యమముతో హిందీ నభ్యసించి హైస్కూల్లో పనిచేయుచుండువారిలో చాల మంది జాతీయవాదులు, అనేకసార్లు పలుకు పోయినవారు. నాయకుల ఉద్దేశ్యాలతో హైస్కూల్లో చదువుకు స్వేచ్ఛ కల్పించారు. కనుక పైగా వేదవారు. హిందీ, ఉత్తర హిందూ దేశమునకు హిందీ పరీక్షల నిందినవారును కలరు.

(2) 1929 ఆవ్రాంతములో బ్రిటన్ లో హిందీ ప్రవేశము లగించినపుడు పరీక్ష కేవల 1 కి 35 రూ.ల పన్ను జీతము నిర్ణయించబడినది. స్కేలును యివ్వలేదు. పైగా బొబ్బలి రాజాగారి హయాంలో దానిని 20 రూ.లకు తగ్గించిరి. 37-38 లలో కాంగ్రెసు మంత్రి వర్గము గారు మరల 50 రూ. గ మార్చివేసి, న్యాయము చేసిరి. కాని పరీక్ష 1939 వరకు యేదైనా యివ్వలేదు.

(3) ఎన్నోసార్లు సాంఘిక సంకలకు మోటు బెట్టినాగా ఇతర భాషాద్యపర్యంత మారుచు ప్రాచ్యపట్టు లున్నవారితో సమానము వేతన మివ్వబడునని చెప్పబడిన, చాలాంది ఆ పట్టుముల గురించి తెలుగు ఉర్దూ గొక్కొక్కటి పరీక్ష 15/- 3-7 రూ.ల (గ్రేడును నిర్ణయించి యిచ్చిరి దానిలో వారు 34 ఎన్నికలెంట్లను తీసికొనిరి.

(4) ఇరవేల ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించి అమలులో పెట్టిన రివైజ్డ్ స్కేల్లో ఇతర ఉపాధ్యాయులకును, పండితులు, మున్సిల్లరును 60/4/100 గ్రేడు నిచ్చి, కేవలము హిందీ విద్యా నులకు వేరు చేసి వారిదిమర కనభవించుచున్న సమానప్రతిపత్తిని కల్పించి 40/14/70 గ్రేడు లోనికి దించిరి. ప్రభుత్వము ప్రచురించినదే తప్పగా బిల్లాబోర్డులు, క్రొత్త స్కేల్లు ఎరికో విచారణ చేయకుండా, హిందీవిద్యనులు పెట్టుకొనిన అరీలు విచారణచేయుటకు వీలులేదని తీర్మానింపరి.

(5) ఉపాధ్యాయ పండితి పరిషత్తు వారును ఈ అన్యాయమును తొలగించి హిందీ విద్యనులకు కూడ యితరభాషాభివృద్ధిలవలె వేతన నిర్ణయము చేయవలెనని తీర్మానించి ప్రభుత్వమునకు రాయబారులుకుడ తీసికొనిపోయిరి. కొందరు హిందీ విద్యానులను మంత్రివర్గము యొద్దకు రాయబారులంపియు ప్రయత్నించిరి. కాని ఫలితము మాత్రము శూన్యము. కొన్ని జిల్లా బోర్డులు తమ హిందీవిద్యానులకు 60/4/100 స్కేలు నిచ్చుటయు కొన్ని జిల్లాబోర్డులు నిరాకరించుటయు చూడవీ భేద పెక్కడనున్నదా, తెలియకున్నది ప్రధానమంత్రిగారికికూడ యీ విషయము ఆశ్చర్యము గలిగినది.

(6) బ్రిటిషు ప్రభుత్వము ప్రాచ్యపట్టుములు గల విద్యానల నందరిని ఒకే తరగతిలోనుంచి, ఒకేవేతన క్రమమును నిర్ణయించినది. జాతీయ ప్రభుత్వముయ్య మన ప్రభుత్వము హిందీ విద్యానులకు ప్రత్యేకించుట అన్యాయము అసంగతము. ఇక హిందీలో విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలకు గౌరవము సున్నయే గదా!

(7) పోనీ దక్షిణదేశములో హిందీప్రచార భార, బాధ్యతలను వహించిన ద భా హిం ప్రచారసభావారి అన్యాయమును గుర్తించి, తాము హిందీవిద్యనులలో ప్రభుత్వమునకు సలహా దారు గనక ఏమైనా సహాయము చేతుకోమనని విద్యానులందరు ఆశించిరి. కాని వారనూ తమ, విశారద ప్రచారక, రాబోవుప్రతిజ్ఞాది పరీక్షోత్తీర్ణులకు విద్యానులకును గూడ ఒకేరీతి వేతన క్రమముండవలెనని సలహా చెప్పినట్లు వినుచున్నాము.

(8) అట్లు నిర్ణయించినను యిక ముందు రాబోవువారి కీ నీయమును వర్తింపజేయుట అన్యాయము గాని, యిదివరకే సమాన ప్రతిపత్తి

నమగించుచున్న వారికిది వర్తింపజేయుట మిక్కిలి అన్యాయము.

(9) కావున ప్రభుత్వమువారి స్పృహకైనను సాంఘికసంకలద్యారాన, ప్రభుత్వముద్వారాను హిందీ విద్యానులకు జరిగిన అన్యాయమును తొలగించు వెడుచున్నాము పక్షకలలో ప్రచురింపవలసి వచ్చిందకు విచారించుచు, న్యాయము కలుగజేయ కాంగ్రెసు మంత్రివర్గమును వేకుచున్నాము.

ఇట్లు,
యజ్ఞమిల్లి కామేశ్వరరావు,
(హిందీపండితుడు)

జావావీరుడు 'సోకర్నో'

(6-వ పేజీ తరవాయి)

సహాయంలేకుండా ఆత్మకృత్యం కావించుకోవడం బాగా సేగ్గుతో న్నాడు. అందుకు ముఖ్యంగా కావలసిన ఐకమత్యంకూడా సాధికి కష్టం ప్రలకు, సోకర్నోకు సహస్వరం లూరివిశ్వాసం కుదరించి వెంటనే సర్వరాజ్యసంవాదకు నడుము కట్టినాడు. సోకర్నో

జవావీరుడుమాత్రం, మరు తినడం లో సామాన్యులకాదు ఈగూడ, యింటింటి ల ఆహారపదార్థాలకు కొలగొట్టికొనిపోయినారు. ఆవులు, కోళ్లు, పైకెము విలిలీవారి ఆకలికి ఆహారమైనవి ఎటువూ నా ఆకలిచుంటులు, కలవు, పప్పులు, కన్నీటిపల్లు, కటికపరిధిం తప్ప వేరేమీలేదు. ఇది అవినీతి. ఈ విధంగా సమకాలీన మిగిలిన వలసించే అని ప్రచారం సాగించినాడు. సున్నా సరియైన సమయం చూడ గ్రామీణులకు కష్టమైనది అందుకే సామగ్రి తక్కువ వుండేనది కాబట్టి యింకా సేవ యనులు విచ్చించి సేవనారు. ఒకసారికాదు - అయిదారుమార్లు జరిపి వారి జవావీరుడు తన రాక్షసకృత్యాలు ప్రచారించినారు. అసలు స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్నే చూలంగా సరిప జేయుటకు ప్రయత్నించినారు - ఫలితం దక్కలేదు. ఒక-రిక సంది రాయబారులు సరువునూ, మరొకవంక దేశభక్తులను బందిఖానాలకు పంపినారు. సోకర్నో స్వయంగా టోకియోకుపోయి జపాను ప్రభుత్వంతో రాయబారులు జరిపినాడు. అదిగో, యిదిగో అంటూ జపాను ప్రభుత్వం కాలహరణం చేస్తూ వచ్చింది.

అంతలో ఆటంబాంబు పడింది. జపాన్ పూర్తిగా అణిగిపోయింది. జపాన్ బ్రిటిషు వారికి లొంగడానికి మార్గమే సోకర్నో తన దేశంలో స్వతంత్రపతాక ప్రతిష్ఠించినాడు. 15-8-45 నాటికి తమ పతనాన్ని తెత్వారం చేస్తూ 17-8-45 నాటికి బహిరంగపటించినది జపాన్ ప్రభుత్వం. అంతకుముందే యింకా సీషియనులు ద్వీపాలు స్వతంత్రమైన వని ప్రకటించి దేశం యానస్తూ తన స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకొన్నాడు. గొప్ప వైస్రాయ్ని తయారు గావించినాడు. ఆ ద్వీపాలలోని జవావీరుల సంతా ఎదిరించి వారి అప్రత్యస్తాగ్రులు లాక్కొన్నాడు. బ్రిటిష్ వారికి చెందనిన ఆయుధ సంపత్తి చాలామట్టుకు సోకర్నోకే చెందింది. జావా యుద్ధసామగ్రి అంతా యింకా సీషియనులు దక్కించుకొన్నారు. సురభాయా, సోమరంగం, గాంధీయంగ్ మొదలగు చోట్ల జపాన్ సేనలు మొదట యింకా సీషియనులకు లొంగి, తర్వాత బ్రిటిష్ సేనలకు లొంగినవి.

ఈ విధంగా 350 సంవత్సరాల దాస్యశృంఖలను 15-8-45 నాటికి సోకర్నో పట్టాపంచలు గావించినాడు. ఆ గురువులు గురించు ఆధికారంకూడా యివ్వని దచ్చినారు. మరల "మా కాలిలు మాకు కావాలి" అంటూ వచ్చినారు. "మా దేశం మాకే - పరదేశీయులు పారిపోవలసింద" అని రెండురు చూపినాడు సోకర్నో.

ఏది యొట్లున్నా రెండవ యుద్ధఫలితంగా ప్రపంచం - ముఖ్యంగా ఆసియా పేల్చాన్నది ఇదివరకు అనభవించిన దీర్ఘనిద్రనుండి లేచినది. స్వాతంత్ర్య సమరానికి శంఖారావంచేస్తూ పూనుకొన్నది ఇక ఆసియా ఆసియావాసులకే.

ఇదంతా చూచిన ప్రభుత్వం పలుకుకుండునా? దేశంలోని ప్రజలకు విడదీయ ప్రయత్నించింది; పలితం లేకపోయింది. సభలకు

ఁద్దచేసి, సమావేశాలను ఁదరగొట్టినది; ఫలితము లేకపోయింది. శాసనాలు సృష్టించినది, ఫలితం లేకపోయినది. నివరకు మానులు ధోరణి ప్రయోగించి, సోకర్నో మీది రాజకీయ నేరము మోపి, యెదో విచారణ జరిపినట్లు జం, బాండ్ల యింగ్ చెర కంపినది ప్రభుత్వం అప్పటి కతడు 29 యేండ్లవాడు. కైలుకు బాతూ గాంధీగారిని, ఎరవాడా కైలునూ తలుచుకొన్నాడట. అచ్చటనే నాలుకం కలిగి కలిగి నాడు. సోకర్నో దేశభక్తులను చెరకంపన, ఎంత తీరు నమకొన్న ప్రభుత్వాలకి ఆభాగం కలిగింది. సోకర్నో రిసూర్స్ లైన స్వాతంత్ర్యబాల్లు ప్రజలహృదయాలను ఆవరించినవి. దేశభక్తులు తండ్రిపతం వాలుగా బయలుదేరినారు. రాక్షసుభయపడక, శాసనాలను గురించి చెప్పాలను నింపేసినారు. ఈవిధంగా పోరాటం నాలుకేండ్లు నడిచి ఇంతలో సోకర్నో విడుదల పొందినట్టి అంగకొన్నాడు. క్రమం పేగం నాల్గింపు వున్నమం అక సమయం మువ్వలలో నవ్వునత్యగ్రహం సరిగింప 1933 సంవత్సరం సోకర్నోకు పంపించి చెర నాలు లభించింది. అంతకుతొ ప్రజల హృదయంలో అట్టుకెపోయింది. అగ్గిచెలకేగింది. ప్రభుత్వం గాభరాపడింది. సోకర్నోను Timur ద్వీపప్రాంతాలలోని Flores అవచోట చెర పెట్టినారు. ఆ ప్రదేశం మలేరియాకు పేగు పొందనది అచ్చట మలేరియాతో మరణిస్తాడనుకొన్నది. ప్రస్తుతం కాని సోకర్నోకేవల గట్టి కాబట్టి బడికినాడు. అచ్చటనుండిన్నీ ఆ నాయకుని గూఢ్యంగా ప్రజలకు ప్రబోధం చేస్తాడు. అందుకు ఫలితంగా ప్రజలు సోకర్నో విడుదలకు పుష్ప ఆందోళన గావించినారు. అచ్చటనుండి ప్రభుత్వం ఆత్మగత శోకాల్ (Bencocelen) అనేచోట బందిగా పంచి నారు. అచ్చటనుండిన్నీ సోకర్నో తన దేశవాసులకు వీరావేం కలిగిస్తూ చచ్చాడు. "వెంకంబు వేయవద్దు. త్యాగం వృథాకాదు. విడుదల నిశ్చయం" అన్న సూక్ష్మవాక్యాలను అందిచ్చినాడు.

యూరపు సంపాద "హిట్లర్" అన్న అగ్ని పర్వతం విజృంభించి పోలండు, హాలండులను పొట్టబెట్టుకొన్నది. అటు యూరపు జర్మను ధూతముయొక్క పిడికిలి వంపినపుడు, యిటు జపాన్ చెరలో హర్షగును ఫెరఫెర లాడించింది. తర్వాత మలయును తనసంశం కావించుకొని, యింకా సీషియామిదికి వచ్చింది. దచ్చివారికి తమ ప్రజలకు రక్షించడం చేతగాలేదు. సున్నా యాసంగా జపానుసేనలు యింకా సీషియాను వశపరచుకొన్నది. 1942 లో యింకా సీషియాలో జపాన్ జండా ఎగిరింది. జపానువారి దుండగులు, యింకా సీషియనులకు నచ్చలేదు. జపాన్ సేనల రక్తదాహానికి భయపడి అప్పటికి తిలస్థంగా వుండినారు. జపానుప్రభుత్వం సోకర్నోకే కట్టుబట్టులు కల్పించింది. తత్ఫలితం లో ఆయన తీవ్రంగా యోచించి జపాను వారితో సవ్యంగానే ప్రవర్తించినాడు. "ఆసియా ఖండం ఆసియావాసులకే" అన్న ప్రచారం సాగించేవారు జపానువా రాజాజుల్లో సోకర్నోకు, అతని ప్రజలకు అది నచ్చిందా? దాన్ని పురస్కరించుకొని అతడు "ఇంకా సీషియా, యింకా సీషియన్లకే" అన్నవాక్య లేవదీసి, ఆ మాగ్గంలోనే ప్రజలను నడిపినాడు.

సరిగా యీ సమయానికి సుభాష్ చంద్రబోసు, ప్రభుత్వం కను గప్పి, జర్మనీ వెళ్లి, జపానియుల సాయంతో కోకోకు వచ్చి, "అజాద్ హింద్ పాజ్" (I N A) సాచించి, "ఫలో ధిల్లీ - జయహింద్" అనేకాడు. సోకర్నో, సుభాసులు గొప్ప స్నేహితులైనారు.

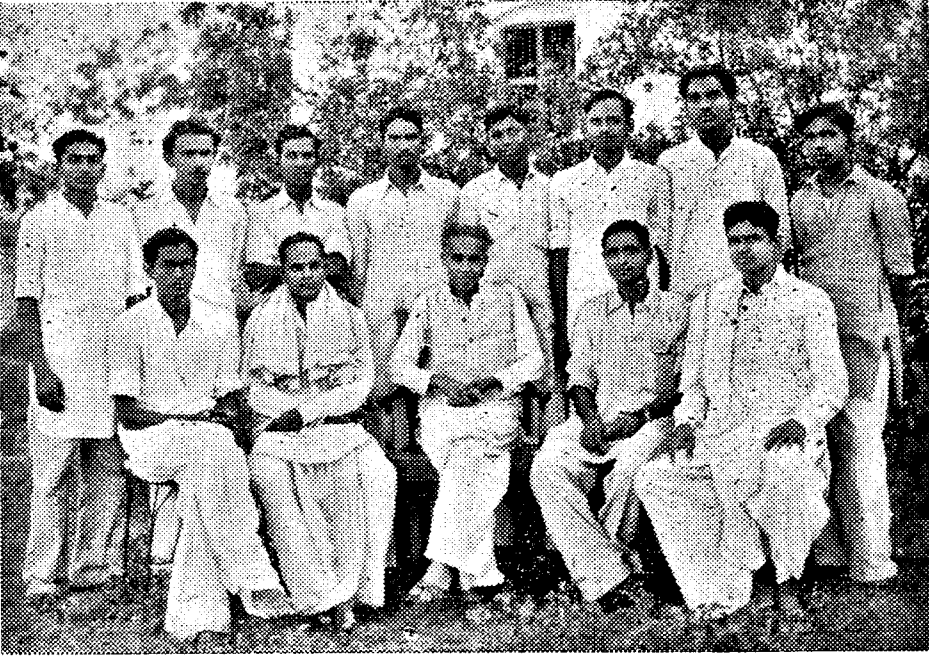
నిన్న మొన్న సోకర్నోకోటిసంకి జలుపడిన వీర నామ్మలతో రీవ్యాసును పూర్తిగావంతము. "స్వేచ్ఛేవరుడున్నాడు. అంతరాత్మయున్నది. ప్రతిస్పందనలలో స్వాతంత్ర్యకాంక్ష కన్పిస్తూ దేశరక్తం పులో పారుచుండువరకునూ, మాపతాకాదింపము మాడేశాన్ని కాపాడి తీరుతాము. దేశభక్తులకు దేవుడు గోడ్డుడు. మాతృభూమి వరిల్లుగాక."

ప్రతిభమున శ్రీ యోగి శుద్ధానందభారతి వ్యాసమునుండి గ్రహించి అనువదించినది.

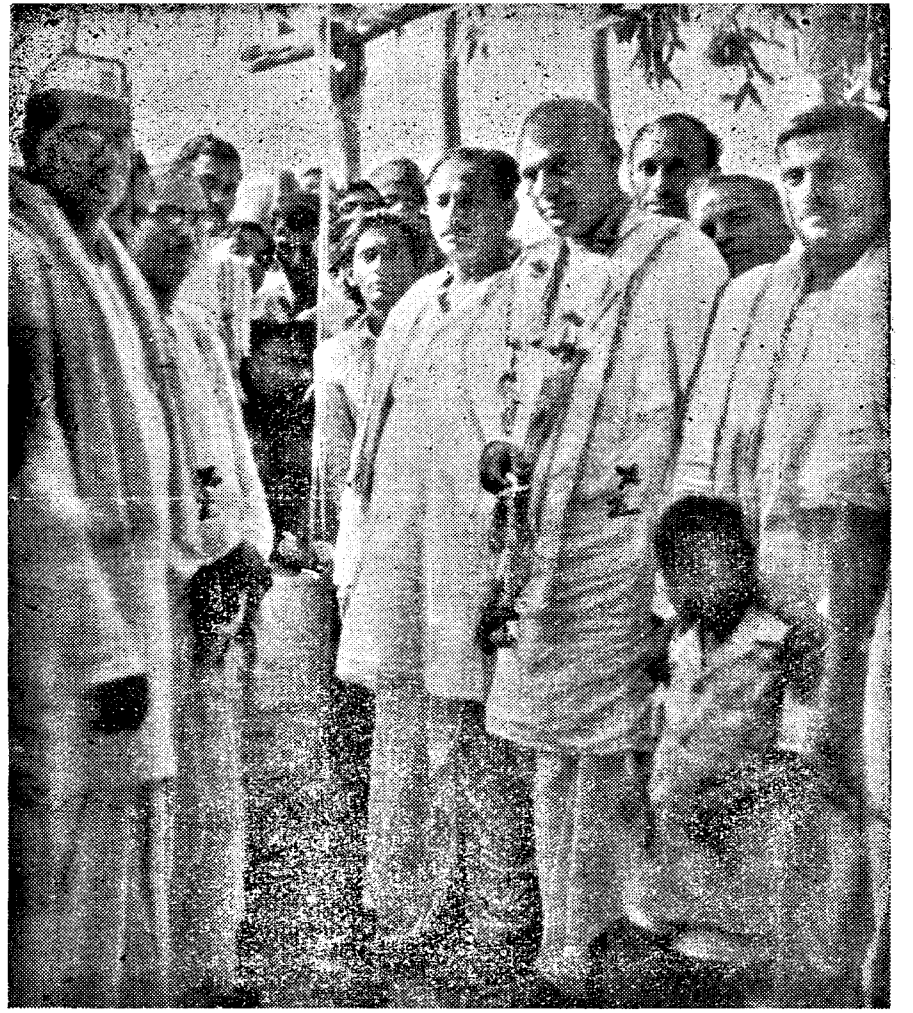
—రచయిత—

రాష్ట్రవార్తలు

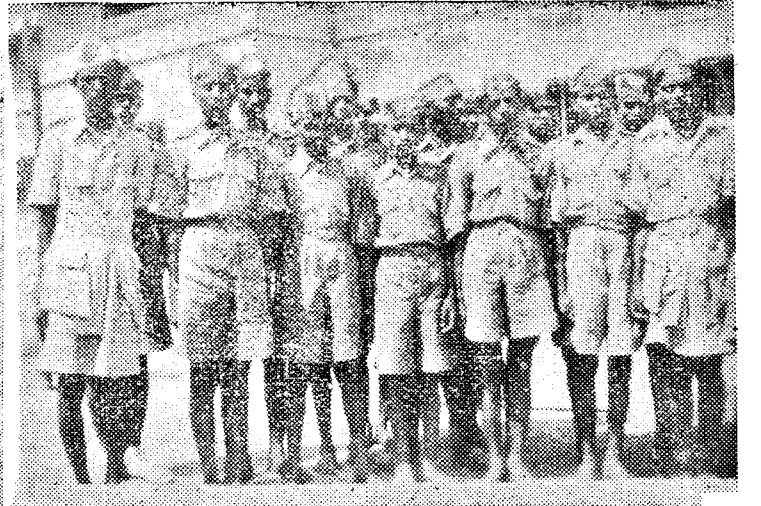
అనంతపురంలో రాయలసీమ విగ్యూరిమహాసభ సందర్భమున సోపలిస్తుపత్తు ఉపాధ్యక్షుడు మినాకాగారికి స్వాగతమిచ్చినప్పటి చిత్రం

ఓవిమ్యూనియం త్రి కళా వంకట్రావుగారు నెంబురు జంస రిపుల్స్ లో 'బాప్టాజీనగర్'కు శంఖస్థాపన జరిపినప్పటి చిత్రం

గౌ. శ్రీవసాయశాఖామంత్రి మాధవమినాకాగారికి తెనాలి పశువైద్యకళాశాలవారిచే స్వాగతసందర్భమున తీయబడిన చిత్రము. మాధవమినాకా, మం తెన వెంకటరాజు ఎం.ఎల్.ఎ., కళాశాలాస్థాపకులు శేజిళ్ల శ్రీరాములుగార్లు మధ్య నున్నారు

రాయలసీమ సభలో పలంబేరడశము

కర్నూలుజిల్లా ప్రథమ మహిళాసభ నవంబరు 29-వ తేదీన కంద్యాలలో జరిగినప్పుడు తీయబడిన చాయాపటము. మహాసభాధ్యక్షురాలు: - ఎడమనుండి రె-వ వారు శ్రీమతి కైప కేశవమ్మగారు

భారతి

రజతోత్సవసంచిక

ఈ త్రవోత్సవమైన వ్యాసాలతో ★ మంచిమంచి కథలతో ★ రమణీయమైన చిత్రాలతో,
అందమైన కూర్పు తీర్పులతో ★ 300 పేజీల ఉజ్వలసంపుటము.

1949 జనవరి 7-తేదీన వెలువడుతుంది.

వెల రూ. 2-8-0 పోస్టేజి అదనం

ఆశాభంగం చెందకుండా మీ ప్రతికిగాను మాకు గాని, మీ సమీపంలో ఉన్న మా ఏజెంటుకు గాని వెంటనే ఆర్డరు ఇవ్వండి.

వ్యాపారస్తులకు:

విద్యాధికులు, దినాధికులు నైన వేనకువేల ఆంధ్రమహాజనులకు మీ వ్యాపార సందేశం అందజేయ్యటానికి ఈ

రజతోత్సవసంచిక

అపూర్వమైన అవకాశం ఇస్తుంది.

ప్రకటన రేట్లు

పూర్తి పేజి రెండు రంగులలో రు.	50/-		ఒక రంగులో అర పేజి రు.	18/-
పూర్తి పేజి ఒక రంగులో రు.	35/-		పావు పేజి రు.	10/-

ప్రకటన ఛార్జి పూర్తి మొత్తము ముందుగా చెల్లించవలెను.

7, తంబుచెట్టిపేథి,
మద్రాసు 1

మేనేజరు,
భారతి.

ఆంధ్రపత్రిక

శ్రీ విరోధినామ సంవత్సర పంచాంగం

శుభానికిగాని, అశుభానికిగాని పంచాంగము చూడని హిందువు ఉండదు.

ప్రతి హిందూ గృహానికి తప్పనిసరి వస్తువు పంచాంగము.

దైవజ్ఞ భూషణ

బ్రహ్మశ్రీ విడపర్తి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలు
గారిచే గుణింపబడినది

1000 కి రు. 175/- 100 కి రు. 20/- వెల 1.కి రు. 0-4-0.

ప్యాకింగు, పోస్టేజి ప్రత్యేకము. ఆర్డరుతోపాటు, సగం పైకం అడ్వాన్సుగా పంపవలెను.

(1000 ప్రతులకు ఆర్డర్ చుప్పవారి చిరునామా ముఖప్రముఖమైన ముద్రించబడును)

విశ్రమలకు మేనేజరు,

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయం, మద్రాసు.